Serie nouă
octombrie 2015
10
(CLXXI)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Interviu cu Adrian Iorgulescu, preşedinte UCMR
✓Festivalul Internațional "George Enescu" (II)
✓SIMN 2015 (III)
✓Festivalul "Dan Spătaru", Medgidia
✓Aniversare Marius Popp
✓Rock şi societate: detonatorul universal

În imagine:
compozitorul Adrian IORGULESCU

Fundamentaliştii ariergardei

Liviu DĂNCEANU

Există fundamentalism în muzică? Dacă a fi fundamentalist înseamnă a apăra cu intransigenţă şi îndârjire anume ceva, atunci da, există o atare atitudine, care, culmea, nu reprezintă niciodată valorile declarate, chipurile a fi prezervate. La rândul lor, fundamentaliştii nu sunt decât exponenţii proastei înţelegeri, a unui orgoliu dus dincolo de limite. Desigur, ei constituie o minoritate evidentă, dar o minoritate preponderent foarte vocală, a cărei refrene atrag atenţia mai abitir decât recitativele majorităţii. De multe ori sunt paşnici, dar când discuţia glisează înspre domeniul lor de „referinţă” devin războinici, alteritatea întărâtându-i la maximum. Atunci tăcerea lor, care mocneşte, se transformă în ţipăt asurzitor. Reacţiile devin brutale, de multe ori necontrolate. Ei spun că nu sunt vinovaţi, că ceilalţi îi asmut prin lezarea (chiar numai punerea în discuţie) a canoanelor pe care le preţuiesc şi pe care le protejează. În creaţia muzicală fundamentalismul a dospit cu precădere în siajul ideii de libertate. O libertate înţeleasă, fireşte, în mod distorsionat, fără răspundere şi cumpătare. În special avangardiştii au îmbrăţişat un astfel de comportament. Miezul veacului 20 a însemnat schimbarea hermeneuticii spiritului ce a guvernat vreme de secole muzica savantă. Suntem în plină epocă a modernităţii, deci a noutăţii cu orice preţ. Ce a fost altceva decât un fundamentalist al libertăţii de creaţie John Cage în „happening”-urile sale. La fel, Stockhausen, în *Musik im Bauch* sau în *Helicopter Quartet* a experimentat, dincolo de contextul estetic, o gândire componistică diferită de trendul manierist impus de către confraţi, o gândire ce se raportează cu totul „altfel” la educaţia muzicală şi la mesajul primit. Paradoxal, dar nici ideea de multiculturalism sonor nu e departe de freamătul fundamentalist. Aşa-zisa muzică postmodernă şi-a propus, apodictic, eliminarea barierelor idiomatice, vizând o globalizare care să unească, sintagma unitate în diversitate fiind fluturată astăzi, în caz de nevoie, cu non-şalanţă, de către cei mai aprigi corifei ai noului fundamentalism. Şi cum, statistic vorbind, excesul livrează, nu-i aşa?, mai multe daune decât efecte pozitive, ar fi oportun ca muzica europeană cultă să-şi recupereze propria-i axiologie şi tradiţie, care au consacrat-o, iar adepţii unei conduite total libere sau libertine să-i tolereze şi să-i accepte, dar în nici un caz să-i imite pe cei care, provenind dintr-o altă cultură, au o relaţie mai profundă cu simbolul ori chiar cu sacralitatea. A merge pe calea de mijloc este, credem, soluţia cea mai raţională şi mai productivă. Mai ales că muzicienii fundamentalişti cu cât sunt mai sonori, cu atât sunt mai individualişti, mai disipaţi. Şi, să nu ne facem că nu vedem cum se împuţinează pe zi ce trece. Probabil că dispariţia avangardelor a făcut în aşa fel încât să rămână doar acei fundamentalişti ai ariergardelor, cu întregul lor alai de retro-uri, neo-uri şi, bineînţeles, redundanţe. Se spune că atunci când Bizanţul a fost cucerit de otomani, la 29 mai 1453, în interiorul catedralei Sfânta Sofia un grup de teologi creştini aveau o dispută intensă asupra sexului îngerilor. Ei bine, aceşti teologi erau atât de confiscaţi de discuţii încât nu şi-au dat seama că Imperiul Bizantin a căzut. Însuşi Mohamed al II-lea, cuceritorul Imperiului roman de răsărit, a fost intrigat, ne având răspuns la această opacitate în faţa realităţii. Cât de naivi putem fi să nu sesizăm că, dincolo de proliferarea unor tendinţe sterile, mai mult sau mai puţin incomprehensibile (la care contribuim şi noi copios, direct ori indirect), lumea muzicii savante e cucerită de cel mai facil şi anodin entertainment. În componistică e rău cu fundamentalişti, dar e şi mai rău fără ei.

DIN SUMAR

Interviu cu Adrian Iorgulescu...2-3
Festivalul “George Enescu”....4-21
SIMN 2015 (III)....................22-30
“Punţi peste timp”..............29-30
Operă la Oradea.......................30
Concurs coral la Baia Mare...31-32
Punctul pe j... azz.....................33
Rock şi societate.................34-35
Carte. *Familia Prunner*........36-37
Festivalul “Dan Spătaru”......38-42
“Revista” în Israel...............44-45
Discuri...............................46-47

Interviu cu **Adrian IORGULESCU,**

Preşedintele Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România (UCMR)

Domnule Preşedinte, de curând, s-a încheiat a XXII-a ediţie a Festivalului Internaţional "George Enescu", în care formaţii de prestigiu, inclusiv din România, au oferit versiuni interpretative memorabile multora dintre opusurile compozitorului. Dincolo de cutumele de ordin axiologic de tip mare/mic, extraordinar/banal, cum credeţi că ar trebui abordată astăzi opera enesciană sau, altfel zis, de ce Enescu este un foarte important compozitor?

Enescu a reuşit performanţa unică de a plasa muzica românească din universul mirific, dar obscur al folclorului, în lumina eclatantă a modernităţii. Practic, el a recuperat pentru creaţia noastră componistică un decalaj de multe decenii. Fără excepţie, compozitorii de după 1950 îi sunt datori acestuia "sincronia" (E. Lovinescu) cu marile culturi europene ale timpului. Despre etosul enescian, despre puterea talentului său, despre inovaţiile tehnice, într-un cuvânt, despre tot ceea ce caracterizează autorul şi capodoperele sale s-au scris deja tomuri. Oricum, aceste trăsături ce definesc esenţa unei individualităţi marcante şi complexe nu pot să fie nici măcar punctual devoalate în cadrul restrâns al unui interviu.

Ştim că, dezvoltând cu diplomaţie o anume strategie relaţională, aţi determinat pătrunderea, în condiţii tot mai vizibile şi demne, la tribuna Festivalului a multor lucrări aparţinând compozitorilor români, de la contemporanii vremii noastre şi până la cei din contingentul enescian. Dată fiind anvergura bugetară dar şi notorietatea formaţiilor participante, includerea în cadrul Festivalului a creaţiilor aparţinând celor de-o breaslă cu emblematicul compozitor român a fost un deziderat încă de-acum aproape un veac, din perioada în care Enescu însuşi se implica în recunoaşterea şi promovarea lucrărilor autohtone sprijinind, la 1920, înfiinţarea Societăţii Compozitorilor Români. Suntem astăzi mai aproape sau mai departe în atingerea acestui scop, având în vedere că lucrări foarte bune survin în cadrul fiecărei noi generaţii de compozitori?

Promovarea creaţiei româneşti a fost şi rămâne principalul obiectiv al Societăţii şi apoi al Uniunii Compozitorilor. Aşa cum - în condiţii mai mult sau mai puţin prielnice - de la o etapă la alta, au făcut-o şi predecesorii noştri, încercăm la rândune prin varii mijloace să susţinem fenomenul muzical autohton clasic şi contemporan. Achiziţionăm, comandăm, difuzăm constant produsele creaţiei naţionale. Demersurile exclusive ale instituţiei noastre nu pot fi, însă, singulare. Ar fi necesar un efort coerent şi constant la nivelul unor politici de stat, îndeosebi direcţionate pentru aducerea muzicii româneşti în prim planul interesului internaţional.

În calitatea de preşedinte al UCMR v-aţi implicat consecvent în realizarea unor manifestări periodice (concerte de muzică românească, producţii de CD, revistele Muzica şi Actualitatea muzicală etc.) care motivează într-o măsură apreciabilă creativitatea

multora dintre colegii compozitori şi muzicologi. Între acestea, două, cu rang de festival internaţional anual, au deja o foarte reuşită şi neîntreruptă tradiţie: "Săptămâna Internaţională a Muzicii Noi", iniţiat în 1991 de către maestrul Ştefan Niculescu, şi Festivalul Internaţional "Meridian", apărut în urmă cu un deceniu sub auspiciile Filialei Române a Societăţii Internaţionale de Muzică Contemporană (SNR-SIMC) - avându-l atunci ca preşedinte pe compozitorul Sorin Lerescu, iar astăzi, pe Ulpiu Vlad (actualul vicepreşedinte al UCMR). Ştim cu toţii cât de anevoioasă a fost şi continuă să fie această întreprindere, ţinând mai mult de o ideatică decât de o necesitate recunoscută de către publicul larg, în fond, principalul beneficiar spiritual al acestui substanţial efort susţinut de o consistentă echipă de compozitori şi muzicologi. Merită?

Atât *SIMC*, cât şi *Meridian* au fost rezultatul unor iniţiative susţinute masiv de membrii breslei. Succesul lor de public nu reprezintă neapărat un

criteriu de necesitate sau de evaluare. Consider că suntem datori să punem la dispoziţia ascultătorilor tezaurul sonor de care dispunem, urmând ca viitorul să cearnă mai bine valorile, să stabilească eventualele ierarhii. Obligaţia noastră este să-l facem cunoscut, să-l scoatem din anonimat sau după caz, din uitare.

Nu puţin, în raport cu dimensiunea temporală a unei vieţi individuale, v-aţi dedicat şi activităţii politice, o perioadă având şi onoranta demnitate de Ministru al Culturii. Ce a însemnat aceasta pentru compozitorul care sunteţi şi cum consideraţi rolul politicului în raport cu actualitatea vieţii culturale din România, cel puţin pe aspectul instituţional şi, mai precis, pe dimensiunea activităţii muzicale?

Onest, fără forţări logice, apreciez că nu există vreo legătură cauzală, socială şi cu atât mai puţin axiologică între cultură şi politică. Sunt domenii paralele, ca să nu spun opozabile. Singurul lucru util pe care îl poate întreprinde un politician pentru artă este să nu se implice în fenomenul respectiv, decât ca producător de resurse şi de reglator al cadrului instituţional. Cu privire la activitatea proprie de compozitor, nu am scris nimic şi nu am dat curs niciunei solicitări de programare a vreunei lucrări pe parcursul mandatului. Mi s-a părut o chestiune de bun simţ atunci, deşi acum apreciez că a fost un gest excesiv. Din păcate, nesesizat de presă sau de colegi.

Palatul Cantacuzino, sediul UCMR

Puţină lume înţelege, poate, că dincolo de etajul divertismentului, arondat confortului de plăcere-în-audiţie, muzica se adresează omului şi pe un alt palier, acolo unde el devine la propriu ca fiinţă spirituală. Opera muzicală de acest fel nu este rezumabilă unei percepţii de ordin impresiv, tocmai pentru că, dincolo de asta, ea implică auditorul şi din perspectivă intelectuală. Dar, fără partitură, abordarea unei opere sonore de factură academică constituie o performanţă iluzorie, pur imaginară. În absenţa partiturii compozitorii înşişi nu s-ar putea contura şi defini. Partitura însă nu este destinată doar instrumentistului şi analistului muzicolog, ea fiind un bun cât se poate de util pentru un public cu adevărat avizat. Putem spune că la noi partitura a devenit un obiect de lux, nu atât prin valoarea comercială cât prin raritatea producţiei. Paradoxal, sunt enorm de multe opusuri ale compozitorilor clasicizaţi care nu pot ajunge la lumina conştiinţei publice prin şi pe temeiul partiturii. Şi când spun asta, am în vedere absenţa de pe piaţă nu doar a opusurilor autohtone ci, deopotrivă, şi a celor de pe alte meleaguri şi/sau din alte epoci. Este ciudat şi chiar sub standard, ca în situaţia unor opere deja consacrate, precum cele semnate de Enescu (dar nu numai) să nu le poţi afla şi partitura editată. În fond, compozitorul îşi concepe opera lucrând în partitură, iar nu lăutăreşte, din inefabil direct pe instrument. Sigur că nu ating acest subiect inducând ideea unei responsabilităţi directe a UCMR, dar poate că doar acest for ar mai fi credibil să dea un semnal celor care ar trebui să fie responsabilizaţi - din zonele guvernamentale ale învăţământului şi culturii. Cum comentaţi această situaţie?

Singura editură de profil din România (Editura Muzicală) funcţionează sub patronajul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor. Cam tot ce există în materia tiparului muzical a trecut prin filtrul stabilimentului evocat. Însăşi unicitatea sa, dovedeşte o activitate de nişă, cu toate aspectele derivate, deloc pozitive. Pe un palier mai general, trebuie constatat că am trecut, aproape pe neobservate, din sfera "erei Gutenberg" în cea a "sferei Google". Pretutindeni, în ultimele decenii, tiparul clasic a fost şi este substituit de formatul electronic. Ironic sau nu, vorbim despre "democratizarea" culturii. Practic, un număr tot mai mare de ipotetici doritori (interpreţi, muzicologi, studenţi, melomani) pot să intre nemijlocit în contact cu operele specifice domeniului. Cu privire la accesul lor la semnul, la sensul, la semnificaţia stocate în partitură, acesta rămâne un teritoriu încă nedefrişat suficient. Cert este că modurile de comunicare de estimare, de apreciere, ale datului artistic se modifică în raport cu mediile şi modurile de transmisie. Consecinţele acestor evoluţii sunt dificil de previzionat.

Interviu de George BALINT

Festivalul Internaţional "George Enescu", ediţia a XXII-a

O retrospectivă a muzicii româneşti din Festivalul Internaţional "George Enescu"

O distinsă după-amiază muzicală

Vineri 4 septembrie 2015 la Sala mică a Palatului, ***Trio Contraste*** constituit din Ion Bogan Ştefănescu, flaut, Sorin Petrescu, pian, şi Doru Roman, percuţie, a prezentat un program relevant atât sub aspect interpretativ cât şi din cel al creaţiilor componistice audiate.

Incantation de Lucian Meţianu s-a profilat ca un requescat în pace. Ion Bogdan Ştefănescu a excelat conferind acestei compoziţii interpretare de o vie intuiţie şi cu o plăcere care se exprimă doar la marile festivaluri de muzică.

Trio Contraste

Trebuie spus acum că din timp în timp, pe parcursul întregului recital, au fost marcate 6 inserţii definite de autorul lor Octavian Nemescu cu titlul de *Spectacol pentru o clipă***.** Au fost momentele în care pianistul Sorin Petrescu emitea un scurt acord, un scurt arpegiu, o figuraţie rapidă, după care urma o tăcere absolută de un minut şi mai bine. Cu toată tautologia, spectaculozitatea acestor clipe de sunet-tăcere au avut elansarea evenimenţială a unor situaţii perfect definite dincolo de limitele a ceva deja ştiut, ceea ce era sigur o suită de momente, dar momentele pe scară temporală nu durează decât o clipă şi numai o clipă.

Konvergent de Eugen Wendel are constanta unei certe virtuozităţi de scriitură şi implicit o tehnică de superioară tratare a materiei sonore.

Dialogi de Miriam Marbe este o quasi miniatură, ca un semnal că lumea de imagini a acestei compozitoare se întoarce invariabil la artă.

Troiţe de Doina Rotaru a fost compusă în 1989, la moartea compozitorului Alexandru Paşcanu. Forţa evocativă a acestei muzici, tensiunile pe traiectorii care ating şi se profilează în lumi încărcate de dramatism, capacitatea de a aduce în credibil universul multivalenţial al peisajului nostru de penumbre, de eresuri şi religii, toate acestea conturează o realizare cu energiile de amplificare logaritmică a emoţiei şi trăirilor efective.

Cele *Două poeme* de Viorel Munteanu, pe versuri de Lucian Blaga, cântate de un tânăr actor, dar al cărui nume, din păcate, nu a apărut în programul de sală, sunt lucrări de seninătate şi vigoare.

Rhytmodia de Nicolae Brânduş, scrisă exclusiv pentru instrumente de percuţie, i-a oferit lui Doru Roman posibilitatea de a-şi evidenţia din prea-plin talentele şi elocvenţa sa instrumentală. *Rhytmodia* este o compoziţie interesantă, ca un fel de enciclopedie a practicii scrierii pentru instrumentele de percuţie, ceea ce, desigur, nu este puţin lucru.

Desigh – Dasein pentru pian de Anatol Vieru pune în lumina înţelegerii un spaţiu sonor modern şi cu un anumit farmec intelectual.

Trident de Adrian Iorgulescu are impulsul şi continuitatea în concentrare, inventivitate şi anvergură. Această compoziţie are componistic o imagistică de efect spectacular şi iminent pentru o inteligibilitate admirabilă, fapt care a reprezentat punctul culminant în suita de sonorizări şi de întâmplări acustice din program.

În sumă, interpreţii protagonişti au fost întru totul meritorii, oferindu-ne un recital muzical de înaltă performanţă.

Tiberiu Soare, un excelent şef de orchestră pentru partituri contemporane

În dimineaţa zilei de sâmbătă 5 septembrie 2015, la Sala mică a Palatului, am avut satisfacţia de a-l admira o dată mai mult pe maestrul Tiberiu Soare aflat la conducerea muzicală a ansamblului semisimfonic ***Profil*** într-un concert al cărui program a cuprins o suită de compoziţii semnate de autori români şi care a fost urmărit cu un real interes de către asistenţă.

Epitaphe pour Jorge pentru clarinet şi orchestră de Cornel Ţăranu, cu partea solistică interpretată impecabil de Emil Vişinescu, a fost un omagiu postum adus unui prieten. Ținând cont de aspectul funebru al motivației din titlu, muzica lui Cornel Țăranu este înțesată aici de freamăt şi de imagini în lamento. Este o muzică

Cornel Ţăranu

frustă, scrisă cu măiestrie, o muzică sunând ca un alter ego al vieții, fie şi pentru că numai cei rămaşi pot lăcrima.

Călin Ioachimescu a fost prezent cu lucrarea sa *Tetracords music*, pentru flaut, violoncel şi pian, în primă audiție românească. Avem aici o reuşită, inclusiv grație utilizării unei tehnici determinate de flexibilitate.

Călin Ioachimescu

Adrian Murariu a fost înscris în program cu *El Nino*. El este câştigător al Concursului internațional George Enescu, ediția 2014, la secțiunea compoziție, muzică de cameră. Ambientalul sonor este asemeni unor figurări picturale, la care se adaugă sugestivitatea unor înseninări pastorale, cât şi un anumit lux de posibilități şi variante pe care compozitorul le înveşmântă cu un climat artistic potențat .

Dintre partiturile scrise de Sebastian Andone am ascultat *Karoshi* pentru ansamblu orchestral, în primă audiție absolută. Sebastian Andone este câştigătorul Concursului internațional George Enescu 2014, la secțiunea compoziție - muzică simfonică. Manifestarea materiei sonore relevă sonorități ale căror conturări se profilează într-o pânză de extazuri şi a unor zboruri browniene în spații unilaterale şi unde se ignoră orice puncte cardinale.

Cristian Lolea, în compoziția sa *Lucrare pentru ansamblu*, evocă staze defigurative în expuneri de sonori tăți exprimate violent. Sunt sonorități care şochează, sonorități care ne invadează cu zbateri ale unor viețăți afone şi a-muzicale oricum departe sau desprinse din aerul atmosferic.

Noema pentru pian solo şi orchestră de coarde, în primă audiție absolută de Gabriel Yraniy l-a avut ca solist pe Horia Maxim. Există aici o lume confesivă, care

Alexandru Muraru

respiră simplicitate, o elocvență sinceră, şi în plan mai larg originalitate.

Mihai Măniceanu şi-a prezentat ca solist propria sa compoziție *Reductio ad absurdum* pentru pian şi orchestră de cameră, în primă audiție absolută. *Reductio*... de Mihai Măniceanu este o producție concertistică, degajată şi nu lipsită de o anumită emfază, are dinamică şi este interesantă inclusiv prin plăcerea de a cânta, dar fără nici o premoniție pentru viitor.

In finalul acestui program am ascultat într-o atmosferă sprintenă, agitatată şi plină de contraste spectaculare piesa *Hiperkordia IV*, pentru pian la patru mâini, în primă audiție absolută, de Dan Dediu, solişti fiind compozitorul şi soția acestuia, Valentina Sandu-Dediu.

Hiperkordia IV este o lume sonoră cu străluciri metalice, pianul fiind tratat aici ca instrument de percuție. Este o planare şi într-un context afectiv, nu într-atât de confortabil, dar cu elanul de ripostă, uneori în desprinderi spre serafic, sau în iluzii.

Iancu Dumitrescu et Co în expozeu total

Duminică 6 septembrie 2015, după-amiaza, la Sala mică a Palatului un public neobişnuit de numeros

a fost prezent la început, dar, pe parcurs, s-a rarefiat sensibil. Persoanele care veniseră cu copii au plecat mai întâi, apoi, alţii şi alţii. Cei care veniseră cu copii, şi chiar copii înşişi au resimţit iminenţa unui pericol extrem, pentru că este ştiut că sonorităţile pot fi şi letale.

Ascultând ansamblul *Hyperion*, ai cărui directori artistici sunt Iancu Dumitrescu şi Ana Maria Avram, şi pe invitatul special Stephen O'Maley - chitară electrică – urmărindu-l pe dirijorul Ilan Volkov la conducerea formaţiei instrumentale în componenţa căreia am numărat vreo 12 persoane, mi-am amintit ce a spus cândva Schoenberg, anume că legile omului de geniu sunt legile umanităţii viitoare.

Dar, sigur, acolo, pe estrada de concert nu erau genii, nici în postură de compozitori, nici în postură de interpreţi solişti sau din formaţia instrumentală, dar cel puţin să fi fost umani.

Cum spunea Bethoven în *Fidelio* - Fratele îşi caută fratele - când mergem la concert, la teatru, sau la o expoziţie căutăm autori sau interpreţi cu care să ne putem regăsi cu motivaţiile, dorinţele, aşteptările şi cu aspiraţiile proprii. Dacă nu aşa, atunci acea întâlnire, care poate fi magnifică, nu ne poate oferi o lume cu care să fim instantaneu de acord.

Revenind la muzică, unde ca şi în orice altă activitate există o „faună”, situaţiile concrete, de creaţie, interpretare, concert şi recital se plasează la nivelul respectiv.

Astfel, ceea ce s-a auzit, cu Iancu Dumitrescu şi Co, a fost în cel mai bun caz, o ilustraţie sonoră la un film horror, care nu s-a realizat, şi, probabil, nu se va realiza. Ceea ce s-a proferat a fost violent ca un atac asupra facultăţilor auditive, şi chiar asupra sănătăţii viscerale în ansamblul ei.

Pentru cei interesaţi, programul anunţat nu a fost respectat punct cu punct, drept care am reţinut în principal, *Sound Agony II pentru ansamblu şi sunete asistate pe computer* de Iancu Dumitrescu, în primă audiţie absolută, *Parthelion III pentru ansamblu şi sunete asistate pe computer* de Ana Maria Avram, în primă audiţie absolută, şi tot de Ana Maria Avram, *Chiaroscuro pentru 3 grupuri de percuţie*, în primă audiţie, şi iar de Iancu Dumitrescu *Sound source III pentru chitară electrică, no imput mixer, sunete asistate pe computer şi ansamblu*, în primă audiţie absolută. Iancu Dumitrescu şi-a dirijat compoziţiile proprii.

Când am plecat din incinta Sălii mici a Palatului şi am ieşit pe stradă, lumea exterioară mi-a apărut ca o adevărată binefacere.

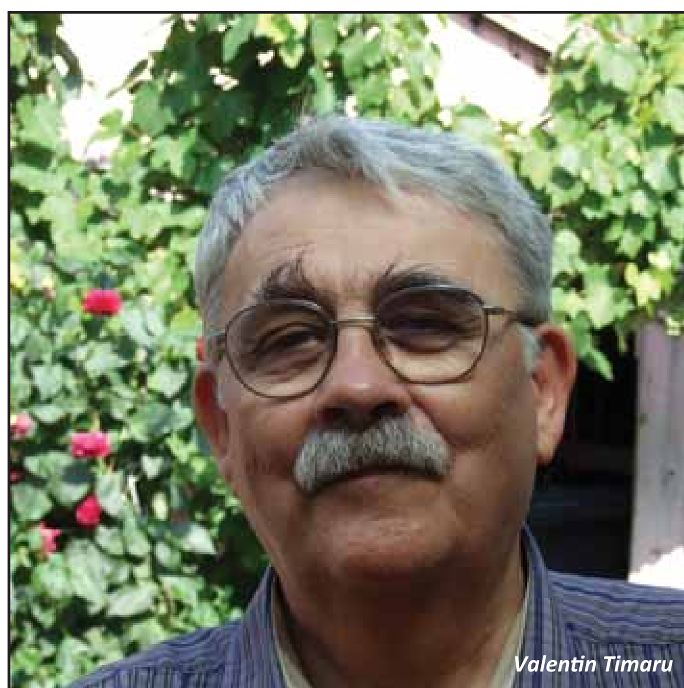
Sclipiri şi irizări de artă

Duminică 13 septembrie 2015 la Sala mică a Palatului, un program cu lucrări de compozitori români, scrise într-un foarte larg arc de timp, ce au putut fi ascultate de un public atent şi numeros deopotrivă.

În deschiderea acestui recital am ascultat *Sonata pentru pian nr.1* de Valentin Timaru, datată 1956, în interpretarea pianistului Vlad Dimulescu. În realizarea acestei sonate Valentin Timaru nu a putut să se sustragă muzicii lui Serghei Prokoviev, care l-a influenţat puternic, ceea ce este vizibil şi sensibil în climatul acestei creaţii. Pianistul Vlad Dimulescu a evoluat cu precizie şi imaginaţie în spaţiul sonor oferit de partitură.

Sonata quasi una fantasia pentru vioară şi pian compusă de Wilhelm Berger în 1957 a fost prezentată de violista Laura Varvarache şi de pianista Fausta Dimulescu. În desfăşurările muzicii sale Wilhelm Berger îşi expune dialectica modului său de ne explica ceea ce doreşte să spună, cât şi imaginea gândirii sale logice. La toate acestea se adaugă cunoaşterea scrisului pentru violă, Wilhelm Berger fiind el însuşi violist. Laura Varvarache este o instrumentistă performantă. Stilul său este corect şi spontan. Fausta Dimulescu la pian a acompaniat discret, iar în anumite moment a fost excelentă,

Idile şi Guerille pentru pian la patru mâini de Dan Dediu a fost o autentică realizare interpretativă pentru Vlad şi Fausta Dimulescu. Titlul acestei compoziţii este o dovadă a virtuozităţii de lexic la Dan Dediu. Idilele aici nu sunt nici siropoase nici roz-bonbon, Dan Dediu nu face aşa ceva, iar guerilele nu se dedau - figurat, desigur – la execuţii capitale. Muzica lui Dan Dediu are caracteristicile de a răspunde percepţiei noastre actuale în muzică de a fi duală. Percepţia noastră în sala de concert tradiţională este conexă şi sincronă cu sursele de sunet. Când ascultăm muzică imprimată, sau la radio, sau de la difuzoare puternice, mental nu mai facem nici o conexiune cu efectele vizuale la sunet. Şi aici în modernitate, ne aflăm cu Dan Dediu. Muzica sa este duală. Chiar dacă o auzim în sala de concert sau de recital, mareele lui sonore plutesc pe deasupra surselor de sunet - în cazul de faţă pianul la patru mâini – ca o metamorfozare însăşi a factorului instrumental.

Valentin Timaru

Preludii pentru vioară solo de Alfred Mendelshon, un ecou din anul 1962, a fost alegerea violonistei Corina Boboloi de a le prezenta în public în primă audiţie. Aceste *Preludii* sunt texte didactice în genul sonatelor pentru vioară solo scrise de compozitorii din epoca barocă.

Liana Alexandra *Poeme pentru România pentru soprană şi pian*, de fapt, *Poeme pentru Madona de la Neamţ*, este o compoziţie scrisă în anul 1994 pe versuri de Eugen van Itterbeck. Iată o muzică de frumoase volute şi deschideri spre eveniment în clar. Interpreţii, soprano Emily Marcheschi din Statele Unite şi pianist Lena Vieru Conta au format un duo de succes. Emily Marcheschi are o voce catifelată, emotivă şi senzuală şi extrem de potrivită pentru acest tip de muzică de calm şi de seninătate sufletească. Lena Vieru Conta este o pianistă rafinată şi distinsă.

Şerban Nichifor a interpretat mai întâi piesa *Cold Flour pentru violoncel* de Veronica Anghelescu - în primă audiţie - apoi propria sa creaţie *Omagiu lui George Enescu*, *pentru violoncel*, de asemeni în primă audiţie.

Veronica Anghelescu

Ambele compoziţii sunt de fapt largi adagio, fără pretenţii deosebite de virtuozitate. Am apreciat la Veronica Anghelescu un calm aşezat şi vibrant, iar la Ştefan Nichifor o energie în sunet la conturarea atmosferei efectiv urmărite.

În primă audiţie am ascultat *Sonata pentru pian nr. 2* de Anatol Vieru, interpretată de Lena Vieru Conta. Această lucrare este statuată la diapazonul sensibilităţii şi degajării practice spaţiale şi a generat o surpriză fastă. Această sonată care a apărut în recital după atât de mulţi ani, a avut relief şi măiestrie în realizare.

Lena Vieru Conta departe de fi făcut o pledoarie pro-domo, s-a detaşat ca valoare în valoare şi chiar cu o anumită anvergură.

Cvartetul de coarde Profil şi muzică de Adrian Iorgulescu, Roman Vlad şi Dan Dediu

Marţi 15 septembrie 2015 la Aula Palatului Cantacuzino, în seria concertelor de muzică românească organizate în Festival de Muzeul Naţional George Enescu, Cvartetul Profil cu Diana Moş la vioara I, Petru Nemţeanu, vioara II, Marcel Movileanu, violă şi Mircea Marian Movileanu la violoncel a susţinut un recital la care prioritatea fost relevarea creaţiilor componistice înscrise în program. Instrumentiştii, fiecare în parte şi în ansamblu sunt profesionişti de clasă specializaţi în partiturile de muzică contemporană, ceea ce le conferă competenţă, sunet şi atac la coardă specific şi un succes constant în realizarea interpretativă a unor astfel de partituri.

În această interpretare am ascultat *Voci din infinit II* de Roman Vlad, o frapantă imagistică sonoră, o înmlădiere de cânturi într-o cursivitate de impact major de natura cea dintotdeauna cu care este confruntată orice fiinţă umană care priveşte şi aude lumile stelare, care pot fi de fervoare, dar care pot fi şi de temeri. Spaţiul de profilare al acestei muzici se îmbină cu însuşirea intrinsecă de artă, anume de a fi credibilă şi de a deschide ascultătorilor noi şi ample orizonturi mentale şi nu numai.

Adrian Iorgulescu, *Cvartetul de coarde nr. 1*, *opt rame pentru un portret pierdut* mi-a apărut esenţial pentru o idee care m-a marcat pe parcursul audiţiei şi aceasta este colonizarea sufletului uman de primele imagini pe care fiinţa involuntar le păstrează din primii ani ai existenţei sale, când toate erau departe, foarte de-

Roman Vlad

parte de soarta următoare, soarta cu dinţii ei tăioşi şi neiertători şi de toate pleiadele de obscurantisme şi de incomunicările cu totul înspăimântătoare. Această reîntoarcere la un memento anteconştient este saga pe care am urmărit-o şi este descifrarea codului din titlu, portretul pierdut din anii copilăriei fiind irecuperabil, căci nimeni nu ţi-ar fi putut fotografia sufletul şi lumea ta, care nu mai este de întâlnit, nici în zilele care îţi mai sunt, şi nici altcumva.

Dan Dediu, *Sphere, Cvartet de coarde nr. 5, op. 140* este o expunere a ceea ce este esenţial şi anume vigoarea creaţiei, ca flexibilitate, abilitate, eficienţă. Dan Dediu are un talent aparte de a reuşi tot ce îşi propune. Dan Dediu îşi scrie muzica cu o degajare fără limitele de întrevăzut, degajare dictată de geniul său lăuntric care se dovedeşte a-i fi fidel şi emblematic atât ca temperament cât şi ca aspiraţie artistică.

Un recital excepțional

Vineri 18 septembrie 2015, la Aula Palatului Cantacuzino, Muzeul Național George Enescu, în seria de recitaluri cu titluri de muzică românească, a organizat un recital, pentru care s-a asigurat importanta prezență interpretativă a pianistei Mădălina Claudia Dănilă şi a oboistei Felicia Greciuc.

Am ascultat la început *Trei schițe pentru pian solo* de Marțian Negrea, o muzică senină, cu sonorități pastelate şi de lumină peste şi din glie, o muzică plină de o colorație timbrală făurită din aceeaşi fibră şi cu acelaşi freamăt cu celebra suită pentru orchestră *Din munții apuseni*, scrisă de acest notabil compozitor în 1952.

Claudia Mădălina Dănilă are capacitatea de cânta armonic pe claviatură, şi asta este calea pe care o are pentru a împlini interpretări de clasă înaltă şi de o admirabilă fidelitate față de partitura componistică pe care o transpune în audibil.

În aceeaşi interpretare am ascultat apoi piesa pentru pian solo *Melisme* de Irina Hasnaş, o creație care aminteşte, dar nu prin copiere, de capodopera ensciană *Carillons nocturns*. Faptul în sine este de natură transcedentală şi trebuie semnalat ca atare. Şi mai este ceva. Eu am auzit aceste *Melisme* transbordate sau transportate pentru orgă, unde ar căpăta expresii sentențiale.

Sonorități şi flori de nu-mă-uita de Ulpiu Vlad pentru oboi şi pian este o suită cu o întremare şi o ținută de suflu înalt, şi în sensul cel mai distinct, o muzică inspirată şi năvalnică prin afluențele melodice şi ritmice de certă modernitate cât şi prin tratarea evident concertistică a ştimei pentru oboi. Trebuie arătat că Ulpiu Vlad este unul dintre acei rarisimi compozitori care gândesc şi creează direct în imagini muzicale, şi aici avem una dintre explicațiile comportamentului temperamental clasic pe care o regăsim şi în această suită învăluită de un nobil sentiment.

Felicia Greciuc

Oboista Felicia Greciuc este o excepție de mare valoare la acest instrument. Felicia Greciuc face parte din partida de oboi din orchestra Filarmonicii George Enescu. Talentul ei matur, sigur şi interpretativ se caracterizează prin eficiență sonoră şi prin reuşita de a nara muzica pe care o expune.

Mădălina Claudia Dănilă

În încheiere, Mădălina Claudia Dănilă a conferit audienței o interpretare realmente memorabilă a creației enesciene *Sonata pentru pian op. 24, nr. 1,* în fa diez minor.

Cvartetul de coarde Gaudeamus într-o apariție de puternică expresie

Vineri 18 septembrie 2015 la Sala mică a Palatului, Cvartetul Gaudeamus din Braşov s-a impus prin excelenta lor dispoziție de a cânta, prin valoarea reală a versiunilor interpretative pe care le-au realizat, prin seriozitate şi nu în ultimul rând prin performanța fiecăruia la instrumentul său. Ei sunt Lucia Neagoe la vioara I, Raluca Irimia la vioara II, Leona Varvarache la violă şi Sebastian Vârtosu la violoncel.

Cvartetul de coarde nr. 6 de Wilhelm Berger a apărut acum în perspectiva istorică. Această partitură a fost scrisă în 1965, ca o lume fără întunecări, cu expresii confesive şi cu arhitecturi în penumbrele îndatoritoare ale spațiilor familiare, dar nu lipsite de pulsație, de jocuri de lumini, într-o narațiune cu accente personalizate şi prin urmare autentice ale spiritualității acestei personalități care s-a impus puternic timp de decenii în muzica românească.

Sonorități şi anemone I de Ulpiu Vlad transpune instantaneu înțelegerii ascultătorului, proba perenă a unui univers creator de o bogăție impresionantă de motive sonore şi ideatice, cu strălucirile în mişcare ale melosului românesc, totul profilându-se ca un flux spontan, natural, organic. Ulpiu Vlad creează stări emoționale fremătătoare. Există la Ulpiu Vlad o intensitate a spuselor uneori şi peste noționalul efectiv muzical. El irumpe de la profunzimea celor mai admirabile evoluții şi libertăți de creație complexe, vaste, şi de dreaptă estimare. Lucrarea acesta scrisă de Ulpiu Vlad este o ofrandă de bine şi de frumos muzical inteligent .

Cvartetul de coarde nr.2, Refrene, de Vasile Herman scris în 1970 este o lucrare care răspunde consubstanțial spiritului muzicii de cameră. Această compoziție s-a înscris calitativ în atmosfera întregului program. Am sesizat astfel sonoritatea de ansamblu cameral şi un tip de elocvență în scrierea componistică.

Pagini de Mircea ŞTEFĂNESCU

Opera enesciană în Festivalul Internaţional "George Enescu"

Muzica lui Enescu în marele Festival

Cum era firesc, creaţia enesciană şi-a găsit locul potrivit în marele Festival ce poartă numele compozitorului. Nu a fost o prezenţă foarte consistentă ci una semnificativă; …datorată în primul rând muzicienilor, formaţiilor invitate cu prilejul recentei ediţii. Se poate vorbi de veritabile evenimente.

Mă voi referi în primul rând la *Simfonia a 3-a*, un opus complex, magistral prezentat de Vasily Petrenko la pupitrul Orchestrei Filarmonice Regale din Liverpool; este şeful de orchestră titular al formaţiei, una dintre cele mai vechi orchestre ale Regatului Unit. A ridicat nivelul acesteia la cote nesperate. Aspect dovedit inclusiv de această importantă realizare. In mod cu totul special, *Simfonia a 3-a* se dovedeşte a fi unul dintre cele mai importante opus-uri simfonice ale primelor decenii ale secolului trecut; …dată fiind consistenţa spirituală a muzicii, vocaţia umanistă a creatorului, problematica propusă. Petrenko a înţeles, şi-a apropiat întreaga mişcare a ideilor acestei creaţii, motivaţiile construcţiei atât de speciale ale lucrării; partea centrală, culminaţia dinamică, atinge limitele paroxismului frământărilor lăuntrice; …dar nu pe cele ale disoluţiei. Finalul lent, etapele introspecţiei meditative, lasă a se deduce sensul existenţei; sonoritatea moare într-o indecizie ce nu anulează vibraţia atât de omenească a speranţei. Este meritul special al tânărului maestru Vasily Petrenko, al muzicienilor ansamblului, de a fi pătruns sensurile afunde ale acestei creaţii. Perfecţiunea tehnică nu este, în acest caz, suficientă; şi nici impactul emoţional! A fost atinsă zona unei spiritualităţi ce-l reprezintă pe Enescu însuşi.

George Enescu

Ion Marin la pupitrul L.S.O., a Orchestrei Simfonice Londoneze…; formează cuplul ideal al şefului de orchestră ataşat colectivului cu care cooperează într-o implicare totală; de mai multe decenii. Este o comunicare ce funcţionează în ambele sensuri.

Referindu-mă *la Suita a 2-a pentru orchestră*, îndrăznesc să afirm că ne-am aflat în faţa celei mai importante realizări enesciene datorate dirijorului. Maximum de economie a gestului şi maximum de efect… ; aceasta pare a fi fost deviza artistului. Am în vedere, aici, înţelegerea acestui special neoclasicism enescian; …în parte expresiv, în parte constructiv; …înţelegerea subtilităţilor timbrale ale coloritului orchestral ce dau întrupare vibraţiei emoţionale; …aceasta din urmă stăpânită de o manieră firească, cursivă, ce conferă o atmosferă solară evoluţiei muzicale.

Suita a 3-a, Săteasca, pentru orchestră, realizarea acesteia este după părerea mea o lucrare emblematică pentru personalitatea dirijorului Cristian Mandeal. A prezentat-o nu o dată; recent, în compania colectivului orchestral al Filarmonicii din Monte Carlo. Am primit cu special interes ideea dirijorului privind constituirea programului concertului; anume alăturarea lucrărilor de inspiraţie folclorică, lucrări datorate lui George Enescu – marea suită orchestrală Săteasca, şi lui Bela Bartók – *Episoade ungureşti*. O ştim cu toţii, şi Enescu şi Bartók s-au născut în acelaşi an, în 1881, pe teritoriul actual al României. Au avut unul faţă de celălalt o preţuire manifestă. Inspiraţia folclorică, la Bartók, porneşte din zona Transilvaniei, a Banatului; în cazul compozitorului român este valorificat melosul în parte lăutăresc de inspiraţie balcanică, de inspiraţie moldavă. Relaţia lui Mandeal cu orchestra monegască s-a dovedit a fi excelentă! Coloritul timbral, pregnanţa imaginilor este coerentă; o veritabilă salbă de sugestive imagini sonore! A fost definit aspectul pitoresc al tablourilor ce dobândesc în această interpretare un substrat quasi programatic de autentică inspiraţie poetică.

Voix de la nature este un opus în care se întrevăd ecourile impresioniste ale muzicii franceze din perioada primelor decenii ale secolului trecut. Ar fi făcut parte dintr-un amplu ciclu de tablouri simfonice; un gând ne-

împlinit al compozitorului. Cu ani în urmă a fost descoperit printre manuscrise; …şi adus în viaţa de concert de maestrul Remus Georgescu. De această dată, Michael Tilson Thomas la pupitrul dirijoral al Orchestrei Simfonice din San Francisco s-a dovedit a fi maestrul care cizelează sonorităţile la nivelul detaliului de semnificaţie. S-a acreditat şi în acest fel statutul profesional înalt al ansamblului în peisajul marilor orchestre americane; sonorităţi clare, strălucitoare, omogenitate perfectă. Implicare profesională remarcabilă. E suficient?

Uvertura de concert op.32, în la major, pe teme în caracter popular românesc, a fost – în schimb - prezentată de o manieră cu totul pertinentă de dirijorul Yuri Temirkanov în compania Orchestrei Filarmonicii din

Yuri Temirkanov

Sankt Petersburg. S-a cântat cu atenţia cuvenită unui opus inedit în zona de atenţie curentă a muzicienilor ansamblului, iar aceasta atât în ce priveşte structura cât şi caracterul acestui opus de maturitate a autorului. Claritate şi cursivitate sunt atributele acestei realizări.

Dintre lucrările enesciene orchestrate sau definitivate de maestrul Pascal Bentoiu…

Simfonia a 4-a face parte dintre opus-urile intrate relativ recent în conştiinţa publică şi profesională. Este un opus în care ecourile Oedipe-ului enescian sunt considerabile; căci perioada conceperii simfoniei era contemporană cu realizarea acestei capodopere lirice a primei jumătăţi a secolului XX. Recunoşti idiom-uri oedipiene, tipologii ale evoluţiei simfonice şi, mai presus de toate, aceeaşi preocupare angajată privind soarta umanităţii. Enescu reia aici modelul simfonic franckian în trei părţi, cu partea lentă la mijlocul ciclului simfonic. Cunoscut publicului nostru, muzicienilor ansamblului, la pupitrul orchestrei Filarmonicii bucureştene, dirijorul Peter Ruzicka se dovedeşte a fi un atent cercetător al resorturilor partiturii, un gânditor realmente implicat în relevarea aspectelor proprii spiritualităţii enesciene. Important de observat, muzicienii ansamblului, concert-maestrul invitat, violonistul Cătălin Desagă, s-au dovedit a fi pe deplin angajaţi demersului dirijorului. S-a cântat în sensul unui real simţ al responsabilităţii; …vis-a-vis de opera maestrului, de natura specială a evenimentului festivalier.

Isis este lucrarea portret simfonic pe care Enescu o dedică fiinţei iubite; identificând aici toate calităţile imaginate ale acesteia. Spiritul francez al muzicii este indubitabil; distingi în plus datele unei gândiri simfonice tipic enesciene ce marchează rafinamentul timbral al planurilor sonore purtătoare de idei. Este meritul dirijorului Constantinos Carydis de a fi identificat natura specială, intimă, a acestui consistent opus. Dispune de vigoare în construcţie, de consistenţă expresivă, de un rafinat simţ al culorilor timbrale; sunt aspecte pe care colectivul simfonic al Operei de Stat bavareze le-a evidenţiat cu o aplicaţie demnă de cauze dintre cele mai nobile, cu un profesionalism imbatabil.

Dintre celelalte lucrări enesciene definitivate de muzicienii noştri… ; unii dintre domniile lor pot fi consideraţi descendenţi spirituali ai maestrului. Lui Cornel Ţăranu îi datorăm intrarea în viaţa de concert a unei importante lucrări concertante enesciene, *Caprice Roumain pentru vioară şi orchestră*, un veritabil capriciu instrumental ce exhibă o virtuozitate solistică de uimitoare strălucire. Lucrarea a intrat deja în repertoriul curent al câtorva solişti de mare circulaţie internaţională. David Grimal se numără printre aceştia; a reluat lucrarea în compania orchestrei Les Dissonances, ansamblu pe care il conduce cu remarcabilă fermitate, cu un talent autentic de bun animator care insuflă cursul evoluţiei muzicale; o face cu reală pertinenţă atunci când nu se erijează în calitatea de dirijor. Grimal dezvoltă o virtuozitate instrumentală de înaltă clasă ce înglobează viziunea pi-

David Grimal

toresc folclorică enesciană, coloritul timbral uimitor ce decurge din tradiţia violonistică lăutărească. Reîntâlneşti la Grimal eleganţa şcolii franceze a viorii, puritatea sonoră, bogăţia timbrelor, cea care – pe ansamblu - a stat la bazele înseşi ale violonisticii enesciene. Personal îmi păstrez rezerva asupra perpetuării structurii în patru părţi a lucrării; partea secundă poate fi lăsată de o parte devenind, eventual, o lucrare concertantă de sine stătătoare. Ansamblul celorlaltor trei părţi ar câştiga în coeziune. Este posibil ca Enescu să se fi lăsat sedus de farmecul indicibil al tradiţiei lăutăreşti; …pen-

tru a mai dispune de viziunea asupra întregului acestei seducătoare lucrări concertante pe care nu a mai ajuns a o orchestra.

Tot în compania orchestrei Les Dissonances a putut fi audiată cunoscuta *Simfonie concertantă pentru violoncel şi orchestră*, lucrare realizată cu participarea solistică a violoncelistului Xavier Phillips. Este un muzician temeinic ancorat în elucidarea datelor partiturii. Dispune de o sonoritate consistentă şi totodată maleabilă. Implicarea sa a dat relief acestei partituri de tinereţe a compozitorului, o lucrare ce este tratată de obicei de o manieră expozitivă. Aidoma unei simfonii cu violoncel obligat. De această dată Phillips ne-a determinat pe noi să acceptăm condiţiile unei implicări quasi obligate.

Sunt de amintit celelalte lucrări solistice enesciene prezentate în compania orchestrei. Au fost prezenţe de convenienţă care „dădeau bine" pentru imaginea programului. O lucrare de adolescenţă a compozitorului, *Balada pentru vioară şi orchestră* a fost compusă la vârsta de 14 ani. In compania orchestrei Filarmonicii din Monte Carlo, a dirijorului Gianluigi Gelmetti, David Gerrett împrumută lucrării un suflu romantic de un seducător antren. Am venit cu special interes la concertul Filarmonicii vieneze conduse de dirijorul Semyon Bychkov, inclusiv pentru a o reaudia pe soprana Valentina Nafornița în cele *Şapte cântece pe versuri de Clement Marot*. Nu dispune încă de experienţa cântului intim al genului. Nici conjunctura în care a apărut nu a fost una stimulatoare. Spaţiul mare al scenei, al sălii, amploarea orchestrei, orchestraţia relativ amplă datorată compozitorului Theodor Grigoriu, au obligat-o să forţeze susţinerea vocală; nu au pus în valoare calităţile acestei excepţionale voci sortite genului de operă. In plus, se uită, întregul ciclu este destinat vocilor bărbăteşti; cu anume excepţii ce ţin de caracterul declamaţiei, al textului poetic, doar câteva dintre cântecele ciclului pot fi cântate şi de o voce feminină.

Valentina Naforniţă
foto: Christopher-Dunlop

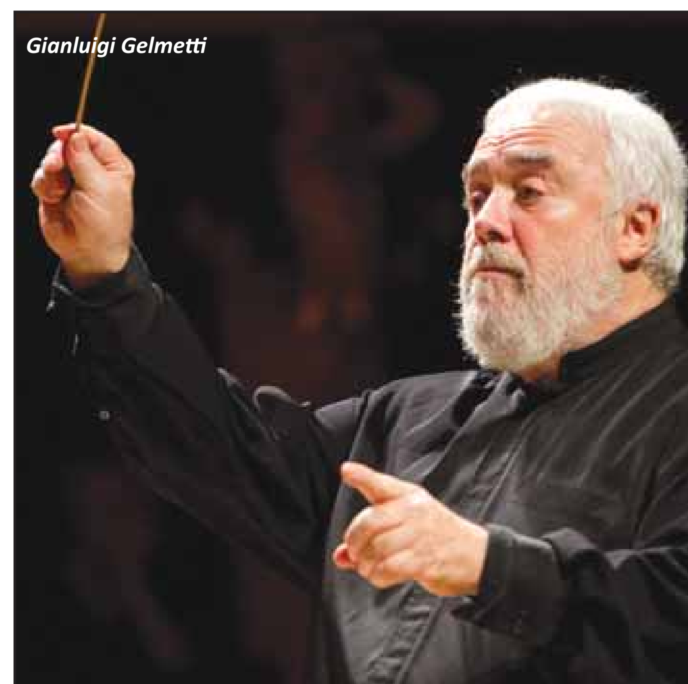
Un important şef de orchestră, o formaţie orchestrală la fel de importantă şi un descumpănitor semn de întrebare…

Christian Thielemann şi celebrul colectiv orchestral Capela de Stat din Dresda! Nu s-au întâlnit pentru a prezenta - aşa cum au promis, aşa cum apare în programul de concert – *Simfonia de cameră pentru 12 instrumente soliste, op.33*, o capodoperă a maturităţii creatoare a compozitorului român, una dintre marile creaţii camerale ale deceniilor de mijloc ale secolului trecut. Prin contrast, nu poţi să nu observi faptul că lucrările aparţinând şcolii componistice germane şi austriece au beneficiat în schimb de realizări interpretative absolut impecabile. Nu ştiu dacă oficialii celebrului ansamblu au dat explicaţii.

Dirijorul cu siguranţă n-a făcut-o. Public cel puţin nu!

La capitolul aşteptărilor împlinite în măsură modestă voi trece interpretarea poemului *Vox Maris*, opus realizat cu participarea Filarmonicii israeliene conduse de Zubin Mehta; este în adevăr cel mai vechi participant în concertele ediţiilor succesive ale festivalului enescian. Lucrarea a fost parcursă cu participarea corului Academic al Filarmonicii bucureştene conduse de maestrul Iosif Ion Prunner, a tenorului Marius Vlad Budoiu. Un întreg aparat vocal simfonic a fost mobilizat pentru un rezultat de valoare medie! Se mai întâmplă.

La polul opus, voi menţiona prezentarea celor două *Intermezzi pentru ansamblu de corzi op.12, în re major*, lucrări pe care Scottish Ensemble le-a inclus în program, iar aceasta în afara oricărui sentiment al convenienţei. Nu numai această lucrare de tinereţe a compozitorului dar şi cealaltă lucrare importantă a programului, cele Trei piese pentru orchestră de coarde op. 4 de Constantin Silvestri, au fost prezentate în sensul unei creativităţi autentice ce indică viziuni inedite asupra unor lucrări ce fac parte de multe decenii din patrimoniul de aur al muzicii româneşti; mă refer la pregnanţa sporită a comunicării, la reevaluarea unei dinamici interiore ce rezidă în datele partiturii, la sublinierea unor trasee lăuntrice care, de această dată, au fost scoase în evidenţă. Totul, fără a trăda gândul iniţial al compozitorului.

Gianluigi Gelmetti

Este locul a menţiona în acest context lansarea unei integrale discografice enesciene, eveniment datorat dirijorului Horia Andreescu, integrală realizată prioritar în compania Orchestrei Naţionale Radio dar şi a formaţiei Virtuozii din Bucureşti; sunt imprimări realizate de Societatea Română de Radiodifuziune, imprimări ce şi-au dobândit o firească notorietate; sunt aflate în circuitul public al vieţii noastre muzicale de aproape două decenii. Este de observat, ciclul celor şapte cd-uri include lucrările definitivate de Enescu însuşi.

Din considerente obiective dar şi subiective, la unele dintre concerte nu am putut sau nu am vrut a asista; am lăsat altora aceste oportunităţi. Asupra producţiei operei bucureştene cu Oedipe m-am pronunţat cu alte prilejuri.

Nu am putut audia concertul formaţiei pariziene Musica Nova cu celebrul *Trio pentru vioară violoncel şi pian*, rescris şi acesta de maestrul Pascal Bentou; varianta mai veche, incomplet realizată, a fost transcrisă de compozitoarea şi pianista Hilda Jerea. Nu am putut fi de faţă la concertul Orchestrei Naţionale de Cameră de la Chişinău, concert pe parcursul căruia a fost prezentat acest inedit în felul său opus care este *Octuor*-ul

Kristjan Järvi

foto: Peter Rigaud

enescian. Cu părere de rău, nu am audiat nici concertul Cvartetului parizian de coarde Aoede, formaţie care – cu concursul pianistului Alfredo Perl – a prezentat *Cvintetul cu pian în la minor*, lucrare unică în felul ei în peisajul componistic al primei jumătăţi a secolului trecut.

De o manieră emblematică, cele două *rapsodii* enesciene au fost plasate atât în deschiderea cât şi în închiderea festivalului; au fost prezentate de o manieră pitoresc expozitivă cu concursul Orchestrei Române de Tineret, ansamblu condus de dinamicul dirijor american Kristjan Järvi, şi de către Orchestra Regală Concertgebouw din Amsterdam aflată sub conducerea dirijorului Andris Nelsons.

O constatare se impune. Creaţia enesciană a fost relativ puţin prezentă în programele susţinute de muzicieni români şi în mod semnificativ în cele ale muzicienilor invitaţi. In parte e bine. In parte nu. (**Dumitru AVAKIAN**)

Oedipe 2015

De puţine sau multe ori, oricând/oridecâteori s-ar juca, *Oedipe* e un mare eveniment, o capodoperă! Excelentissim ori doar acceptabil ca interpretare, *Oedipe* merită expus, cu orice preţ!

Chiar şi acum, când am revăzut video-ul devenit deja simplist (în ultimii 5 ani laserele şi proiecţia 3D au depăşit spectaculos de mult stadiul ilustrat aici), costumele de-acum 5 ani deja prăfuite rău (abandonul şi raritatea aerisirii le deteriorează, subţiază şi lăbărţează, dând un aspect sărăcăcios tuturor straielor), totuşi *Oedipe* a fost, pentru cunoscători, o bucurie, o sărbătoare.

Iată de ce (repet acest lucru la fiecare 2 ani!) mă mir de puţinătatea montărilor şi a reiterării acestei capodopere, dar mai ales de lipsa aglomerării, a solicitării sau impunerii (performării) sale de către auditori. Zicând asta, nu mă gândesc deloc la publicul comun, la melomanii curenţi sau clienţii regulari ai Operei bucureştene, ci mai degrabă la muzicienii şi muzicologii profesionişti, pentru care *Oedipe* nu pare a fi un mare eveniment, o prioritate. Pe de altă parte, nu publicul prezent – de data asta, uimitor de modest din punct de vedere numeric – este de vină pentru prostul PR sau *promotion*. Căci, parcă absent cu desăvârşire, a picat stânjenitor să fim anunţaţi că orchestra e-n grevă japoneză, iar asta pentru motivul că televiziunile nu le preiau/înregistrează şi difuzează truda (o atitudine de altminteri istorică şi cu oarecare justificări „de casă", dar din care nu s-ar fi obţinut şi contracte remunerate. E foarte posibil ca interpreţii, mulţii interpreţi, ai lucrării extrem de dificile, să merite bonusuri financiare aparte. Dar asta nu e treaba şi drama sau responsabilitatea publicului spectator, iar artiştii ar trebui să-şi certe producătorii, managementul propriu, responsabilii de *fund-rising*, nu să se expună ostentativ inocenţilor plătitori de bilet). A fost evident, acum, că se aşteaptă ploi de oferte şi sprijin (cazul televiziunilor, eterna intervenţie a statului); ceea ce nu mai e deloc natural şi logic (ci destul de... pre-89). Trecând însă peste asemenea aspecte socio-profesionale, să revenim asupra lucrării şi evenimentului în sine.

Încă din 2011 („Actualitatea Muzicală" 11/2011, pag. 2) am apreciat mult concepţia regizorală semnată de Anda Tăbăcaru Hogea, plus scenografia foarte aerată/aerisită a Vioricăi Petrovici. Exprimând şi speranţa că (măcar) această montare, după prea multe experimente abandonate, se va prelungi temporal, se va clasiciza. Căci ea e una demi-austeră, iar lucrul acesta foloseşte mult capacităţii urechii de a asculta/percepe (şi) muzica. Enescu a scris *Oedipe* într-un baroc acustic extrem, aşadar pretinzând auditorului majoritar mult mai mult decât „poate duce". Chiar şi vocile individuale au fost scrise aşa cum compozitorul le auzea mental, cam aşa cum le poate auzi un ascultător de CD, adică bine/inginerese reliefat (faţă cu magma puternică a orchestrei şi corului). Căci, în sau pentru sală, vocile soliste pot să se piardă uşor, aşa că e bine că regia şi scenografia ultimelor trei stagiuni *Oedipe* îi cam reţine pe solişti în prim-planul scenei (adesea aproape de „arle-

chin”), îi mişcă foarte sumar, reduce jocul scenic la maxim.

Apreciez faptul că, neilustrând textul libretului la modul cel mai facil, direct, absolut(ist), şi astfel lăsând muzica să „vorbească” mai mult, lăsând locul cuvenit concentrării pe dramaturgia acustică, regia şi scenografia au renunțat la mult element dispensabil, au rarefiat multe tablouri altminteri, convențional, prea aglomerate gestic şi vizual.

Apreciez faptul că dansul fecioarelor, al păstorilor şi războinicilor din Actul I este reliefat doar muzical, iar figuranții respectivi sunt reprezentanți doar de câte o persoană-două. Apreciez mult că uciderea lui Laios şi a suitei sale este redusă gestico-vizual la maxim, lăsând doar muzica să fie alertă şi expresionistă, iar eroii să se mişte scenic în ralenti. Aici, carul regelui, element care constituia una din cele mai dificile realizări tehnice, a fost pur şi simplu abandonat. Renunțarea la reprezentarea unora dintre morții menționați în tabloul ciumei corintice este binevenită şi ea. Păstorul e suficient de chinuit în text şi muzică (cândva era înlănțuit fedeleş şi biciuit fățiş, o dată a fost inclusiv atârnat şi pus să cânte cu capul în jos!), fiind foarte suficient acum să fie doar simbolic atins de-o frânghie şi scuturat tot în ralenti.

Davide Damiani

foto: Jano Horak

Genul acesta de austeritate ajută mult opera (adică experiența muzicală), ba chiar ar putea fi absolutizat. Căci regia-scenografia a reuşit să se dispenseze de multe denotații ale libretului, transformându-le (foarte corect şi eficient) în convenții imaginare. Însă a şi reținut câteva, cum este la fel de dispensabilul ceaun al „izvorului” din Actul IV şi mai ales atârnarea total inutilă a unor păpuşi simulând cadavrele (în scena în care textul şi veşmintele vorbesc destul de elocvent despre morții şi descompunerea ciumei), detalii la care ar putea renunța altădată, desăvârşindu-şi astfel conceptul, viziunea.

Regia nu a marşat doar pe simplificare, ci a venit (alt lucru absolut meritoriu) şi cu câteva elemente originale. Odată, în paralel cu rarefierea coregrafică, a adus foarte interesantul cuplu de balet (un fel de androgin aurit), care reuşeşte să apară (şi ar fi putut reveni şi-n Actul III şi IV) ca un fel de alter-ego superior/pozitiv al lui Oedip. Şi a mai adus propriile leitmotive vizuale, precum lava şi tunelul subconştiențelor de orice natură, spirala care-l identifică pe Oedip (adesea, în momente de mare efect, scriindu-se lent, singură, pe „zidul” sau nisipul paravanelor/ecranărilor video), şi foarte inteligenta apariție, neimpusă de libret/partitură, dar de maxim efect acum/aici, a bătrânului Tiresias, cel însoțit de şi mai frecventele, originalele, leitmotivicele patru bizare erinii. (Cred că acestea sunt făpturile pe care programul le numeşte cu românismul Ursitoare, originalitate care e un pic sub statutul polisemantic/ polisimbolic pe care mersul lor procesional-dansant, în compania lui Tiresias ori chiar fără acesta, îl împlinesc admirabil.)

Oedipe trebuie exersată în repetiții mult mai mult, şi negreşit trebuie căutat/aflat şi adus public mult mai mult, pentru mai mult de doar două reprezentații bienale.

Este bine că se află mereu noi solişti şi dirijori, măcar astfel obligându-se mai multă lume să lupte cu dificila partitură enesciană, măcar aşa promovându-se *Oedipe*. Însă trebuie să fim conştienți şi că acest câştig (menționat), rămâne şi singurul. În cazul operei enesciene, rutina contează! Exemplaritatea lui David Ohanesian încă domină memoriile tuturor seniorilor; iar Ştefan Ignat – după, parcă, şase montări şi aproape un deceniu de experiență foarte bună pe rol –, risca să devină un fel de Ohanesian 2. Recuperarea baritonului Ignat ar fi mai mult decât advizabilă. Căci protagoniştii de o ediție, poate primă şi ultimă, n-au cum excela. Momentanul Davide Damiani este foarte bun (luat în sine, ca voce, forță şi rezistență), dar aici doar „şi-a scos” rolul, rămânând inflexibil, constant/monoton. Noul dirijor (interesantul britanic Leo Hussein) a făcut probabil tot ce-a putut, fiind – cred – cel mai fix privit dirijor de către toți vocaliştii din istoria operei *Oedipe*. Oricum, din fosa orchestrei nu se poate face ceea ce riscă să reuşească (doar) dirijorii care au frecat lucrarea enesciană de mai multe ori.

La Bucureşti, tocmai fiindcă e deja bine consolidat pe partitură, corul a fost şi rămâne cel mai bun erou. *Tiresias* (Horia Sandu), *Păstorul* (Liviu Indricău) şi *Străjerul* (Mihnea Lamatic) continuă să confirme excelent pe post. Noul *Creon* (Dan Indricău) e foarte bun, noua *Iocasta* (Sidonia Nica) e onorabilă (în vreme ce noul *Laios* e un pic şters şi cu dicție deficitară). Din păcate, în scurta, dar crucial de importanta sa prestație, Sfinxa continuă aceeaşi performare vocală modestă (a anilor trecuți). Şi taman peste cruciala sa scenă se suprapun parcă cele mai evidente desincronizări orchestră–voci.

Majoritatea evaluărilor de mai sus vor fi putut rămâne (relativ) valabile doar pentru spectacolul de vineri, 18 septembrie. Precis acela de duminică, 20/09, va fi adus, inevitabil sau obiectiv vorbind, oarecari diferențe. Cum spuneam, când e vorba de Enescu orice repetiție contează, orice reiterare e o variantă sesizabilă.

În plus, superba „amenințare” a Operei, promițând – deja chiar pentru noiembrie a.c. – surpriza unui *Oedipe* cu regie, scenografie (etc.)… toate noi, va reprezenta un mare cadou. Şi mai ales unul care, sper imens, va ieşi de sub oportunismul limitant şi din nefericire impopular al bienalului „Festival Enescu”, rămânând în programul constant al Operei bucureştene. (**Marin MARIAN**)

Simfonia a 3-a

Oaspeţii englezi au rivalizat între ei, reprezentând Londra şi Liverpool. Orchestrele s-au întrecut prin performanţă, iar dirijorii care s-au aflat la pupitru s-au diferenţiat prin calitate, ceea ce, desigur, a decis şi publicul. Din spirit de echitate faţă de gazde, Royal Liverpool Philharmonic Orchestra a selectat pentru programul său o capodoperă orchestrală enesciană, Simfonia a 3-a. Conducătorul orchestrei dirijorul Vasily Petrenko şi muzicienii săi au împărtăşit cu ascultătorii aceste minunate clipe de pace , din ce în ce mai rare în timpul nostru, invocate de muzica lui Enescu. Vasily Petrenko, revenit cu ocazia acestei ediţii în Bucureşti, a

Vasily Petrenko

uimit audienţa! Aveam să-l revedem, a doua seară, în concertul de vineri, cu o grea încercare pentru un interpret la vârsta maturităţii: abordarea interpretativă a **Simfoniei nr. 3** de Enescu, aplaudată entuziast la începutul lui 2015, la Londra. Evoluţia sa, ca şef de orchestră la ansamblul din Liverpool, i-a evidenţiat resursele valorice, personalizarea mijloacelor dirijorale, de un dramatism incendiar în primele două mişcări ale lucrării. În sfârşit, aşteptările trăite de-a lungul concertelor din această ediţie a Festivalului ne-au fost împlinite. Pentru prima dată, ne-am întâlnit cu o victorie enesciană, obţinută de Petrenko la pupitrul Royal Liverpool Philharmonic Orchestra. În faţa unei formaţii impunătoare numeric, implicit sonor, gesturile sale au fost de o eficienţă incomparabilă cu ale altor dirijori urmăriţi de noi la Sala mare a Palatului, mai ales cu referinţă la cei mai tineri. Dramaturgia concepţiei componistice, eposul evocator al timpurilor ce s-au lăsat dominate de ideea conflictuală a conflagraţiilor, au părăsit în viziunea lui Petrenko orice aluzie programatică. Construcţia arhitectonică este alcătuită, aşa cum a redat-o discursul orchestral, cu privirea aţintită către dorinţa eliberării din suferinţă. Iată ce a exprimat dirijorul pătruns în miezul ciocnirilor de forţă muzicală ale epocii în care a fost creată Simfonia, lăsând dreptul luminii şi liniştii să cuprindă finalul, expresiv şi emoţional realizat prin adăugarea minunatelor glasuri ale corului Filarmonicii bucureştene, pregătite de I.I. Prunner. Viitorul lui Vasily Petrenco este, încă de pe acum, o certitudine a celebrităţii, confirmată în aceste momente de versiunea excepţională a Simfoniei enesciene, situată într-un convingător proces de promovare internaţională a acestei capodopere. (**Grigore** **CONSTANTINESCU**)

Filarmonica George Enescu şi *Simfonia a 4-a*

Joi, 3 septembrie: Sub tensiunea unei asumate competiţii cu concertul de seară de la Sala Mare a Palatului, unde urmau să evolueze îndelung-aşteptaţii filarmonişti berlinezi, s-a desfăşurat la Ateneul Român, în prezenţa unui public numeros, primul concert din festival al Filarmonicii bucureştene: un concert simfonic de după-amiază, care – prin alcătuirea programului, dar şi prin notorietatea la care a ajuns în urma participărilor din ultimii ani dirijorul-invitat – putea oricând fi încadrat şi în seria celor ‘de seară’.

Peter Ruzicka se prezintă cu o biografie artistică de invidiat: studii complexe si experienţă profesională amplă, legată de instituţii de prim rang în viaţa muzicală a Germaniei şi Austriei - Orchestra Simfonică Radio din Berlin, Orchestra Filarmonică şi Opera de Stat din Hamburg, Festivalul din Salzburg, Bienala din München – dublată de o activitate profesorală la Hochschule für Musik und Theater din Hamburg, precum şi de cea de Preşedinte (din 1999) al Academiei Bavareze de Teatru.

Având convingerea că “muzica lui Enescu revine în actualitate”, Peter Ruzicka manifestă în ultimii ani un interes în creştere (manifestat şi prin proiecte de viitor în această direcţie…) asupra opusurilor postume ale lui Enescu, atenţionat fiind - după cum declara în interviul realizat de Cristina Sârbu şi apărut în cotidianul Festivalului - de Ioan Holender în special asupra celor orchestrale complete şi finalizate de Pascal Bentoiu: *Simfoniile IV* şi *V*, de asemeni poemul simfonic Isis.

Peter Ruzicka

Cu deosebire despre ultimele simfonii, maestrul Pascal Bentoiu a declarat că „au şansa de a fi cele mai originale din cele cinci simfonii concepute de Enescu în creaţia sa de maturitate”- aserţiune ce dă în continuare naştere la dispute în jurul oportunităţii şi relevanţei pentru creaţia enesciană a muncii (altfel sisifice, susţinute de demersuri substanţiale în zona cercetării muzicologice) de continuare-finalizare-orchestrare a schiţelor rămase fără o dorinţă clar exprimată în acest sens a autorului.

Simfonia a IV-a, conturată între repere postromantice şi moderne, este o lucrare impresionantă: liniile tematice şi dezvoltătoare recognoscibile ale melosului enescian; suprapunerile vocilor orchestrale duse uneori până la supra-saţietate polifonică; interpunerile solistice, dese, care marchează un tip aparte de simfonism, pulsatoriu şi de lungă respiraţie – toate aceste atitudini componistice sună adesea contemporan sau ating zona timbralităţii emancipate aduse de deceniile postbelice ale secolului XX. – greu de decelat dacă sunt însemne ale unui adaos post-enescian venind dinspre experienţa proprie de simfonist a lui Pascal Bentoiu, sau poate şi dinspre interpretarea dirijorului-compozitor Ruzicka?

Pascal Bentoiu

Orchestra Filarmonicii George Enescu a răspuns cerinţelor partiturii şi viziunii dirijorale cu proprietatea stilului enescian, prin sunet consistent, puternic (adesea convulsiv) în zonele de amploare simfonică şi dovedind mare supleţe în retragerile subite către registrele solo-urilor interpretate cu dedicaţie.

În lucrarea sa “Clouds” (Nori) - concepută pentru cvartet de coarde, solist şi orchestră mare (şi prezentată în primă audiţie absolută la Linz, în luna iunie a acestui an, în cadrul Festivalului de Muzică Nouă, de către cvartetul “Minguet” şi Bruckner-Orchester) – Peter Ruzicka îşi propune conturarea unei anume sonorităţi difuze, îndepărtate, ce se revelează din spatele unor *nori* configuraţi sonor cu densităţi diferite, asemeni norilor atmosferici. Compozitorului îi reuşeşte - în propriile linii stilistice - proiectarea uneori a unui orizont larg, alteori descrierea sonoră a unui peisaj de profunzime (şi) prin apelul la zonele solistice, repartizate cvartetului de coarde, ce iradiază înspre corpul orchestrei unde sonore cu traiectorie de reverberaţie.

Orchestra filarmonicii bucureştene a realizat împreună cu cvartetul SOLARTIS (Sabin Penea, Ana Maria Marian, Laura Zecheru, Andrei Niţescu) o punere în sunet remarcabil diferenţiată, acaparantă prin spaţialitatea creată. Compozitorul-dirijor al propriei muzici a construit cu o calmă determinare, implicare mai degrabă sobră, atentă, supraveghind desfăşurarea acestei ample panoramări sonore, realizate prin tehnici componistice ale ultimelor decenii, cu reverberaţii - credem - şi în memoria ascultătorilor.

Deşi nu a fost gândit ca un manifest al deşteptării naţionale a maghiarilor, poemul simfonic “Kossuth” i-a adus notorietate tânărului Bartok (avea pe atunci 22 de ani) din motive mai curând extramuzicale, personajul portretizat după modelul întemeietorului de gen Franz Liszt şi al promotorului Richard Strauss - Lajos Kossuth - fiind un erou al luptei pentru independenţă faţă de Viena Imperială, dar nu al tuturor popoarelor cuprinse în graniţele puse sub semnul ruperii la momentul 1848.

Totuşi ne-am întrebat de ce prezintă Filarmonica noastră, la Bucureşti, într-un expus cadru internaţional - Festivalul George Enescu - un opus despre un personaj anti-erou din perspectiva istoriei românilor din Transilvania? O bizară opţiune de program, care trebuie să presupunem că a lăsat cu totul în afara motivaţiilor argumentul istoric, tocmai cel care i-a furnizat lui Bartok nu doar subiectul, ci şi celebritatea? Desigur, nota de iritare faţă de „piesa de greutate” din partea a doua a primului concert din Festival susţinut de Filarmonica George Enescu a fost prezentă doar din motive extra-muzicale, pentru că acest timpuriu opus bartokian rămâne o lucrare convingătoare, deşi nespecifică, iar realizarea interpretativă a fost indiscutabil „imparţială”: ni s-a oferit o muzică expresivă în tonuri târziu-romantice, cu articulaţii dramaturgice bine expuse în parcursul scenariului romantic despre un erou cunoscut pe plan internaţional - dar cum apare: ne-mai-cunoscut prezentului românesc - care a cunoscut înfrângerea şi sfârşitul tragic.

(**Carmen CÂRNECI-CAVASSI**)

Trio în la minor pentru vioară, violoncel şi pian

Într-o luminoasă dimineaţă de duminică, 6 septembrie, în ambianţa deosebită a Sălii Auditorium (nu îndeajuns de integrată în circuitul artistic bucureştean, dar inspirat inclusă de organizatori între spaţiile Festivalului Enescu), a avut loc concertul formaţiei *Musica Nova*. Programul, cuprinzând *Trio în la minor* pentru vioară, violoncel şi pian de George Enescu (descifrat şi editat de Pascal Bentoiu), *Contraste* pentru vioară, clarinet şi pian de Béla Bartók şi *Quatuor pour la fin du temps*

pentru vioară, clarinet, violoncel şi pian de Olivier Messiaen, se anunţa a fi foarte atractiv.

Mărturisesc că, în ce mă priveşte, principalul pol de interes îl constituia *Trio*-ul enescian, pe care nu îl mai ascultasem până atunci. Lucrarea, fără număr de opus, are o poveste mai aparte. După cum aflasem din *Breviarul enescian* – mezinul complementar al magistralului volum *Capodopere enesciene* (ambele datorate lui Pascal Bentoiu) –, Enescu a aşternut acest *Trio* pe hârtie în foarte scurtul răstimp, de o săptămână, în care a fost internat la sanatoriul bucureştean *Elisabetha*, în anul 1916. Aşternerea pe hârtie e însă departe de a fi sinonimă cu compunerea lucrării. Potrivit aceluiaşi redutabil exeget, este foarte probabil ca acest opus să aparţină unei perioade mai timpurii de creaţie, părând mai degrabă înrudit cu *Quartetul cu pian* op.16 nr. 1, scris în 1909, decât cu alte lucrări concepute în preajma anului 1916. Pascal Bentoiu merge chiar mai departe, avansând presupunerea că adevăratul motiv al internării lui Enescu ar putea să fi fost tocmai găsirea unei oaze de linişte care să-i permită strămutarea lucrării din fabuloasa sa memorie (unde va fi fost păstrată poate ani de-a rândul) pe hârtia cu portative.

Muzica Nova

Ne putem întreba atunci de ce lucrarea a rămas nedefinitivată; căci, deşi toate înălţimile şi duratele erau notate (chiar dacă nu întotdeauna uşor lizibil), celelalte indicaţii lipseau (dinamice, de frazare, expresie etc.). Posibilul motiv ne este decriptat tot de către prestigiosul şi devotatul său exeget: în 1916, după intrarea României în război, Enescu s-a retras în Moldova, alăturându-se familiei regale şi punându-şi toate forţele în slujba cauzei naţionale, printr-o ferventă activitate de dirijor şi violonist, desfăşurată inclusiv în spitalele militare.

Nu se ştie exact cine a descoperit manuscrisul şi l-a depus la Academia Română. Fapt este că în 1967, după un prim efort de descifrare datorat compozitoarei Hilda Jerea, are loc întâia audiţie a *Trio*-ului, realizată de aceeaşi formaţie *Musica Nova* pe care urma să o ascult acum, dar într-o altă componenţă. O renaştere scurtă însă, căci lucrarea nu reuşeşte să intre în circuitul vieţii de concert.

Peste încă aproximativ patru decenii, Pascal Bentoiu şi-a asumat sarcina definitivării manuscrisului. Pe parcursul a nu mai puţin de şapte luni, a depus o migăloasă muncă de descifrare şi editare (prin completarea indicaţiilor lipsă din partitură), încheiată cu tipărirea lucrării, în 2005, de către Editura Muzicală. De data aceasta, în calitatea sa de subtil cunoscător al scriiturii enesciene, deja demonstrată prin multiple realizări (precum orchestrarea *Simfoniilor 4* şi *5* sau a *Poemului Isis*), Bentoiu a făcut ca noua versiune să se dovedească de mare succes, fiind apreciată entuziast de critici şi preluată de mai multe formaţii camerale: Mioara Moroianu, Laura Buruiană, Viniciu Moroianu (2007), Trio „Dinu Lipatti” (Friedemann Amadeus Treiber, Helmut Menzler, Cristian Niculescu – 2011), Trio „Brâncuşi”, căruia i se datorează şi prima înregistrare a lucrării (Saténik Khourdoian, Laura Buruiană, Mara Dobrescu – 2012), „Schubert Ensemble” (Simon Blendis, Jane Salmon, William Howard – 2013), Trio „Enescu” (Alina Armonas Ţâmbrea, Edvardas Armonas, Gabriele Gylyte – 2014).

Emoţionată, aşteptam cu nerăbdare concretizarea sonoră a acestei poveşti ce amintea de legenda păsării Phoenix. Audiţia a confirmat şi chiar a depăşit toate aşteptările: *Trio*-ul în la minor este o lucrare ce merită să renască! Arcuit în trei mişcări, *Trio*-ul convinge şi cucereşte deopotrivă.

Partea întâi (*Allegro moderato*), în formă de sonată, având o destul de pronunţată amprentă romantică de sorginte mai degrabă franceză, se remarcă prin suflul melodic amplu, la un moment dat apărând un moment valsant desprins parcă din finalul *Octuorului*.

Partea secundă (*Allegretto con variazioni*), mai pronunţat enesciană prin cromatismele diatonice sau prin prezenţa melogramei, este în formă de temă cu variaţiuni. Deşi în creaţia enesciană forma propriu-zisă a temei cu variaţiuni este o raritate, travaliul variaţional este omniprezent, putând fi considerat o trăsătură distinctivă. În cazul *Trio*-ului este vorba despre doar trei variaţiuni, toate însă propunând viziuni pregnant diferite asupra temei: variaţiunea I (*Presto*) are un caracter *scherzando*, cea de a doua (*Allegro piacevole*) aduce în prim-plan elementul cantabil, iar cea de a treia propune un dans elegant, sobru şi reţinut (*Tempo di Siciliano lento*). Această temă cu variaţiuni poate fi privită întrucâtva ca o anticipare a procedeului folosit de Enescu în *Dansurile ţărăneşti* din *Suita a III-a pentru orchestră Săteasca*, în care Brâul românesc devine, pe rând, Siciliană, Ländler sau Bourrée.

Finalul debutează, surprinzător, cu o secţiune lentă (*Andante*) cu caracter funebru, în care vioara şi vio-

loncelul intonează la unison o melodie copleşitoare prin tensiune şi dramatism, acompaniaţi de acordurile grave ale pianului. Este momentul de introvertire maximă al lucrării, contrabalansat printr-o infuzie de energie, de vitalitate, într-un *Vivace amabile* care încheie întregul parcurs.

Reputaţii interpreţi care alcătuiesc acum formaţia *Musica nova* (Frédéric Moreau – vioară, Dorel Fodoreanu – violoncel, Florian Popa – clarinet şi Mara Dobrescu – pian) au oferit o versiune interpretativă plină de culoare, vervă, imaginaţie şi forţă expresivă atât lucrării enesciene, cât şi celorlalte două opusuri din program. (**Olguța LUPU**)

Trei „discuri-istorice" Enescu

Ultima ediţie a Festivalului internaţional „*George Enescu*" s-a remarcat printr-o bogăţie de lansări de carte şi discuri, nemaiîntâlnită de-a lungul tuturor manifestărilor anterioare. Casa de discuri a Radiodifuziunii Române ne-a surprins cu trei inedite discuri-istorice legate de numele lui Enescu, reuşind astfel să îmbogăţească săraca discografie a maestrului.

Cel mai preţios document sonor din arhivele Radio-România rămâne, indiscutabil, cuplajul celor trei piese de Enescu (în cvadripla ipostază de violonist, pianist, dirijor şi compozitor) şi legendarul „*Dublu-Concert*" de J. S. Bach, cu violoniştii Enescu şi Oistrah, sub bagheta lui Kiril Kondraşin la Moscova (1946). Dacă cele două lucrări camerale ale maestrului (*Sonata* op.26, nr.2, în Do major pentru pian şi violoncel şi populara miniatură pentru violă şi pian, cu Teodor Lupu şi Alexandru Rădulescu la „timonă") stârnesc un interes major pentru... pianistul acompaniator Enescu, în schimb prezenţa compozitorului la pupitrul Filarmonicii din Bucureşti (în originala *Suită simfonică numărul 1* în Do major, op.9, cu surprinzătorul *Preludiu la unison*), cred, că oferă – evident – modelul original de tălmăcire, pentru toţi dirijorii contemporani, de felul cum a gândit autorul vechiul stil clasic european (menuet, intermediu) şi mai ales monodia românească, cu acel joc caracteristic de ritmuri alternate, proprii doinei vocale olteneşti. Enescu – interpretul - era partizanul unor tempo-uri mai aşezate a tuturor celor trei piese, spre a pune în relief frumuseţea tonului interpretului, nu tehnica virtuozului.

Întâlnirea celor doi titani ai arcuşului (Enescu şi Oistrah) în partitura lui J.S. Bach rămâne legendară pentru viziunea interpreţilor din secolul XX. Ambii violonişti dispuneau de un farmec al reliefării stilului imitativ, al reluării temelor, astfel că ascultătorul părea subjugat de discursul sonor al capodoperei, trecută prin filtrul unor uriaşi ai instrumentului. Socotim imprimarea de la Moscova, un moment de vârf al maturităţii concepţiei artistice a stilului bachian, fapt care împrumută discului o valoare istorică.

Discul al doilea ne oferă viziunea unor colaboratori apropiaţi lui Enescu, în tălmăcirea muzicii de cameră a maestrului. Pianiştii Ion Filionescu (în *Suita a III-a*, op. 18), Nicolae Caravia (în ampla *Sonată*, op.24, nr.1, în fa diez minor) şi surorile Maria şi Ecaterina Fotino (în *Variaţiunile pentru două piane,* op.5, în La bemol major) au transmis posterităţii nu atât o imagine personală a tehnicii instrumentale individuale a unor virtuozi ai clapelor româneşti din prima jumătate a secolului XX, cât o mostră a concepţiei autorului partiturilor, aşa cum au deţinut-o direct de la sursă. Ascultându-i atent pe Filionescu şi Caravia, ne dăm astăzi sema de pretenţiile profesionale ale lui Enescu faţă de aceşti colaboratori personali de-a lungul anilor în ciclurile sale de istoria violinei. Puternica personalitate a lui Constantin Silvestri, cel mai autentic promotor al creaţiei enesciene în lume – reflectată în cele două peise orchestrale de tinereţe ale lui George Enescu (*Rapsodia Română în La major* şi *Simfonia concertantă pentru violoncel şi orchestră*) confirmă viziunea modernă, pe cât de îndrăzneaţă, pe atât de convingătoare, a unui mare dirijor în transpunerea moştenirii artistice a unui geniu pe care l-a înţeles şi l-a respectat în înaltele sale idealuri. Curajul lui Silvestri de a relua cu Radu Aldulescu şi de a impune o lucrare de tinereţe a maestrului, hulită de publicul francez la prima audiţie mondială, ocolită de violonceliştii, dirijorii contemporani, reprezintă un gest de altruism faţă de omul generos de odinioară ce l-a susţinut în adolescenţă, dar şi o pildă de profesionalism de a scoate din anonimat o partitură marginalizată o jumătate de secol.

În sfârşit, al treilea disc istoric din Arhivele Radio-România (*Sonate* de Enescu, Bartók şi Bach), cu

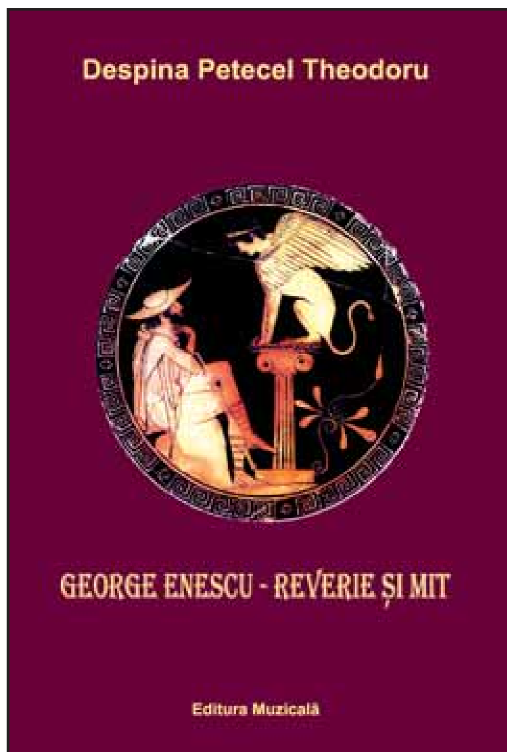
violonistul Varujan Cozighian şi pianistul Nicolae Brânduş, ne trimite cu gândul la primul Festival şi Concurs intenrnaţional „George Enescu" din 1958, când tinerii interpreţi români au dobândit premiul al doilea pentru interpretarea *Sonatei nr. 3 în la minor pentru pian şi vioară în caracter popular românesc*, op.25 de George Enescu. Astăzi, capodopera muzicii de cameră româneşti a pătruns în repertotiul universal, cei mai prestigioşi violonişti străini (de la Menuhin şi Ştern până la tinerii virtuozi asiatici a căror tehnică stupefiată a devenit o „piatră de încercare" în drumul lor de afirmare artistică) dându-i partiturii enesciene un farmec particular.

Textul *booklet*-ului semnat de două condeie autorizate (Olga Grigorescu şi Petre Codreanu), precum şi bogata ilustraţie, conferă discurilor istorice o valoare ştiinţifică şi documentară excepţională care le va impune cu certitudine la scară internaţională (mai ales că dispun şi de traducere în limba engleză). Iniţiativa Centrului Cultural Media Radio-România, Editurii „*Casa Radio*" şi Arhivei Radiodifuziunii Române de a valorifica fondul vechi de înregistrări (1940-1960) şi primele discuri (decelit) româneşti trebuie continuată deoarece în depozitul de la Jilava mai există piese unicat necomerciale cu primele tarafuri lăutăreşti şi fanfare de muzică militară care aşteaptă recondiţionarea şi reeditarea de peste o jumătate de veac. Lansarea discurilor istorice Enescu la recentul Festival internaţional de la Bucureşti a constituit un eveniment discografic major, unanim preţuit de numeroşii melomani prezenţi la Librăria „*Humanitas*".

N.B. Fotografia cu Enescu, dirijând Filarmonica din Cleveland, face parte din colecţia personală Viorel Cosma, reprodusă în volumul *George Enescu – A tragic Life in Pictures*, 2000, p. 125, nu din arhive publice. **(**Viorel COSMA**)**

Însemnări de lectură

În sfârşit, o carte reprezentativă despre George Enescu, expresie vie a unui enescolog autentic, legat sufleteşte de artistul de geniu şi, mai ales, de opera postumă, prin toate fibrele sale: ***„George Enescu Reverie şi mit"*** de **Despina Petecel**. Nu mă sfiesc să declar de la început că ne găsim în faţa unui *model* muzicologic de ediţie critică. Autoarea şi-a început căutările încă de pe băncile Conservatorului (unde mi-a fost discipolă), şi-a lărgit investigaţiile prin dialogurile directe cu generaţia maeştrilor muzicii româneşti de la mijlocul şi sfârşitul secolului al XX-lea (sub forma emisiunilor radiofonice de la Radiodifuziunea Română), reuşind să stăpânească sursele de investigaţie direct de la principalii deţinători de documente, majoritatea contemporani, prieteni sau colaboratori ai lui Enescu. Cicluri de dialoguri radiofonice „*Muzicienii noştri se destăinuie*", adunate în trei volume publicate la Editura Muzicală, i-au adus Despinei Petecel nu numai laude bine motivate, ci şi o experienţă muzicologică, necesară şi benefică pentru întreaga ei carieră profesională. Între textul accesibil auditorilor de radio şi versiunea tipărită pentru cunoscători a aceloraşi emisiuni este o diferenţă fundamentală: Despina Petecel pur şi simplu dublează expunerea temelor, discuţiilor, precizărilor, argumentărilor, prin subsolurile documentare. Nu exagerez cu nimic atunci când afirm că din cele 500 de pagini ale volumului „*Reverie şi mit*", aproape jumătate din versiunea tipărită îl ocupă explicaţiile şi precizările ştiinţifice ale fiecărui, citat, titlu, autor, uneori până la ... *cuvânt*! De aceea, recomand tinerilor muzicologi şă preia modelul unei ediţii critice de antologie de texte deja difuzate (prin radio, televiziune şi presă) atunci când se retipăresc în volum. Regret procedeul fetişizării practicat în ultima vreme în ultima vreme, mai ales a publicaţiilor de critică muzicală, prin ascunderea materialelor deja apărute şi reluate în antologii, fără menţionarea numelui revistei şi a datei primei tipărituri.

Cartea Despinei Petecel se deschide prin capitolul „*Enescu sub semnul reveriei*", idee originală prin funcţiile şi nuanţele „visării" în creaţia maestrului din Liveni. Urmează apoi, o substanţială analiză a „mitului eternei reîntoarceri", alias tragedia lui *Oedipe*. De la pagina 41, până la pagina 392, adică peste 350 de file din carte, Despina Petecel despică firul în patru (filosofic, literar, muzical, hermeneutic) al capodoperei enesciene, lansând idei originale privind simbolurile arhaice, tipologiile narative, oniricul şi reveria în structura filosofică a partiturii. „*Reflecţiile în dialog*" cu Bentoiu, Foster, Bugeanu, Jahnson, Ţăranu, Şerban Lungu şi Ştefan Niculescu, completate cu investigaţiile marilor creaţii interpretative ale lui Ohanesian, Cernei, Teodorian, Secăreanu, Runttunen şi Crăsuaru ne conduc – în final – spre câteva mărturii despre Enescu, pline de savoare şi de inedit asupra omului şi artistului de geniu. Despina Petecel a stat în preajma generaţiei enesciene care se ducea vertiginos în lumea amintirilor, reuşind să ne completeze portretul omului prin documente de suflet, greu de catalogat şi reţinut în memoria timpului.

Închei propunând Editurii Muzicale să traducă lucrarea în limbile engleză, germană, franceză şi spaniolă, după profilul capitolelor, fiindcă marea bătălie în impunerea lui George Enescu în peisajul universal trebuie să fie orientată pe versiunile străine. **(Viorel COSMA)**

Repertoriul internaţional în Festivalul Internaţional "George Enescu"

Un concert eveniment – opera „Wozzeck" de Alban Berg

Ideea de a asculta o operă în concert oferă avantajul de a te concentra, în absența spectacolului teatral, asupra muzicii.

O asemenea ocazie a fost marcată şi în seara de 14 septembrie când, la Sala Mare a Palatului, s-a prezentat opera „Wozzeck" de Alban Berg. A fost poate un şoc pentru publicul obişnuit cu repertoriul clasico-romantic, să audă timp de o oră şi jumătate o muzică în cea mai mare parte atonală (lucrarea s-a cântat fără pauză) ilustrând o dramă zguduitoare. După atenția cu care auditorii au urmărit lucrarea, ca şi după aplauzele prelungite care au încheiat seara, ne-am dat seama că această capodoperă absolută a genului liric, apărută în prima parte a secolului al XX-lea, a fost receptată la justa ei valoare.

Leo Hussain
foto: Marco Borggreve

Compusă între anii 1914 şi 1922, pe un libret alcătuit de Berg însuşi după o piesă neterminată a scriitorului german Georg Büchner (spirit răzvrătit la începutul secolului al XIX-lea) aceasta aduce în prim plan drama soldatului „Woyzeck" (nume uşor modificat de Berg). Atmosfera apăsătoare, tenebroasă, în care un realism crud se împleteşte cu imagini halucinante, ne face să ne gândim la creații din alte domenii, cum ar fi picturile lui Van Gogh sau Edvard Munch, la nuvelele lui Franz Kafka, sau la piesele lui Frank Wedekind (la care Berg va apela pentru următoarea sa operă „Lulu"), la artişti care au investigat profunzimile sufletului omenesc, ale subiectivității, şi le-au exprimat în tuşe puternice, răscolitoare, dând naştere curentului expresionist.

Preluând exemplul lui Arnold Schönberg, al cărui prieten şi discipol era, Berg a abordat genul de amploare al operei bazându-se pe noul limbaj dezlegat de tonalitate şi formele legate de aceasta. El şi-a pus problema unei noi coeziuni sonore , dar şi a diversității de expresie necesare ilustrării unor situații dramatice în evoluție scenică. A obținut o construcție originală, impresionantă pe care a explicat-o el însuşi apoi, indicând în amănunt cum a realizat cele 15 scene , adaptând vechi forme. A adresat însă auditorilor rugămintea de a uita toate acele amănunte expuse de el şi a asculta, simplu, rezultatul, muzica.

Aşa am făcut şi noi când am asistat la concertul din 14 septembrie, excelent realizat de Orchestra şi Corul Filarmonicii „George Enescu" din Bucureşti, conduse de dirijorul Leo Hussain, acelaşi care în ediția trecută a Festivalului a salvat în ultimul moment prezentarea cantatei „Gurrelieder" de Arnold Schönberg. Fiecare partidă, de la coarde la suflători şi percuție, mult încercați de partitură, în ansambluri sau prin solouri, au asigurat cu acuratețe acea varietate coloristică şi dinamică a lucrării, redând cu înțelegere şi fragmentele lirice, şi cele groteşti (cu sugestia unor fanfare sau a muzicii de cârciumă), şi cele sfâşietoare, adânc dramatice.

Am avut parte de un grup de solişti vocali de mare clasă. În primul rând, îl menționăm desigur pe baritonul Michael Volle, în rolul titular, care şi-a desfăşurat paleta expresivă pe o plajă foarte largă, de la vorbirea cântată (sprechgesang), la cântarea plină, asimilând şi linia cantabilă, dar şi vaietul, sau strigătul, mai ales în momentele în care Wozzeck este cuprins de halucinații, sau în cel al înecului. Excelenți, tenorul Arnold Bezuyen – căpitanul, cu multiple nuanțe în glas, ironie, comic, sarcasm, şi de asemenea bas baritonul Martin Winkler – doctorul, prețios şi nemilos – amândoi apreciați cântăreți wagnerieni şi de muzică modernă.

Michael Volle
foto: Winfried_Höslwebsite

Soprana Evelyn Herlitzius a dat rolului Mariei un caracter aproape permanent tragic, printr-o voce puternică, poate cam tăioasă, la care uneori note mai lirice

Iosif Ion Prunner

n-ar fi fost de prisos. Arogantul Tambur-major a fost întruchipat de tenorul Marius Vlad Budoiu, veridic, convingător. O foarte bună evoluţie, precisă şi curată, mi s-a părut cea a tenorului Cosmin Ifrim în rolurile prietenul Andres şi nebunul. La fel, corect s-a prezentat şi soprana Maria Jinga, întruchipând-o pe Margret cu intervenţii de mai mică întindere. În cei doi ucenici, roluri mici dar realizate conştiincios, i-am aflat pe başi-baritonii Valentin Vasiliu şi Şerban Vasile . De mare ajutor în înţelegerea lucrării a fost jocul scenic sumar, dar sugestiv al cântăreţilor, neuitând faptul că am beneficiat de traducerea libretului pe cele două ecrane din laturile scenei.

Corul, pregătit de Iosif Ion Prunner, s-a integrat bine în atmosfera operei, discret, fie intonând acel simplu cântec al vânătorilor, fie sugerând ca un vaer, fără cuvinte (în actul al doilea) scena omorului ce urma să se producă. Grupul de copii (din Corul Radiodifuziunii condus de Voicu Popescu) a avut candoare şi simplitate. Nu am înţeles logica de a cânta acest final în româneşte !? ...

Meritul dirijorului Leo Hussain trebuie subliniat încă o dată deoarece a ştiut să dea ritm strâns şi suflu interior discursului, legând foarte cursiv scenele,unele rarefiate sonor, altele masive, terifiante, realizând tensiunea chiar şi atunci când evoluţia operei cerea treceri bruşte sau suprapuneri de situaţii. A conturat linia mare a acestei capodopere care ne-a lăsat o impresie adâncă. Într-adevăr un concert eveniment! (**Olga GRIGORESCU**)

Mirabilul concert cu Rachmaninov şi Liverpool

Primul *Concert pentru pian şi orchestră* pe care l-am ascultat în viaţa mea a fost Rachmaninov *nr. 3 in re minor*. Şi m-am îndrăgostit iremediabil de el - nu că pe parcurs nu le-aş fi iubit pe toate celelalte. Nu mai ştiu cine l-a cântat. Se întâmpla cam pe la începutul adolescenţei mele. Dar ştiu cine l-a acompaniat: Orchestra simfonică din Sibiu cu al său, pe atunci, talentat, carismatic şi exotic dirijor Henry Selbing, care săptămânal adăuga încă o filă cunoştinţelor şi emoţiilor mele, determinându-mă să mă îndrept spre muzică şi pian ca profesie. Mă gândesc că trebuie să fi fost cu totul şi cu totul excepţională acea interpretare, dacă de atunci am căutat-o continuu, aici sau prin lume, în concerte cu solişti şi orchestre celebre, dar fără să găsesc acel tumult şi acea vibraţie ce mi-a dezăgăzuit simţurile şi lacrimile. Aproape că-mi pierdusem speranţa de a mă reîntâlni cu acea perfectă fuziune între muzică, tălmăcire şi interpreţi, amăgindu-mă cu gândul că magicul din amintirile mele a fost poate aureolat şi de imaginaţia mea de foarte tânăr aspirant la Marea muzica. Dar... iată că minunea s-a întâmplat când l-am auzit pe Rachmaninov absolut la fel ca atunci. Iar emoţia regăsirii tumultului sonor m-a făcut să plâng din nou ca un copil. S-a întâmplat în seara zilei de 18 septembrie când, spre finalul Festivalului Internaţional „George Enescu" la Sala Palatului, pianistul Simon Trpčeski, dirijorul Vasily Petrenko şi Orchestra Filarmonica Regală din Liverpool - toţi extrem de degajaţi, relaxaţi şi eleganţi - au inter-

Simon Trpčeski

pretat uluitor Rachmaninov, ca de altfel întreg programul, cu o plăcere şi bucurie neîncorsetată, de-a dreptul contagioasă. Atunci, la Sibiu, cred ca simţeau sufletul, sensibilitatea nativă şi emoţia vârstei. Acum, pe lângă ele, cu adaosul experienţei, cunoaşterii, comparaţiei şi conştiinţei tehnicii, rezultatul a fost acelaşi: nod în gât şi lacrimi. Absolut o minune. Aşa că, nu am cum să regret faptul că, după seri interesante, dar cam inegale, unele prea palide, prea terne, altele prea grăbite sau prea lente, cu ceva nepotriviri între viziunea soliştilor şi a dirijorilor care, ocazional s-au intersectat prea puţin - şi atunci parcă incomodându-se reciproc, cu interpretări

neconvingătoare, unele încercând să modernizeze compozitorul sau exagerând tempourile ca şi nuanțele, nu am cedat tentației de a pune punct "vizionarii" ultimelor seri ale Festivalului. Pentru că, uite aşa am găsit bijuteria acestei sărbători muzicale (mă refer strict la concertele de la Sala Palatului) într-un concert impecabil: curat, degajat, învolburat, sensibil, dar fără excese, debordând de bucuria muzicii. Solistul, dirijorul şi orchestra, cu aceeaşi înțelegere a partiturii scrise, dar şi a celei emoționale, au fost atât de sudați şi atât de compatibili încât nici nu puteau da decât ceva unic, irepetabil. Pe Simon Trpčeski l-am ascultat acum pentru prima oară pe viu şi m-a fermecat pur şi simplu. Şi cred că dacă acest concert nu ar fi existat, Rachmaninov, de acolo de unde e, l-ar fi scris pentru el. Dirijorul şi orchestra, deşi cunoştințe mai vechi, mi-au apărut acum noi, mult superior calitativ întâlnirilor anterioare. Iar toți trei au format un tot fantastic. Ce sunet! - catifea curată. Ce nuanțe! Ce perfecțiune tehnică! Câtă potrivire şi câtă vocație a plăcerii de a cânta! Bravo! Bravo! Bravo!

Pentru mine, seara de 18 septembrie a fost ca un vis împlinit. Vis care îmi certifică speranța că undeva sau de undeva, întotdeauna vor apărea, chiar dacă foarte rar, tălmăcitori - recreatori - de excepție, talente nealterate de publicitate şi succese trecătoare, adevărați iubitori de muzică. (**Doina MOGA**)

Ovidiu Marinescu

Filarmonica "Mihail Jora" în Festivalul Enescu

În urmă cu 95 de ani când George Enescu inaugura stagiunea *Operei bucureştene* cu *Lohengrin*-ul lui Richard Wagner, convingerea sa era că: *"mişcarea noastră artistică e într-o strigătoare disproporție cu restul vieții sociale. Dacă ar fi administrația şi politica la înălțimea mişcării artistice româneşti, am fi una din țările cele mai fericite. Suntem un popor foarte ciudat. Ne atrag lucrurile de domeniul frumosului şi inteligenței. Ca muzician, pe mine nu poate decât să mă bucure. Dar ca român, regret că ținem mai mult la fațadă decât la interior şi că, apucându-ne să clădim casa, am început cu acoperişul şi am lăsat la urmă temelia… Poate totuşi că temelia s-o fi clădind în acelaşi timp, fără ştirea noastră. Nădăjduim".*

Festivalul Internațional "George Enescu", ediția cu numărul 22, a prezentat în Bucureşti, nume de marcă ale artei interpretative, orchestre de renume, într-o beatitudine sonoră spațializată pe muzica tuturor genurilor şi epocilor. În cadrul festivalului, există o secțiune intitulată *Concerte în țară*. Orchestra Filarmonicii "Mihail Jora" a onorat a doua participare de acest tip (prima a avut loc în 2013), într-un concert simfonic – eveniment din 20 septembrie, la Sala "Ateneu" din Bacău, concert ovaționat de public.

La pupitrul orchestrei s-a aflat un binecunoscut violoncelist şi dirijor român, stabilit în Statele Unite ale Americii, **Ovidiu Marinescu.** Acesta s-a făcut remarcat printr-o tehnică dirijorală precisă şi o mare inspirație muzicală, atribute pe care le-a etalat atât în fața orchestrelor din România cât şi în SUA – cu precădere la West Chester, New Jersey şi Philadelphia – în Portugalia, Elveția, Italia şi Rusia, unde face o serie de înregistrări, concretizate în 7 CD-uri ca solist sau dirijor.

Solist cu importante participări în concerte şi recitaluri, membru al *Trio*-ului *Casals*, Ovidiu Marinescu este garantul unor memorabile întâlniri artistice. El a cerut şi a obținut de la ansamblul simfonic băcăuan sonorități de mare calitate. Solistul serii a fost câştigătorul premiului III din *Concursul Enescu* 2014 de la Bucureşti. Născut la Salonic în 1983, câştigător a nenumărate competiții muzicale, **Vassilis Varvaresos** a debutat la numai 14 ani în New York şi Washington. Este aclamat pe marile scene ale lumii. Licențiat la *Juilliard School*, Varvaresos a compus muzică pentru 10 filme şi pentru seriale de televiziune.

Programul serii a reuşit să pună în valoare calitățile celor doi protagonişti: *Apokalypse* de Anatol Lyadov, *Concertul nr.1 pentru pian şi orchestră* în si bemol minor, op.23 de P.I. Ceaikovski - unde solistul şi-a demonstrat capacitatea extraordinară de a îmbina virtuozitatea cu muzicalitatea - şi *Simfonia Fantastica* de Hector Berlioz.

Îşi face senzaționalul debut la New York în 2007 la Lincoln Center şi este aclamat în cele mai importante săli din SUA. Vassilis a cântat şi a avut remarcabile apariții la Carnegie Weill Hall, New York Morgan Library, la Philadelphia Kimmel Center şi Kennedy Center din Washington.

În 2008 este solist cu Orchestra din Atena şi reprezintă Grecia într-un turneu de două săptămâni cu ocazia Jocurilor Olimpice din 2008 de la Beijing. În 2010, este invitat de onoare al Arhiepiscopului Bisericii Ortodoxe din America. "Cel mai promițător tânăr artist grec", cum îl numeşte Asociația criticilor din Grecia îşi face în 2012 debutul la Carnegie Hall şi îi cântă preşedintelui Obama la Casa Albă.

Nădăjduim, asemeni marelui Enescu că acei ce slujesc cu onestitate şi dăruire arta sunetelor, vor fi reuşit să pună o temelie pe care se poate clădi în frumusețe şi adevăr. (**Ozana KALMUSKI-ZAREA**)

Letopiseț despre SIMN 2015 (III)

Interpreți români dăruiți și muzicii contemporane

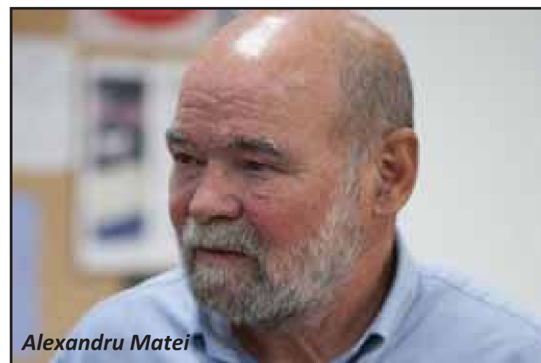
1. Firesc, din programul SIMN 2015 nu puteau lipsi unii interpreți români cunoscuți pentru constanta pasiune cu care abordează și chiar stimulează creația muzicală contemporană, chiar dacă ei sunt în aceeași măsură recunoscuți pentru performanțele pe care reușesc să le atingă și în zona muzicii clasico-romantice. În acest sens, cea dintâi manifestare imediat următoare inaugurării simfonice a reunit, în 23 mai, trei recitaluri solistice pe scena "George Enescu" a UNMB, în cadrul cărora s-au desfășurat magistral trei instrumentiști de vârf în actuala cultură muzicală românească – Ion Bogdan Ștefănescu, Emil Vișenescu și Alexandru Matei –, cei care reprezintă, practic, fiecare în parte, un catalizator pentru tot ceea ce implică flautul, clarinetul și, respectiv, percuția în activitățile culturale din România. Primul dintre aceștia a conturat în programul său interesante interferențe ce pot fi întrezărite între tendința arhetipal-reflexivă din componistica românească contemporană și unii reprezentanți ai actualei culturi muzicale orientale. Am luat contact astfel, pe de-o parte, cu consacrata predilecție a Violetei Dinescu pentru abstractizarea gesturilor declamatorii și a dimensiunii ritualice din folclorul românesc, relevată cu aceeași consecvență în recenta *Flutes play*. De asemenea, în *Akes Samenos* („grădina înflorită"; titlu ce preia, alături de alte ultime lucrări ale lui Vasile Herman, cuvinte presupuse a fi aparținut vocabularului dacic) a fost vădită dorința compozitorului de a ilustra, cu finețe a detaliului coloristic, modul în care poate fi imaginată muzica străbunilor. Pe de altă parte, proiectul asumat de japonezul Toshio Hosokawa în ciclul de *Vertical songs* (din care Ion Bogdan Ștefănescu a prezentat *Vertical song I*), anume acela de a concepe fluxul muzical ca pe o „caligrafie a spațiului și a timpului" și de a modela puterea de viață a sunetului pe fundalul unor nimburi spirituale de tăcere; apoi importanța pe care coreeanul naturalizat german Isang Yun și japonezul naturalizat francez Yoshihisa Taira o acordă (în *Salomo*, respectiv în *Cadeza I*) dezvoltării idiomului muzical tradițional cu mijloacele avangardei europene, contribuind la rafinarea tehnicilor instrumentale (glissandi, pizzicati, portamenti, vibrati, ornamentări bogate) care au făcut posibilă acea opulență timbrală atât de specifică secolului XX; toate au configurat modalități de tratare creatoare care, coagulându-și sonoritățile în același sens al unui ceremonial contemplativ, s-au dovedit apropiate, cum spuneam, de tradiția rituală și magică manifestă într-o considerabilă parte a componisticii românești.

Violeta Dinescu

Ion Bogdan Ștefănescu

foto: Virgil Oprina

Emil Vișenescu

Alexandru Matei

Din această tradiție face parte și *Fum*, cunoscuta lucrare pentru clarinet solo compusă de Doina Rotaru în 1996 și dedicată chiar lui Emil Vișenescu, cel care, în conștiința mea măcar, a atins un centru de greutate aproape metafizică al recitalului său, căci a interpretat această veritabilă capodoperă așa cum mai tulburător și mai răscolitor nici că se putea imagina. Deși recitalul a mai cuprins extrem de variate lucrări precum *Lied*-ul lui Luciano Berio, *11 per 1 in 1* de Dubravko Detoni, *Preghiera per un'ombra* de Giacinto Scelsi și *10-der pentru clarinet și violă* de Adrian Enescu, toate interpretate cu remarcabilă clarviziune tehnică și afectivă, am simțit totuși că *Fum*-ul Doinei Rotaru a captivat întratât, încât aproape că, de fapt, a hipnotizat. Nu numai că am putut cu prisosință aprecia și gusta admirativ tehnicile consacrate ale acestei compozitoare care, aidoma unei crăiese descinse din basme, iremediabil îndrăgostite de magia timpurilor suspendate, continuă să se înfășoare într-o manta sclipitoare de aulodii și doine și nostalgii desprinse din cele mai ancestrale miezuri muzicale ce ar putea fi imaginate. Dar transa interpretativă a lui Vișenescu, amplificată și prin faptul că respecta indicația apropierii de un pian a cărui pedală dreaptă să fie apăsată pentru a crea efectul de rezonanță, mi-a îngăduit să fantazez și să-mi închipui sala "George Enescu", în răstimpul câtorva minute, ca pe o peșteră fermecată a cărei gură se căsca direct înspre cosmos. De acolo, ca de pe buza unei prăpastii inverse, săpate în sus, în genunile celeste, am resimțit răsucirile spiralate ale cantilenei brodate de Emil

Vişenescu vălătucindu-şi parcursul aşa cum glasul întortocheat şi firav al oricărei conştiinţe, din momentul în care s-a perceput apăsat de imensitatea înconjurimilor, a şi dobândit nedumerirea, spaima, chinul, vinovata bucurie a propriei revelaţii. Toate împletiturile şi melismele, variate perpetuu, ale clarinetului înaintau plutitoare printre ecourile create de strunele libere ale pianului, înaintau şi levitau cu aceeaşi timiditate şi neputincioasă sete de rămânere a fumului, cu aceeaşi gravitate cu care orice conştiinţă şi-a dat seama, întrevăzându-se în oglinda lumii, că va fi nevoită să se care pe sine pentru totdeauna, ceea ce o face să se veselească uneori, alteori să se nelinişească. ...Îşi vrea conştiinţa cât mai definitiv chipul. Însă cu cât vrea mai programatic, cu atât un vânt de nevăzut, de neauzit, venit de dincolo de orice zare, pare să sufle mai tare, tot mai iremediabil, şi să o spulbere, ca pe un fum zadarnic, presărând-o printre arcanele devenirii. Şi, tot mai ostenită sub iureşul propriei nestatornicii, îşi dă seama conştiinţa că ar fi putut foarte bine să nu fie. Aşa că, pentru a contrazice absurditatea perfect dispensabilului fapt de a fi şi de a se şti fiind, conştiinţa vrea să se ştie fum argumentat, fum alimentat de o tainică şi nevăzută flăcăruie; încearcă din răsputeri, luându-şi ca trambulină solilocviul, să provoace ecouri care să o confirme, care să-i răspundă din toate zările şi cotloanele, caută să străpungă burta chitului, când levitând ca rugă şi omagiu aduse cerului, când fremătând ca tânguitoare nelinişte îngrozită de acea „eternă tăcere a spaţiilor infinite" pe care o descoperea Pascal. Căci coardele libere ale pianului captează şi în acelaşi timp estompează fiecare gest al clarinetului cu aceeaşi suverană indiferenţă cu care ubicuitatea întunericului cosmic se lasă străpunsă de răzleţe iviri stelare, rămânând în cele din urmă doar ecoul, doar stingerea, doar tăcerea, ca şi cum nimic n-ar fi fost, ca şi cum nimic n-ar fi trebuit să fie...

Doina Rotaru

2. În virtutea incendiarelor lor desfăşurări de forţe şi excentricităţi temperamentale petrecute în cele două ediţii anterioare ale SIMN, recitalul pianiştilor Mihai Măniceanu şi Andrei Tănăsescu a fost unul dintre evenimentele festivalului aşteptat cu deosebit interes de către cei care avuseseră deja prilejul să se lase încântaţi, şocaţi, uimiţi, extaziaţi de aceşti doi pitoreşti vulcani, diferiţi şi deopotrivă complementari. Din acest punct de vedere, evoluţia lor din 25 mai, pe scena "George Enescu" a UNMB, şi-a păstrat aceleaşi consacrate trăsături ale ritmului eruptiv şi ale plonjonului obsesional în căutarea adâncimilor poetice. Mihai Măniceanu a început, ca un adevărat demon al claviaturii, printr-o scânteietoare dezlănţuire în *Interludiu* şi *Toccata* din *Suita a II-a* de Remus Georgescu, pentru ca după aceea să penduleze, la fel de impetuos, între cele două tipuri de discurs (minimalist şi delicat pe de-o parte, abătut zgomotos şi pulsatil peste corzile grave pe de altă parte) pe care Vlad Maistorovici le pusese să se transceandă reciproc (în piesa sugestiv intitulată *transScent*), până când nu mai rămâneau decât firimiturile unui parfum sonor („scent") risipit pe clapele şi deopotrivă pe corzile pianului. La rândul lui, Andrei Tănăsescu şi-a demonstrat patosul lucid şi iscusinţa de a iscodi reflexiv în geometriile intens polifonizate şi respiraţiile postexpresioniste configurate de Carmen Cârneci în *Lichtung I*, precum şi în două fragmente, obstinate ondulări eterofonice, preluate din *Columna modală* a lui Theodor Grigoriu. Cei doi s-au reunit apoi, completându-se şi inspirându-se reciproc în interpretări pline de nerv a două solicitante opusuri pentru două piane: *Latifa* de Gabriel Mălăncioiu, şi *Monument* de György Ligeti. În permanenţă străbătuţi de dramatice obsesivităţi şi implozive nelinişti, ca şi cum cu fiecare gest al lor ar fi dorit nu numai să sonorizeze, ci şi să materializeze, să sculpteze în blocuri de granit masiv, Andrei Tănăsescu şi Mihai Măniceanu au dovedit totuşi, pe alocuri, un oarecare exces de zel şi alint histrionic, nelipsind în prestaţia lor nici unele supărătoare momente în care aplomburile, luate de val, aproape că se transformau în îndârjiri, astfel încât sărmanele clape, nevinovate în fond, se pomeneau izbite şi trântite din greu. Mai ales în cazul noului opus compus de Tănăsescu, *Das Dreyblatt, pentru pian la 6 mâini* (celor doi li s-a alăturat Verona Maier), am avut impresia că halucinanta dexteritate cu care acest compozitor ştie să parodieze, să fantazeze, să dramatizeze, să cupleze agresivitatea cu candoarea, cinismul cu sentimentalismul, să treacă totul sub oblăduirea unei scriituri pianistice aduse la extrema virtuozităţilor furibunde, toată pleiada de voluptăţi flamboaiante se apropia periculos de limita manierismelor. Căci această nouă lucrare era în mod evident scrisă după aceeaşi burlescă reţetă ca şi cele prezentate în ediţiile anterioare ale festivalului (*Ciuleandra* şi *Evantai*, dintre care prima rămâne în mod net cea mai valoroasă), punând în joc un stihinic teatru instrumental presărat de încălecări şi împletiri nu numai ale mâinilor,

Andrei Tănăsescu, Mihai Măniceanu

ci şi ale corpurilor care erau nevoite să se încâlcească în tot felul de poziţii nefireşti, astfel încât să alcătuiască un singur organism cotropitor, înghesuit în faţa unei claviaturi ce suporta cu stoicism asuprirea mugetelor. O oarecare temperanţă şi mai ales grijă de a evita complacerea în lăbărţarea propriilor tipare n-ar strica aşadar. Numai cu această rezervă îmi exprim încrederea în faptul că apariţia cuplului Tănăsescu-Măniceanu va mai putea stârni, în aceeaşi entuziasmantă măsură ca şi până acum, dorinţa de reascultare.

3.a Un recital de lieduri desfăşurat tot în Sala "George Enescu" a UNMB, în 26 mai, a propus de asemenea revenirea a două individualităţi artistice regăsite pe aceeaşi lungime de undă, care se produseseră pentru prima oară, în aceeaşi formulă, în decursul festivalului de anul trecut. Astfel, chiar dacă, exceptând savuroasele *Plouă* şi *Vin ţigăncile*, două lieduri scrise de Dumitru Capoianu pe versuri de George Topîrceanu, dar şi rafinamentul delicat împletit de Nicolae Coman în *L'amor tal volta* (pe versuri de Miguel Marti i Pol), restul pieselor prezentate mie unuia mi s-au părut cam insipide, mezzosoprana Claudia Codreanu şi pianista Diana Vodă-Nuţeanu s-au arătat totuşi la fel de capabile să contureze, cu discreţia fermă a profesionalismului ce se menţine lucid şi bine-timbrat la fiecare gest, acel cadru protector şi intim pe care îl revendică de regulă un astfel de recital. Îmi reafirm deci, cum am făcut-o şi anul trecut, dorinţa de a le revedea în continuare pe aceste doamne profesoare preocupate de scenă, însă cu observaţia de a se arăta mai exigente în trierea pieselor pe care vor să le abordeze.

Diana Vodă-Nuţeanu

3.b Variate, consistente şi chiar ample ca durată au fost în schimb liedurile şi ciclurile de lieduri propuse de către reputatul duo cameral Bianca şi Remus Manoleanu în cadrul recitalului găzduit de Aula Palatului Cantacuzino, în a doua zi a festivalului (23 mai). Chiar dacă am putut sesiza, pe alocuri, o oarecare oboseală rutinată în cazul vocii, nu putea trece neremarcată şi neadmirată voinţa ambilor de a se păstra în permanenţă meticuloşi, lucizi şi deopotrivă afectuoşi în expunerea atât a unor cicluri româneşti deja consacrate precum *Fünf Liebeslieder* de Adrian Pop, şi *Carmina Bianca* de Ede Terenyi, cât şi a unor opusuri, toate vrednice de interes, aparţinând spaţiului englez şi american (două cântece extrase din ciclul *Louisiana* de Christopher Fox, *Lewis Carroll Song* de Joseph Pehrson, şi ciclul *Sleep Now*, compus de Ronald Perera pe versuri de James Joyce). De asemenea, soţii Manoleanu şi-au păstrat obiceiul de a se arăta bucuroşi să pună în cânt partituri abia încheiate, aşa cum s-a întâmplat în cazul liedului *Privighetoarea*, în decursul căruia Nicolae Teodoreanu a reuşit să se pătrundă de tonul simplu, pur – şi tocmai de aceea emoţionant – din versurile lui Ignaţie Grecu.

Bianca şi Remus Manoleanu

Generaţia tânără

Elevii. Nu am putut să consider decât o surpriză deosebit de plăcută continuarea şi în acest an a unui proiect educativ care fusese iniţiat în ediţia precedentă a festivalului, anume organizarea unui masterclass de muzică nouă dedicat elevilor Colegiului Naţional de Muzică "George Enescu", prin colaborarea dintre Cristina Sebastian, directoarea instituţiei, şi ansamblul "Musica Viva" (format sub conducerea artistică a pianistei Andreea Butnaru şi a violoncelistului Florin Mitrea). Chiar dacă numărul elevilor participanţi a fost mult mai mic decât anul trecut, capacitatea tuturor de a convinge prin prezenţele lor scenice a meritat cu atât mai mult apreciată şi încurajată cu cât ştim prea bine că ecoul muzicii noi în şcoli rămâne în continuare nepermis de firav, aproape fantomatic. Astfel, în situaţia în care majoritatea instituţiilor şcolare de profil se rezumă la comoda şi anchilozanta menire de a prilejui îngurgitarea mecanică a canonicelor precedenţe, ignorând faptul că toată pregătirea ar trebui să se petreacă mai ales cu scopul de a-i face pe tineri să înţeleagă, să guste şi chiar să participe la muzicile ce se compun chiar în timpul formării lor, aşadar pe un asemenea înţepenit fundal, un recital cameral – fie el cât de scurt, fie el cât de „cuminte" din perspectiva repertoriului – precum cel desfăşurat în 24 mai, în Sala de Festivităţi a Colegiului "George Enescu", se cuvine primit cu acea căldură receptivă menită să încurajeze. Pe lângă elevii care au abordat trei agreabile lucrări camerale (*Solitude*, de Ioan Dobrinescu, în interpretarea clarinetistului Bogdan Vasile şi a pianistului Mihnea Mlak-Mărginean; apoi *Flamenco Sonata*, de Cristina Uruc, în interpretarea flautistei Anca Cristescu, a violoncelistei Alexandra Pascaru şi a pianistei Alexandra Sîrbu; dar mai ales *Siebentanz*, de Eckhard Kopetzki, în interpretarea unui ansamblu de percuţie pre-

gătit de Alexandru Sturzu), pe lângă aceştia şi, de fapt, deasupra acestora am remarcat cu entuziasm maturitatea dovedită de Andrei Petrache în compunerea şi interpretarea a trei miniaturi pianistice care, prin sobrietatea şi limpezimea lor structurală, permit speranța în dezvoltarea unui talent creator demn de invidiat. Florin Mitrea şi Andreea Butnaru au încheiat recitalul cu o voluptuoasă interpretare a la fel de voluptuoasei *Sonate pentru pian şi violoncel* de Francis Poulenc, pentru ca după ei să înceapă

Ansamblul "pAs cLassique"

a avea loc desfăşurarea unor amplori orchestrale: mai întâi, sub îndrumarea dirijorului Gheorghe Iliuță, Orchestra Colegiului Național de Muzică "George Enescu" s-a ostenit cum a putut mai bine cu aranjamentul făcut de Doru Popovici pornind de la descifrarea partiturilor cuprinse în manuscrisul transilvan *Codex Caioni*. Apoi, un foarte tânăr ansamblu studențesc – "pAs cLassique" – a oferit, sub entuziasta conducere dirijorală a lui Mircea Pădurariu, primele audiții a două lucrări care fără îndoială că au constituit pentru majoritatea ascultătorilor contactul cu două scriituri surprinzător de bine închegate, având în vedere că aparțin unor autori aflați încă la acea vârstă la care cei mai mulți se îndeletnicesc cu tatonările: *Koi*, un ciclu de patru lieduri japoneze compuse pentru voce feminină şi orchestră de coarde de către Megumi Okuda, studentă în anul II de licență la secția de compoziție clasică a UNMB, precum şi *mothlight*, un concert pentru violoncel şi orchestră (avându-l ca solist pe Mihail Grigore) compus de Alexandru Sima, masterand în anul I al aceleiaşi instituții.

Studenții. Aşa cum de altfel e şi firesc, un aspect caracteristic pentru tot ceea ce ține de SIMN constă în emulația colegială prin care cele mai tinere generații de compozitori au întreținut, pesemne încă de la primele ediții, un mediu de lucru cald şi binevoitor, alăturându-se entuziasmului festivalier nutrit de cei mai vârstnici, şi reunindu-se astfel în ansambluri şi grupuri artistice dedicate muzicii noi. Anul acesta am avut parte de două evenimente în cadrul cărora tineri şi foarte tineri interpreți şi-au expus variatele feluri în care găsesc de cuviință să se apropie de muzicile compuse chiar în timpul formării lor. Pomenesc mai întâi despre prezența orchestrei studențeşti "Concerto" pe scena "George Enescu" a UNMB, în 26 mai, sub bagheta lui Bogdan Vodă. Dacă în privința ocazionalelor şchiopătări şi neînchegări interpretative m-am obişnuit să fiu dispus la indulgență, ele au devenit totuşi mai îngrijorătoare din perspectiva repertoriului abordat, căci trebuie să recunosc că m-aş fi aşteptat ca studenții instrumentişti ai celei dintâi instituții româneşti de învățământ muzical universitar să fie capabili a aborda cu plăcere şi siguranță tehnică muzici mai curajoase, mai angrenate în prezent. Dar să fiu precis: nu numai studenții-interpreți, ci mai cu seamă profesorii lor sunt responsabili în ceea ce priveşte acordajul firesc, fără stridențe, cu inefabilul „spirit al timpului". Din această perspectivă vreau să mă refer la primele două opusuri prezentate – *Preludiu şi fugă pentru orchestră* de Christian Berger, şi *Concert pentru vioară şi orchestră* de Bogdan Vodă (în care o excelentă contribuție solistică a avut Simina Croitoru): în cazul ambelor putea fi apreciat certul meşteşug al scriiturii (modală şi de o tot mai grandioasă polifonie în cazul primeia, inspirată melodic şi mai ales rafinată timbral în cazul celei de-a doua), însă plăcerea de a le audia se simțea întrucâtva vinovată deoarece niciuna nu excela prin originalitate, ci ambele dovedeau o mult prea disciplinată apropiere de maniere moderniste consacrate. Pe de altă parte, lucrări precum arhaizanta *Glasurile Putnei* de Viorel Munteanu, sau palpitanta, quasi-stravinskiana *Suită pentru cor de copii, suflători şi percuție* de Liviu Glodeanu (amândouă interpretate cu concursul unui grup coral bărbătesc şi, respectiv, al unui cor de fete, coordonate de Ioan Golcea) au putut fi savurate cu mai mult

Bogdan Vodă

interes, căci de data aceasta era manifestă congruența dintre două personalități componistice bine-conturate şi plăcerea interpretativă, chiar dacă încă împiedicată pe alocuri, a studenților.

„SIMN 2015" Cititorul n-are încotro şi va trebui să mă ierte pentru faptul că notațiile mele se vor limita la acelaşi laconism neanalitic şi în privința singurului concert de pe parcursul SIMN 2015 în cadrul căruia au fost expuse tocmai acel tip de prime audiții care ar avea în cea mai mare măsură nevoie de recenzare. Mă refer la concertul susținut în 27 mai, în Sala "George Enescu" a UNMB, de către un ansamblu intitulat tocmai astfel – "SIMN 2015" –, cu scopul de a face posibil în economia

festivalului un eveniment dedicat exclusiv tinerei generații de instrumentiști și creatori. S-au reunit astfel cinci dintre cei mai talentați tineri interpreți ai momentului – Ioana Turcu (flaut), Mihai Pintenaru (clarinet), Sorin Rotaru (percuție), Raluca Stratulat (vioară) și Andreea Țimiraș (violoncel) –, deja consacrați prin clarvăzătoarea lor generozitate de a se apleca asupra celor mai proaspete opusuri semnate de compozitori despre care, chiar dacă îi pomenesc, deloc curtenitor, „la grămadă”, țin să amintesc că reprezintă la ora actuală tinere profiluri creatoare dintre cele mai active și mai bine individualizate: Mihai Murariu, Adina Sibianu, Șerban Marcu, Sebastian Androne, Diana Simon, Alexandru Murariu, Cristian Bence-Muk.

Of(-ul cronicarului oficial)

Din solemna-mi poziție de cronicar oficial al acestui festival, sunt nevoit să statuez inevitabila neputință a „scumpei mele mici personalități” de a palpa exhaustivitatea. Căci am îndrăznit într-adevăr să-mi propun de la bun început metodica deversare a unor lungimi aproape interminabile, fiind conștient că numai astfel un eveniment atât de important precum SIMN va căpăta mărturia scrisă care să-l onoreze printr-o echivalentă și cuvenită amploare. Dar mai ales am vrut să compensez prin tratare abundentă singularitatea poziției mele, dat fiind faptul că, în acest an, o reflectare programatică a SIMN în rândurile criticilor muzicali nu s-a întâmplat așa cum ar fi fost fără îndoială mult mai preferabil, relevant și, în definitiv, interesant, anume în așa fel, încât să depășească numărul unic și, bineînțeles, profund subiectiv al punctului meu de vedere. Iar cititorul trebuie să înțeleagă și să mă creadă că această problematică situațiune n-a fost deloc de natură să îmi confere cine știe ce vanitoase satisfacții, ci m-a făcut dintr-odată în mod acut conștient despre contrastul dintre vârsta mea încă studențească și pericolul de a fi perceput ca un ambițios dornic să resusciteze acea anacronică figură a „Criticului” hegemon care își permite să se pronunțe suveran și exhaustiv, să facă și să desfacă toate cele ca seniorul feudal în fieful său. De aceea, trebuie avut în vedere că realmente m-am simțit împovărat de o angoasantă responsabilitate precum Atlas de bolta cerească; cu fiecare concert la care participam, clipă de clipă eram muncit de emoția celui care se știe, în principiu, singur, fragil pahar nevoit să îmbrățișeze ploi întregi de impresii a căror amintire se cerea apoi cazată în acest veșnic purgatoriu al paginii. Constatam, la răstimpuri, cu certă înfiorare, că dacă eu nu voi scrie, SIMN 2015 nu prea va exista dincolo de comunicate de presă sau survoluri nemeritat de succinte. Aproape că mă vedeam deja la fel de străvechi și de cuprinzător precum acel Bătrân de pe Muntele Călător care, în economia *Poveștii fără sfârșit* a lui Michael Ende, păstra într-o carte memoria întregului tărâm Fantázia, scriind totul pe măsură ce se întâmplă, constatând cum totul se întâmplă pe măsură ce condeiul său consemnează. Aproape că, simțindu-mi și eu, sub gluga rasei de călugăr, ochii tot mai adânc îngropați în văgăunele întunecate ale orbitelor, încât nici nu se mai vedeau și nici nu-și mai puteau ridica privirile din carte, aproape că îmi vine și mie să proclam la fel de sibilinic: „În cronica mea se păstrează/ Tot ce e viață și creează;/ Iar tot ce cândva a trăit/ E-acum cuvânt mort, neclintit.”

Iar în vremuri în care ni se aduce tuturor aminte, cu o atât de fatalistă obstinație, că toate marile teme de dezbatere (istoria, politica, mai cu seamă biata artă) și-au epuizat complet substanța, că subiectul a „murit” și, odată cu el, tot ceea ce ar fi putut face trimitere la vreun consens stilistic în măsură să ordoneze contribuțiile personale unice; pe fondul unui suveran *anything goes* care, mai mult sau mai puțin postmodern, își exercită tacita dictatură prin faptul că numai profitabilitatea, competitivitatea și eficiența își pot găsi în dânsul un spațiu de propagare nestingherită; în contextul unui ambient social și cultural lipsit de gravitație, în cadrul căruia niciun alt criteriu de evaluare a operei de artă nu-și mai poate face auzit glasul în afara succesului de public/vânzări/vizualizări/*like*-uri; în timpuri în care divertismentul își răspândește in-

Festivalul Internațional **„MERIDIAN, Zilele SNR-SIMC”**
Ediția a 11-a, București, România, 16-22 noiembrie 2015
Ediție dedicată aniversării a 95 de ani de la înființarea UCMR

CONCERTE ÎN CAPITALĂ

LUNI, 16: ***Aula Palatului Cantacuzino*****, ora 17.00 – LIEDURI – Bianca și Remus Manoleanu;** ***Universitatea Națională de Muzică*** **(UNMB),** ***Sala „George Enescu”*****, ora 19.30 – Ans. de percuție GAME**

MARȚI, 17: ***Aula Palatului Cantacuzino*****, ora 17.00 - Cvartetul GAUDEAMUS;** ***UNMB, Sala „George Enescu”*****, ora 19.00 – Ans. TRAIECT**

MIERCURI, 18: ***Aula Palatului Cantacuzino*****, ora 16.30 - Trio MOZAIC, recital de vioară: Diana Moș;** ***Aula Palatului Cantacuzino*****, ora 18.00 – Ans. SONOMANIA;** ***UNMB, Sala „George Enescu”*****, ora 20.00 – Ans. devotioModerna**

JOI, 19: ***UNMB, Sala „George Enescu”*****, ora 17.00 – Recital cameral: Claudia Codreanu, Diana Vodă-Nuțeanu, Monica Scurtu;** ***UNMB, Sala „George Enescu”*****, ora 19.30 – Ans. ARCHAEUS**

vazia până şi asupra citadelelor celor mai rafinate, iar despre muzică se manifestă satisfacţie mai ales în măsura în care are dumneaei bunul-simţ de a rămâne la nivelul unei coloane sonore nu foarte disturbante; în toate aceste haotice condiţii, alergice la axiologie şi aflate sub zodia decadentă a facilului, devine tot mai evident că creatorilor de artă care se încăpăţânează să-şi menţină integritatea şi autonomia spirituală nu le-a mai rămas altă soluţie de supravieţuire decât să îşi conştientizeze, cu demnă luciditate, statutul de involuntari emuli ai lui Don Quichote, să rămână neobosiţi în lupta lor de gherilă, în dorinţa lor de a crede în ceva şi de a obliga cultura actuală, împotriva oricăror rezistenţe sau indiferenţe, să accepte acel ceva. Desigur, pronunţ aici un proiect, aparent impracticabil, de veritabilă resuscitare a spiritului categoric şi excesiv care fusese cândva fala avangardei. Însă consider că, în faţa dominaţiei tot mai ineluctabile pe care imperativul profitului o exercită până şi asupra creaţiei artistice, adică tocmai asupra acelei sfere de activitate care, în motivaţiile şi dezideratele ei, ar trebui să n-aibă nimic de-a face cu managementul unei societăţi pe acţiuni, doar acel spirit optimist şi încrezător în sine pe care l-au etalat avangardele mai poate constitui un răspuns viabil şi suficient de puternic, dat pe măsura nonşalanţei expansioniste manifestate actualmente de principiul competitivităţii economice.

Pe de altă parte, trebuie recunoscut faptul că, în pofida tuturor degradărilor şi a dezamăgirilor veacului, o mai fertilă proliferare a mijloacelor de exprimare, o mai globală şi nestingherită circulaţie a vocabularelor muzicale, o mai dezinhibată deschidere a viziunii istorice nu s-a mai pomenit, la o asemenea amploare, în nicio altă epocă. Niciodată creatorul nu a fost într-atât de liber să-şi caute, după propriile putinţe şi preferinţe, poteca autenticităţii proprii, să creeze fără nicio presiune a vreunui comandament stilistic general, să foreze în acea adâncime numai de el ştiută, anume în profilul stilistic individual care nu e altceva decât fizionomia propriului spirit, necesara libertate de a fi în acord cu sine însuşi. Niciodată exigenţele critice şi receptoare cu care e întâmpinat orice creator nu s-au limitat într-un mod atât de decisiv la această singură cerinţă: „Dacă ai ceva de spus; dacă simţi că nu îţi mai poţi continua trăirea fără să încerci spunerea acelui ceva; atunci fără îndoială că, oricât de întortocheat va trebui să-ţi fie şi ţie cutreierul de ucenic printre tendinţe, influenţe, cărări şi deprinderi ale meşteşugului, vei reuşi până la urmă să-ţi găseşti vocea şi să spui cu convingere; căci opera ta de artă va fi izvorât din necesitate; iar noi te vom asculta".

În planul compoziţiei muzicale, această nemaipomenită libertate stilistică a survenit după ce au fost abandonate orice sofisticării intelectualiste ale avangardei moderniste, după ce, în Est, realităţile socio-culturale s-au schimbat profund, iar revenirea la cantabilitate, la dorinţă de persuasiune şi comuniune cu publicul (adică la ceea ce mai înainte, în numele progresului artistic, fusese anatemizat) s-a petrecut fără niciun complex de vinovăţie, ba chiar cu firească bucurie. După cum îşi aminteşte Livia Teodorescu-Ciocănea (http://www.stefan.niculescu.cbi.ro/livia_teo dorescu.htm), chiar Ştefan Niculescu surprindea, cu specifica-i acuitate, într-una dintre ultimele lui intervenţii publice, această unanimă postulare a libertăţii creatoare: „Domnilor, s-a terminat. La momentul actual, fiecare compozitor se exprimă liber, fără constrângeri stilistice sau complexe. Până acum, îţi era ruşine să te prezinţi, de exemplu în Germania, cu o muzică de factură melodică. Acum lumea a revenit la melodie şi la orice tip de muzică, cu condiţia să fie bine scrisă".

Însă tocmai în astfel de permisive condiţii, tocmai când consensul avangardei s-a „pulverizat în individual" (vorba tot a lui Niculescu), iar unul nou nu promite să prindă contur, tocmai acum are cele mai mare şanse de ivire acel pericol care s-a putut şi se va mai putea întâmpla oriunde şi oricând: înlocuirea ideii creatoare cu artificiul. Căci la adăpostul lui *anything goes* pot prinde glas şi cei nechemaţi, şi cei ce, în principiu, sunt bine intenţio-

VINERI, 20: ***UNMB, Sala „George Enescu"*, ora 16.30 – Medalion Pierre Boulez – 90; *UNMB, Sala „George Enescu"*, ora 18.30 – Recital cameral: Mădălina Dănilă - pian**

SÂMBĂTĂ, 21: ***Aula Palatului Cantacuzino*, ora 11.00 - recital de vioară: Marianna Oczkowska (Polonia); *Opera Comică Pentru Copii*, ora 17.00 - Opera MÜNCHHAUSEN - STĂPÂNUL MINCIUNILOR de Dan Dediu; *UNMB, Sala „George Enescu"*, ora 17.00 – Ans. AD-HOC; *Aula Palatului Cantacuzino*, ora 19.00 – Ans. PLATYPUS (Austria)**

DUMINICĂ, 22: ***UNMB, Studioul de Operă şi Multimedia*, ora 11.00 - TRIO CONTRASTE; LANSARE DE PARTITURĂ/ CARTE/ CD Partituri semnate de Maia Ciobanu şi George Balint, Cărţi semnate de George Balint şi Theodor Grigoriu, CD – *Omagiu lui Enescu* de Theodor Grigoriu; *UNMB, Sala „George Enescu"*, ora 17.00 – Ans. MUD CAVALIERS (Polonia); *UNMB, Sala „George Enescu"*, ora 19.00 – Ans. PROFIL**

CONCERTE ÎN ŢARĂ

JOI, 19: ***Filarmonica de Stat din Arad*, Ora 19.00 - Concert simfonic**

VINERI, 20: ***Filarmonica de Stat din Sibiu, Sala Thalia*, ora 19.00 - Concert simfonic**

nați, însă, fie din comoditate, fie de dragul de a impresiona și a-și asigura nemuritor succes, renunță la tainica și devoranta cale a autodefinirii, preferând în schimb să adopte una dintre acele două atitudini alterante care au făcut dintotdeauna ravagii printre creatorii de artă. Mă refer, pe de-o parte, la concesia estetică, infamă procedură prin care lipsa de consistență și inspirație a operei muzicale se vrea camuflată fie de perindarea unor cât mai acaparatoare văluri extramuzicale (proiecții video, joc actoricesc etc.), fie de încercarea unui *cross-over* stilistic care, de cele mai multe ori, aglomerând devălmaș diverse vestigii și date ale trecutului, nu pare să aibă o altă intenție mai nobilă decât să facă cu ochiul, să fie cât mai *catchy*. Pe de altă parte, am impresia că mai ales în rândurile tinerilor compozitori continuă, ca întotdeauna, să se manifeste cu cea mai mare putere tentația de a căuta instalarea pripită în comoditatea reproductivă a unui pseudostil transformat în rețetă. Mai precis, am impresia că unii dintre ei, probabil din aceeași dorință de a se afilia și de a-și contura gradul de apartenență la un anumit grup social, sunt tentați să recurgă la limbajul și tehnicile prin care până nu demult avangarda își găsise modalitățile proprii de exprimare, uitând însă că creațiile unor figuri precum Niculescu, Stroe, Vieru, Olah ș.a. dobândeau sens și chiar coerență sistemică nu numai datorită valorii lor strict muzicale, ci și din perspectiva unei semnificații sociale bine definite. De aceea pare uneori că dispozitivele și procedeele tehnice experimentate de generațiile anterioare își pierd din eficiența lor inițială în unele lucrări contemporane, căci mânuirea lor se petrece în mod mecanic, fără o prealabilă trecere a lor prin sita compatibilității cu propria fizionomie spirituală, devenind astfel niște prefabricate tocite, devalorizate, mărturii nefericite ale transformării avangardei în manierism.

Vlad Văidean

Dar să ne fie clar: muzică demnă de apreciere se scrie actualmente din belșug. Consider însă că, oricât de accidentale sau răzlețe s-ar dovedi în realitate pericolele constatate de mine mai sus, ele se cuvin totuși avute în vedere tocmai pentru că, în contextul unei libertăți totale care îngăduie din plin nivelarea criteriilor axiologice, proliferarea lor s-ar putea oricând petrece la dimensiuni monstruoase. Iar, dincolo de discuțiile de laborator, metoda cea mai potrivită de a tria, promova și stimula nu poate fi alta decât menținerea unei culturi critice vii. Căci, măcar cu ocazia unor evenimente precum SIMN, o capacitare colectivă de natură programatică a eforturilor critice nu îi poate fi creatorului decât de ajutor în permanentul lui efort de a înțelege în mod adecvat raportarea sa, dar și a evoluției materialelor sale muzicale la cerințele și contradicțiile realităților înconjurătoare. Ar fi ideală așadar comentarea calităților sau a deficiențelor vehiculate de cele mai noi creații artistice nicidecum în funcție de retribuția pe care acestea o produc în capital financiar și/sau simbolic; și nici în funcție de învechita idee a progresului/evoluției în artă, idee apărută la cumpăna dintre secolele XVIII-XIX, care și-a epuizat în mod evident limitele, deși pe baza ei au fost create și evaluate capodoperele muzicii savante. Succesul și aportul inovator trebuie luate în considerare ca ingrediente, iar nu ca criterii, astfel încât delimitarea unui eventual consens artistic ar putea fi problematizată în primul rând în funcție de gradul de relevanță pe care operele de artă reușesc să-l câștige în dinamica societății contemporane. Iar pentru a concretiza un astfel de pretențios demers, trebuie să rămânem în permanență conștienți că niciun fenomen cultural nu poate fi menținut activ în absența unui spațiu deschis al dezbaterilor și discuțiilor declanșate din multiple puncte de vedere. În definitiv, dacă acest spațiu trăiește, atunci vitalitatea lui va reuși în cele din urmă să surmonteze și impedimentul major pe care indiferența generală îl pune în calea muzicii noi românești, anume lipsa promovării publicitare și a susținerii pe măsura avansatului nivel tehnic și valoric ce încă poate fi întâlnit în actuala școală românească de compoziție. Cultura critică nu trebuie să mai deplângă, într-un glas cu creatorii, faptul că creația românească e prea puțin stimulată din exterior; ci mai bine să își conștientizeze menirea de primă mijlocitoare, căci ea însăși poate stimula cu mai mult folos din interior, dacă se opintește să comunice date și opinii prin cât mai multe căi.

Îndrăznesc propunerea unor sfaturi, deoarece îmi permit să sper. Sper deci ca, pe viitor, când va mai veni vorba despre retrospective ale unor evenimente precum SIMN, să nu se mai repete această martirică situație a cronicarului care, aidoma unui singuratic Pimen, acceptă să scrijelească solemne hrisoave, având în permanență sfânta grijă a faptului că el de n-ar scri, nu s-ar mai povesti. Sper ca, altădată, să mă simt cu adevărat parte din acest spațiu vital al ecourilor critice pe care tot îl invoc. Până atunci însă, nu-mi mai rămâne acum decât să fiu solidar cu cititorul, adică să mă pomenesc și eu amuțit în fața acestui letopiseț deversat, iată, în ritmuri frazale atât de fluviale, atât de indiferente la spiritul homeopatic de care a ajuns să se lase locuit omul recent. Și, mai ales, nu-mi mai rămâne decât să consider că a-l cita pe Miron Costin, adică pe unul dintre acei fragezi patriarhi cu care eu, persoană cu greutate, apariție eminamente matură, am tot fost asociat de-a lungul SIMN 2015, nu poate fi decât pecetea cea mai potrivită:

„...Ce sosiră asupra noastră cumplite acéste vrémi de acmu, de nu stăm de scrisori, ce de griji și suspinuri. Și la acest fel de scrisoare gându slobod și fără valuri trebuiește. Iară noi prăvim cumplite vrémi și cumpănă mare pământului nostru și nouă. Deci primește în ceastă dată, atâta din truda noastră, cât să nu să uite lucrurile. ...căci scrisoarea ieste lucru vécinicu. Cându ocărăscu într-o zi pre cineva, ieste greu a răbda; dară în véci? Eu voi da seama de ale méle, câte scriu".

Pagini de <u>Vlad</u> VĂIDEAN

„Punți peste timp"

Recital Mioara și Viniciu Moroianu,
Sinaia, Vila „Luminiș",
sâmbătă, 19 septembrie, 2015

Orice interpretare reprezintă în principiu, proiecția în timp a actului creației. Ea trimite direct ori indirect, nu doar către opera de artă ci şi spre omul-autor, cu bucuriile și supărările sale, cu iubirile, cu vremurile sale, cu tot ceea ce-l înconjoară... Această senzație sporește și mai mult atunci când interpretarea se realizează nu într-un spațiu special creat (sala de concert, de exemplu) ci într-un spațiu non-convențional, un muzeu de pildă, într-o casă memorială, etc. Atunci „vezi" mai bine decât oriunde altundeva, omul, îi cunoști familia și prietenii, îi înțelegi munca, gândurile și idealurile. Dar și mai mult, această senzație sporește când, un întreg program țese între autorii prezenți și cei absenți o canava, stabilește tainice legături, legături ce recompun o lume de mult apusă, o lume pe care nu o vom mai cunoaște niciodată, o lume pentru care arta era mai degrabă plăcere decât competiție și era slujită cu ardoare, fără să te slujești de ea, ca să-l parafrazăm pe marele Enescu. Acestea au fost gândurile și sentimentele, ca și principala impresie pe care am încercat-o după acest minunat recital trăit odată cu interpreții, dar și cu autorii lucrărilor, la Vila „Luminiș", casa de suflet a lui Enescu, într-o frumoasă zi de început de toamnă.

Construcția însăși a programului este un argument în acest sens, izvor de stranii simetrii: prima parte, pian solo, Enescu – Silvestri, autorul lui Oedipe – dirijorul premierei românești, partea a doua, vioară – pian, Bogdan Moroianu – Irina Odăgescu-Țuțuianu, discipoli ai aceluiași maestru, compozitorul Alfred Mendelssohn, dar și colegi la Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor.

După cum spuneam, prima lucrare pentru pian solo a fost *Sonata a III-a în re major, op. 24 nr. 3*. Mai puțin cunoscută decât predecesoarea ei (Sonata I în fa diez minor, op. 24 nr. 1) și această lucrare stă sub semnul improvizației, dar nu o improvizație provenind dintr-un arhaic popular, ci dintr-un prezent citadin, salonul parizian atât de familiar lui Enescu și în care acesta se simțea atât de bine. Este o muzică luminoasă, caldă, pe alocuri amabilă, bogată în sonoritățile subtile ale unor acorduri cu multe sunete de sorginte debussyană... Cunoscând toate acestea, Viniciu Moroianu nu se pierde nici în distorsiuni inutile ale timpului, nici în seducții sonore, „beții" ale sunetului, ba mai mult, profitând de rigorile formei de sonată, dă interpretării un plus de dinamism, de forță dramatică, particularitate ce-l individualizează și justifică epitetul de „vârf" al carierei sale pianistice. Printr-un tușeu moale și catifelat dar permanent controlat, interpretul realizează vaporoase aluzii orchestrale, dovadă bizare polifonii aparente ca rezultat al unor diferențieri sonore ale unor arpegii de largă respirație.

A doua lucrare pe care a interpretat-o Viniciu Moroianu este *Suita op. 3 nr. 1 „Copii la joacă"* de Silvestri. Scrisă în 1931, lucrarea reprezintă o primă încercare a compozitorului de găsire a unor mijloace personale de exprimare (melodii diatonice armonizate cromatic, bi-tonalism), mijloace ce-l apropie de Prokofiev, un Prokofiev ce-i drept mai complicat, mai încărcat. De altfel, vagi ecouri din „Viziuni fugitive" răzbat la tot pasul în suită. În pofida titlului, scriitura suitei este dificilă, ceea ce face să „uiți" ceea ce cânți, capcană pe care pianistul o evită cu măiestrie printr-o subțiere a sonorității, printr-o „sticloșenie" de sorginte punctualistă și mecanicistă a atacului.

Dacă în prima parte pianul era singur, în a II-a parte el acompaniază vioara, întregul rezultând din contopirea realităților sonore, dar și a trăsăturilor temperamentale ale celor doi interpreți. Bucuria de a cânta, de a face muzică împreună, înțelegerea unuia sau altuia, par suficiente pentru un melanj fericit. Aceste lucruri capătă semnificații subtile atunci când partenerii fac parte din aceeași familie, părinți și copii, frați sau soți. O anumită drăgălășenie, rezultatul unei iubiri de înaltă esență, aureolează actul interpretativ. Este și cazul nostru, unde armonia execuției nu este doar rezultatul numitorului comun al personalității muzicienilor, ci și a unei vieți de zi cu zi, împreună. Și totuși...

Prima lucrare cântată împreună de soții Moroianu este *Sonata pentru vioară și pian op. 9* de Bogdan Moroianu. Unchi al lui Viniciu, Bogdan Moroianu a fost nu numai compozitor și muzicolog, ci și un reputat medic, profesor la Facultatea de Medicină din București. Mare admirator a lui C. Franck (de altfel ecouri din canonul ultimei părți al celebrei Sonate în la

major se regăsesc şi aici), autorul propune o lucrare solidă de sorginte post-romantică, în care gustul pentru limpezimea construcţiei şi economia mijloacelor folosite sunt tot atâtea trăsături definitorii. Intuind acest lucru, pianistul nu se lasă vrăjit de vioara solistă, conducând-o din umbră într-un echilibru perfect al sonorităţilor, fără a ştirbi în vreun fel din strălucirea acesteia.

Cu totul altfel stau lucrurile în piesa următoare unde, copleşit de farmecul viorii, pianul „uită" rolul său de catalizator al întregului, lăsând-o pe aceasta să savureze libertăţile pe care partitura i le oferă. Şi are ce savura... Scrisă în tinereţe la nici 27 de ani, *Sonata pentru vioară şi pian* de Irina Odăgescu-Ţuţuianu, face proba unei maturităţi ieşită din comun. Modernă, atât sub aspectul formei (sunt doar 2 părţi în loc de 3 sau 4 cum se obişnuieşte), cât şi a mijloacelor folosite (o anume edulcolare tematică, o anume insinuare a acţiunilor dezvoltatorii, la graniţa între poem şi sonată), lucrarea cultivă o melodicitate extrem de rafinată (autoarea fiind unul dintre cei mai străluciţi melodişti români) mai ales la nivelul figuraţiei. Tocmai în intonarea acestei figuraţii, ca o idee infinită de tip wagnerian, stă marele merit al violonistei care print-o intersecţie a parlando-rubato-ului cu giusto, printr-o dozare extrem de mobilă a sunetului, printr-o trăsătură insinuantă de arcuş pune în evidenţă melodia de esenţă modală a acestei lucrări, pe cât de vitală pe atât de lirică.

Acest splendid recital de sfârşit de vară a împletit armonios, ca într-un buchet al unui vin vechi, nobleţea trecutului atât de perfect, cu tăria şi aroma prezentului, semănând multă bucurie în sufletele auditorilor.

Andrei TĂNĂSESCU

Operă la Oradea

În luna octombrie s-a derulat la Oradea un proiect care îşi propune să aducă opera mai aproape de publicul orădean, văduvit de prezenţa unei instituţii lirico-teatrale. Asociaţia Culturală OperAcademy, coordonată de tenorul Stelian Gheorghe, a organizat un dublu eveniment: un concert de pagini din opere şi o reprezentaţie mozartiană, Flautul fermecat, derulate în frumoasa clădire a Teatrului Regina Maria, clădită în anii 1899-1900 de celebrii arhitecţi Fellner & Helmer, aceiaşi care au semnat proiectele teatrelor din Cluj, Iaşi, Timişoara, Cernăuţi etc.

Asociaţia a colaborat la acest proiect cu Facultatea de Muzică din Oradea, cu Filarmonica şi cu Corul ProArt Academy, reuşind să identifice şi un grup de solişti români şi străini deocamdată necunoscuţi publicului nostru dar de certă perspectivă.

Am urmărit prima reprezentaţie din cele două programate pentru 23 şi 25 octombrie, opera Flautul fermecat atrăgând un public foarte numeros. Se poate spune categoric că spectacolul a plăcut, deşi a fost inegal în laturile sale. Cel mai bun compartiment a fost cel solistic, unde interpreţi tineri din România, Rusia, Franţa, Polonia, Uzbekistan şi Franţa au făcut echipă şi au reuşit să lase o bună impresie. Au dominat prin talent, expresivitate şi pregătire interpreţii rolurilor Tamino (orădeanul Robert Bede) - o frumoasă surpriză, posesor al unei plăcute şi frumos conduse voci de tenor, amintind de Valentin Teodorian – Papageno (polonezul Jacek Batarowski), dezinvolt şi energic, intens preocupat de latura scenică a evoluţiei sale şi Pamina (franţuzoaica Elise Efremov), soprană cu o voce lirică şi o ţinută scenică frumoasă.

Foto: Mihai Cosma

Şi corul (mai ales cel de bărbaţi) a lăsat o impresie bună, ţinând cont şi de faptul că nu este o formaţie profesionistă, cu o activitate cotidiană.

Din păcate Orchestra Filarmonicii din Oradea a dezamăgit, suflătorii de alamă evoluând cu câteva flagrante greşeli individuale, evoluţia ei conducând spre o impresie generală proastă, la care nu m-aş fi aşteptat, fiind prima mea întâlnire cu acest ansamblu, moştenitor spiritual al unei activităţi orchestrale susţinute în perimetrul orădean încă din secolul XVIII.

Dirijorul oaspete Julian Smith, sosit din Ţara Galilor, s-a străduit să coordoneze eficient relaţia fosă-scenă, reuşind o parcurgere corectă şi precisă a partiturii. Prea puţin a izbutit să arate regizorul francez Carmelo Agnello, care nu a fost ajutat prea mult de decorurile modeste semnate de Vioara Bara, care s-a remarcat în privinţa câtorva dintre costume.

Iniţiativa organizării unor evenimente de operă într-un oraş care nu are altminteri şansa întâlnirii cu această direcţie repertorială este lăudabilă şi se cere continuată, mai ales că răspunsul publicului a fost cel aşteptat, şi mai ales că există o largă susţinere şi financiară şi de imagine, atât din partea autorităţilor publice cât şi din partea sectorului privat.

C. MIHAI

Eveniment muzical european la Baia Mare

Lumea corală românească, după 1990, a continuat să fie tot mai săracă: situație tristă pentru o țară recunoscută pentru frumoase tradiții corale şi pentru performanțe deosebite în plan interpretativ: vârful aisbergului s-a chemat Madrigal-ul lui Marin Constantin, dar alături de acest cor fanion amintim Carmen-ul lui Kiriac şi Chirescu, Cappella Transilvanica lui Dorin Pop, Preludiul lui Voicu Enăchescu, Antifonia lui Constantin Rîpă, Corul Academic Radio al lui Aurel Grigoraş, Corul Operei bucureştene al lui Stelian Olaru, Corul liceului Ion Vidu al Mariei Gyuris şi încă multe altele. Baza corală (cea a amatorilor) a mers în regres abrupt (din motive financiare – în primul rând), apoi şi unele formații profesioniste s-au clătinat serios.

Premiul I: Corul "Atzele"

Tabloul actual este o idee mai luminos decât cel al anilor '90 dar este foarte departe de ce se întâmpla cu câteva decenii în urmă. Mult hulita "Cântarea României", exceptând inevitabilele pastile de "chinină ideologică", permitea multor formații şi dirijori inventivi (aşa-i românu', supraviețuitor prin vocație!) să infiltreze repertoriu valoros şi să țină în viață (a se citi în activitate!) numeroase coruri. Este trist să ajungem să regretăm (într-un fel) "Cântarea României" dar o asemenea idee, depolitizată fireşte, ar trebui avută serios în vedere şi reconstruită pe baze strict profesionale şi valorice.

Până atunci, pâlpâiri, mici izbucniri temporare şi unele eforturi de coagulare a vieții corale autohtone făcute de ANCR (Asociația Națională Corală din România) care, sub preşedinția meritorie a lui Voicu Enăchescu face eforturi lăudabile însoțite de rezultate concrete pozitive (vezi stagiunea corală permanentă "Paul Constantinescu").

În acest context relativ cenuşiu, a apărut şi s-a dezvoltat o fericită oază muzicală la Baia-Mare numită Festivalul Concurs Coral Internațional "Liviu Borlan". S-au mai făcut asemenea încercări în țară; nu au prea ținut (în timp) sau nu au avut o adevărată ținută internațională cu standarde europene.

Ei bine, la Baia Mare am descoperit cu uimire şi bucurie că se poate şi altfel!

Un om cu o capacitate organizatoare fabuloasă, iubitor (şi practicant) al artei corale, inginerul geolog Alexandru Nicolici (apelat scurt, Saşa, de toată lumea), a stat în spatele inițiativei creării acestei competiții muzicale care poartă numele băimăreanului Liviu Borlan, o promisiune componistică românească neîmplinită decât parțial datorită unei tragice dispariții premature.

Mi s-a spus că primele 4 ediții au fost într-un permanent crescendo. Ce pot să spun eu, ajuns acolo în calitate de înlocuitor în ultimul moment al preşedintelui juriului, Voicu Enăchescu (din tragice motive familiale), este că am găsit "montat" totul la un adevărat nivel european: preselecția corurilor (pe bază de imprimări trimise) – 10 la număr (unul forfetând din motive întemeiate – deci 9) şi un juriu internațional format din 4 specialişti din străinătate (Italia, Polonia, Belarus şi Republica Moldova) şi 3 specialişti români plus preşedintele (subsemnatul) care nu are dreptul să voteze, conform regulamentului – aspect care m-a surprins şi mirat dar pe care l-am acceptat aşa cum era! Notațiile s-au făcut pe baza unor medii ponderate, membrii juriului necolaborând între ei. Calculatorul a preluat punctajele membrilor juriului şi a aplicat procentajele, rezultatele surprinzând prin exactitatea aprecierilor şi corectitudinea clasamentului. S-au cuantificat cu exigență parametrii principali: acuratețea intonației, calitatea repertoriului, a interpretării (inclusiv executarea pieselor în limba de origine etc.). Aş îndrăzni să spun – un adevărat regal de profesionalism şi bună credință a juriului care a condus către un clasament (consider eu) corect.

Premiul II: Corala "Ivan Spassov"

Pe primul loc s-a situat corul leton „Atzele" din Alûksne condus de un muzician sobru, solid sub raport profesional, Jânis Baltiòš.

Fără a beneficia de o calitate vocală specială, corul a impresionat prin interpretările stilistice corespunzătoare ale pieselor abordate, prin echilibru, prin deschiderea şi față de partituri cu o tentă corală nouă (aspect aproape complet neglijat de coralele autohtone).

Într-o notă oarecum asemănătoare s-a situat şi corala bulgărească "Ivan Spassov" din Plovdiv. Mai ales lucrarea mentorului spiritual (Ivan Spassov) a fost impresionantă atât prin calitatea muzicală excepțională cât şi prin siguranța cu care au fost surmontate dificultățile mari de intonație (dirijoare – Gergana Lyutskanova).

În ciuda calităţii vocale de excepţie, corul bărbătesc „Armonia" din Constanţa (condus foarte bine de Ion-Iulian Dumitru) a păcătuit printr-un repertoriu discutabil. În afara unei superbe piese de Anton Bruckner – Trosterin Musik şi a piesei obligatorii de Liviu Borlan, a făcut două alegeri modeste: o piesă de Ion Popescu Runcu dar mai ales o piesă de o platitudine evidentă şi o lipsă totală de invenţie armonică (pe care nu au putut-o salva melodiile populare valoroase folosite) semnată Nireşteanu.

Trofeul Liviu Borlan, atribuit pentru cea mai bună interpretare a unei piese de Liviu Borlan, a fost cucerit de corala „Naşterea Domnului" din Arad, un cor cu o dirijoare de bună calitate muzicală (Magdalena Lödi) şi cu posibilităţi vocale chiar foarte bune (din păcate demonstrate mai mult în concertul laureaţilor decât în concursul propriu-zis).

Şi celalalte formaţii au obţinut premii, cele speciale, ale unor generoşi sponsori locali: corala bărbătească „Dignus est" Vaslui (dirijor Adrian Buimac) – un cor cu frumoase perspective atât vocale cât şi interpretative, „Corul feminin de Tineret" din Skopje, Macedonia (dirijor Sasho Tatarchevski) cu sonorităţi tonice şi bine şlefuite, Corul „Josif Marinkovic" din Zrenjanin, Serbia (dirijoare Zorica Kozlovački), cu sonorităţi bune şi cu mişcări scenice inspirate, Corul "Cantabile" din Panciu (dirijor Andrei-Igor Manovici) cu intonaţii corecte dar crispat, inhibat şi corul „Leon Băncilă" din Fălticeni (dirijoare Angela Ecaterina Focşa), formaţie meritorie pentru eforturile (parţial materializate) de a prezenta un program în condiţii onorabile. Decernarea premiilor s-a făcut într-un cadru adecvat, fiecare formaţie susţinând un microprogram (2 sau 3 piese, în funcţie de premiul obţinut), rezultatul fiind un excelent concert coral (cu multe piese diferite faţă de cele cântate în concurs). Am regretat faptul că în acest moment final nu a apărut decât cu o singură piesă corul „Armonia" din Baia Mare (foarte bună formaţie, bine condusă de dirijoarea Mihaela Bob Zăiceanu), Asociaţia „Prietenii Armoniei" (preşedinte Mariana Macarie) fiind organizatorul evenimentului. Ne-am fi dorit cu toţii să-i fi ascultat într-un mic program pe cei care au făcut posibil acest miracol autohton de dimensiuni europene reale.

Privit în ansamblu cred că a fost un moment muzical de bună calitate, cu coruri situate la un standard corespunzător.

Premiul III: Corul "Armonia"

Trofeul Liviu Borlan: Corul "Naşterea Domnului"

În ideea de a comunica cu dirijorii şi coriştii, directorul artistic al concursului, dl. Andrea Angelini (Italia), reprezentând forul mondial coral IFCM, a iniţiat interesante workshopuri conduse de Inessa Bodyako (Belarus), Marcin Tomczak (Polonia), Emilia Moraru (Republica Moldova) şi domnia sa. Cred că ar fi fost binevenită şi o baghetă românească (în juriu se aflau şi Ionică Pop - Cluj, Grigore Cudalbu - Bucureşti, Bogdan Cojocariu – Iaşi).

Nu cred că exagerez dacă spun că organizarea a fost perfectă: în plus comunicarea în juriu şi cu participanţii s-a făcut, potrivit unui statut internaţional deja acceptat, în engleză, care a necesitat rareori traducere. Poate părea un amănunt dar nu este: este o modalitate de a ne scoate dintr-un provincialism autohton care bălteşte de cam multă vreme.

Nu aş încheia înainte de a menţiona faptul că s-a reamintit şi ideea (lansată anul trecut de excelentul dirijor de cor băimărean, Ion Săcăleanu şi de compozitorul şi dirijorul bucureştean Grigore Cudalbu) de a înfiinţa şi o secţie de creaţie corală a acestui concurs. Mi s-a părut o excelentă idee care ar putea aduce către zona componistică corală tineri care acum nici nu prea ştiu ce-i acela un cor, darmite să mai şi scrie pentru el! Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România ar fi capabilă să ofere sprijin profesional unui asemenea demers care s-ar putea realiza fără mari eforturi financiare suplimentare.

Calitatea de compozitor avută de Liviu Borlan credem că ar justifica din plin acest demers, binevenit şi în contextul unei lipse acuzate de repertoriu coral nou în muzica românească.

Cum era de aşteptat, inimoşii organizatori băimăreni s-au arătat deschişi ideii şi este posibil ca ediţia a VI-a să includă, pe lângă concursul de interpretare corală şi pe cel de compoziţie în domeniul coral.

Le mulţumim oamenilor de cultură băimăreni (mulţi la număr) pentru eforturile extraordinare făcute; îi mulţumim d-lui inginer Alexandru Nicolici, sufletul manifestării pentru impecabila lecţie de muzică oferită prin această a V-a ediţie. O aşteptăm cu nerăbdare pe a VI-a.

Dan BUCIU

Tânărul octogenar Marius Popp

Într-adevăr, dacă ținem cont de longevivii contemporani **Paul Urmuzescu** – 87 de ani, **Viorel Cosma** – 92 de ani, **Camelia Dăscălescu** – 94 de ani, titlul acestor rânduri devine legitim, nu mai pare doar o figură de stil...

Generația de aur a jazz-ului autohton a fost înnobilată de nume precum **Jancy Körössy**, **Richard Oschanitzky**, **Johnny Răducanu, Dan Mândrilă**, **Eugen Gondi**, **Ştefan Berindei**, **Aura Urziceanu** şi desigur, **Marius Popp**. Cu excepția ultimului „monstru sacru" înainte numit, toți ceilalți fie au emigrat în alte țări, fie au părăsit această lume. Neîndoielnic, „arhitectul - pianist devenit pianistul - arhitect apoi muzician pur şi simplu" cum inspirat îl caracteriza ilustrul muzician **Richard Oschanitzky** pe **Marius Popp**, reprezintă unul dintre stâlpii cheii de boltă a jazz-ului românesc, continuând să activeze fervent.

Venit pe lume la 21 septembrie 1935, în străvechiul burg transilvan al Sibiului, **Marius Popp** se înscria 39 de primăveri mai târziu între membrii fondatori ai Festivalului sibian de jazz inițiat în 1974 de regretatul **Nicolae Ionescu.** In adolescență, deşi iubitor de muzică, talentul la desen ca şi cunoştințele în domeniul matematicilor i-au îndreptat lui **Marius Popp** paşii către nobila disciplină, deopotrivă ştiințifică şi creativ-artistică, a proiectării de construcții edilitare – arhitectura, pe care a studiat-o la Institutul de profil din Bucureşti. Cum însuşi artistul mărturisea, la instruirea/formarea sa ca muzician (autodidact) au contribuit vărul lui, ilustrul profesor universistar şi compozitor **Alexandru Paşcanu** şi neuitatul om de jazz **Mihai Berindei**. Pe la finele anilor '60 **Marius Popp** se afirma deja ca o speranță a interpretării româneşti de jazz, avîndu-i drept redutabili concurenți pe **Jancy Körössy**, **Richard Oschanitzky**, **Cristian Colan**, **Eugen Ciceu** iar drept coleg de generație pe **Radu Maltopol**. Colabora pe atunci cu instrumentişti deveniți la rândul lor „corifei" ai jazz-ului nostru – **Johnny Răducanu**, **Dan Mândrilă**, **Eugen Gondi** apoi cu mai tinerii saxofonişti **Peter Wertheimer** şi (regretatul) **Ştefan Berindei**. După primele înregistrări la Radio şi aparițiile pe micul ecran, pianistul a luat parte la cele trei ediții ale Festivalului Național de Jazz de la Ploieşti (1969 - 1971). Activitatea multilaterală a muzicianului s-a manifestat preponderent şi fructuos în țară, concretizată prin nenumărate evoluții în fața publicului ca mânuitor al claviaturii în alb şi negru şi lider al unor formații de componență diversă, pe scene de club, concert, festival, ca productiv compozitor – membru plin al **Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România** – aranjor, profesor la Liceul de Muzică şi Conservator.

Îmbinare benefică de simț constructiv ordonat de studiul ştiințelor exacte, cu spiritul animat de inspirație, fantezie, înzestrare nativă pentru arta sunetelor, omul de muzică **Marius Popp** şi-a concretizat menirea de pianist, creator de teme, aranjor, mentor al tinerelor talente, promotor neobosit al jazz-ului. Pe lângă albumele de jazz la care a colaborat ca sideman (albume avându-i drept protagonişti pe **Johnny Răducanu** – două discuri, **Aura Urziceanu** – patru discuri, **Dan Mîndrilă**), cele mai multe dintre LP-urile şi CD-urile sub nume propriu ale pianistului („Panoramic Jazz Rock" (1977), „Nodul gordian" (1983), „Acordul fin" (1988), „Marius Popp" (1993) în seria „Jazz Restitutio", „Flaşnetarium" (1995), „Essential" (2006), „Seminţe prăjite" (2008), toate editate de casa Electrecord, „Marius Popp Live" (2012) şi „Margine de lume" (2013, ambele, realizări sub sigla casei Soft Records, plus reeditarea albumelor „Panoramic Jazz Rock" şi „Nodul gordian") precum şi creațiile sale incluse în antologiile-compilații discografice UCMR „Antologia muzicii româneşti – Muzică de jazz" volumele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8), culegerea de 15 teme proprii apărută mai demult sub sigla **Editurii Muzicale a Uniunii Compozitorilor**, ca şi mai recent tipărita colecție „34 de teme de jazz", cuprind multe din compozițiile sale cu valoare de patrimoniu pentru jazz-ul autohton, creații ce înfruntă timpul, moda, uitarea, prin valoare şi autenticitate a inspirației. Menționarea numelui lui **Marius Popp** în volumul „Eurojazz Personalities" (1975), aplauzele cumulate în țară, dar şi peste hotare pe zeci de scene festivaliere (precum cele de jazz de la Ljubljana, Varşovia, Praga, San Sebastian, Debrecen, Nagykanissa, Mannheim, Göttingen, Paris, Russe, Tel Aviv, Festivalul de Teatru de la Sao Paolo ori „Romania Jazz Meeting" de la Frankfurt), calitatea de consultant artistic pentru seria discografică „Jazz Restitutio", organizarea unor reuşite concerte de jazz sub egida Uniunii de creație a muzicienilor, prezențele în ipostază de comentator invitat al emisiunilor de jazz de la Televiziunea Română, apariția sub autograful său a valorosului manual „Armonia aplicativă în improvizația de jazz, pop, rock", activitatea de lector la „Appenzeller Jazz Days" din Elveția, precum şi premiile de creație atribuite de **Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor**, de **UNITER**, de revista **„Actualitatea Muzicală"** pentru muzică de jazz, de film, de scenă vin să consacre rezultatele prolificei activități interpretative şi de creație. Ca dascăl, posedă atu-ul de întemeietor şi conducător al unicului **Curs de improvizație în jazz şi muzică uşoară** din țară, organizat la **Şcoala Populară de Artă** în capitală, precum şi meritul de a fi semnatarul prețiosului tratat „Armonia aplicativă in jazz, pop, rock". Fiene permis să cităm pasionatele cuvinte închinate de muzician atotputerniciei în jazz a armoniei: ***„...la început a fost ritmul ca pulsație primordială, apoi a fost melodia ca o nevoie de exprimare a ceva, a unei stări interioare, apoi a apărut armonia ca o necesitate intelectuală. Iar eu i-am spus că pe mine armonia mă răscoleşte, îmi dă fiori. Pe mine armonia nu mă costă intelectual, pe mine mă tulbură visceral, pe mine mă răscoleşte interior, nu are de-a face cu intelectul."*** Maestrului **Marius Popp** i s-a conferit de către juriul „Galei Premiilor de Jazz pe 2003", **Premiul de excelență** pentru întreaga activitate, iar în toamna anului 2005, muzicianul a fost sărbătorit la Festivalul Internațional de Jazz de la Braşov. A fost de asemenea invitat al Institutului Cultural Român din Viena.

Spirit mereu iscoditor, pianistul lider propune publicului, aproape de fiecare dată, formule instrumentale insolite, reunind interpreți din țară ori din străinătate, din generații diferite, coechipieri cu care concretizează noi compoziții şi aranjamente.

La Mulți, Mulți Ani, **Marius**!

Florian LUNGU

Rock şi societate: detonatorul muzical

În urmă cu mai bine de zece ani eram invitat să urmăresc o repetiție a formației rock Thunderstorm, într-o anexă a sălii Floreasca. De ce acolo? Fiindcă acolo îi putea "găzdui" celebra floretistă Ana Pascu, preşedinta Federației Române de Scrimă, mama lui Alex (chitară bas). Am difuzat înregistrări demo ale formației, am realizat interviuri, i-am popularizat cât s-a putut. Anii au trecut, Alex a devenit arhitect, a trecut prin spitale în urma unui accident auto, dar pasiunea muzicii i-a rămas intactă. Alături de alți companioni l-am regăsit în **Goodbye to Gravity,** o formație bucureşteană de metalcore, al cărei prim album a fost desemnat, în 2012, drept cel mai bun la secțiunea "metal" (**Câteva precizări**. *Națiile „latine", precum România sau Italia, au rămas ataşate rockului melodios, apropiat de sonoritățile pop, de aceea s-a numit pop-rock. Înspre nordul Europei este popular rockul evident mai dur, mai greu, numit „metalic", de la „heavy metal". Acesta are numeroase sub-ramuri – speed, thrash, black, doom – tot mai agreată fiind cea numită metalcore, o îmbinare dintre "metalul" actual şi mai vechiul punk hardcore. Formațiile metalcore au devenit populare şi în S.U.A., având chiar succes comercial – albume editate de formații precum Bullet for My Valentine, Avenged Sevenfold, Trivium, Atreyu, Underoath clasându-se pe locuri fruntaşe în topul Billboard în urma vânzărilor remarcabile. Aici rockul metalic a ieşit demult din underground şi formații precum Metallica, Slayer, Sepultura, Pantera rivalizează sau au întrecut în popularitate cele mai vechi grupuri tradiționale. Multe titulaturi de metalcore, ca All That Remains, Shadows Fall, As I Lay Dying, au evoluat deja şi pe scenele noastre. La noi însă aceste sub-ramuri au încă o audiență redusă, dar mereu în creştere, cu spectatori fideli, care le susțin necondiționat. Formațiile genului, situate încă în underground, cântă mai mult prin cluburi, rareori pe scene mai mari - în deschiderea formațiilor străine de acelaşi tip venite la noi, dar sunt cerute şi în turnee specializate peste hotare, unde publicul larg deja agreează metalul. La noi, radiourile, televiziunile nu difuzează deloc rock, nici măcar pop-rock, darămite heavy metal. Revista noastră, în limita spațiului, a amintit eforturile acestor tinere formații precum Up To Eleven, Grimus, Aeon Blank, Amsterdams, 97 Richter, ş.a., care aduc prospețime peisajului muzical autohton şi culturii alternative.*)

După evoluții apreciate şi peste hotare, în 2015 au semnat cu prestigioasa casă de discuri Universal Music România, sub egida căreia au editat un nou album, intitulat "***Mantras of War***" (Incantații de război), lansat concertistic pe 30 octombrie, concert la care am fost invitat. De ce într-un club insalubru, putem afla de la mama unui muzician-aspirant**. Mărturia mamei lui Vlad (12 ani) care studiază tobe de 8 ani de zile: "Comunitatea rock este formată din oameni culți, uniți şi pasionați. Profesorii lui cântă prin cluburi de genul Colectiv. De ce? Pentru că asta li se oferă. Pentru că nu au loc de manelişti şi fete semi-îmbrăcate la TV sau în cluburile de fițe. Ştim că nu va putea trăi din asta, dar avem încredere în ceea ce reprezintă rockul: libertate de exprimare, pasiune şi o alternativă, în ziua de azi, la cocălărie". Au fost învinuiți de satanism şi de mesaje demonice, imediat după tragedia din clubul Colectiv, produsă de un spectacol pirotehnic, doar fiindcă era Halloween-ul, sărbătoare de origine celtică, dar cu influențe creştine, modernizate, un prilej de distracție şi nu de celebrări păgâne. S-a mai zis, nu doar de habotnici oarecare, ci şi de persoane publice binecunoscute, că titlul cântecului "*The Day We Die*" („*Ziua în care murim*") şi flăcările de pe coperta albumului ar fi „prevestit pedepsele divine". Cunoscutul ziarist Cristian Unteanu scrie: "Sigur că v-a lovit valul impresionant de ură care curge acum pe rețelele so-

Goodbye to Gravity

ciale, sub anonimitatea pseudonimelor sau, dimpotrivă, deschis, asumat ca o victorie împotriva forțelor răului: mesajele înveninate ale tuturor habotnicilor şi triştilor, cei niciodată tineri, nici măcar atunci când vârsta biologică le-ar fi permis asta; cei înfrânți de propria mediocritate şi condamnați la o viață mizeră de funcționar înăcrit şi dorind să se răzbune, de acolo din umbra cotlonului în care supraviețuieşte în stare de larvă, împotriva tuturor care îndrăznesc să se bucure, să-şi trăiască timpul superb al începutului de viață, anii de muzică ai adolescenței şi tinereții". Dar, după cum bine scrie Maria Bumbar: „Cântecul este un strigăt de rezistență a individualității ce nu se lasă învinsă de puterea de uniformizare a maselor, exercitată de societate. Versurile vorbesc despre o moarte spirituală a sinelui în momentul în care acesta va fi aplatizat şi încadrat în tipare: *„We're not numbers, we're free. We're so alive/ Cause the day we give in is the day we die"* (*„Nu suntem numere, suntem liberi. Suntem vii / căci ziua în care vom ceda este ziua în care vom muri"*)". Câtă diferență față de textele inepte ale hit-urilor dance actuale, atotputernice la radio-urile şi televiziunile noastre! Păcat că multe formații au texte în engleză, în speranța că vor prinde concerte peste hotare şi astfel publicului larg român îi scapă sensul versurilor. Problemele societății actuale sunt disecate în cântecele agresive ale formațiilor precum **Goodbye to Gravity**, iar cele zece melodii de pe "***Mantras of War***", cu atmosfera lor grea şi versuri inteligente, merită ascultate.

Adi Rugină

Componenții nu mai sunt nişte puştani, au trecut de 30 de ani, de aici subiectele mature ale textelor (exemplificate chiar de titlul albumul), vorbind de războiul interior, de conflicte morale. Concertul s-a terminat printr-o nenorocire, un incendiu amplificat de materialele folosite şi de lipsa ieşilor, cu zeci de morți şi sute de răniți. Fiind puțin obosit în seara de vineri, nu m-am dus şi probabil astfel am scăpat cu viață. Doi participanți au reuşit să mai intre de câteva ori şi să mai salveze câțiva spectatori, dar şi-au pierdut viața în final: **Adi Rugină** (38 de ani, sunetist şi baterist al formației „Bucium") şi **Claudiu Petre** (34 de ani), care au fost onorați de Preşedinție cu titlul de Erou Național. Au pierit mulți cunoscuți de-ai mei, muzicieni rock tineri aflați în sală sau oameni cu care mă întâlneam la concerte. **Vlad Țelea** şi **Mihai Alexandru** – ambii chitarişti ai formației – s-au stins din viață, iar ceilalți trei membri ai formației (**Andrei Găluț** – voce, câştigător "Megastar" 2008, **Alex Pascu** – bas, **Bogdan Lavinius** – tobe) se află în spital, în stare gravă, la ora când scriu aceste rânduri. Să ne rugăm pentru sănătatea lor şi a tuturor.

Tragedia a provocat o mare emoție, mai ales printre cei tineri, transformată în manifestații de stradă, provocând chiar demisii la vârf. Dintr-un comentariu pe internet extrag: „Tragedia de la Colectiv e doar scânteia nefastă care a ars vieți şi a scos la iveală putreziciunea unui sistem profund inuman şi axat pe un mecanism amplu: profit maxim, *pe propria răspundere*, individualism feroce (*pe cont propriu*), stat minimal. Corupția e doar un mic puzzle al acestui mecanism".

Preşedintele Klaus Iohannis a publicat un mesaj pe Facebook după protestele din Bucureşti, unde peste 25.000 de oameni au cerut demisia unor oameni politici. Protestatarii s-au strâns inițial în Piața Universității, şi au pornit într-un marş în cadrul căruia au mai trecut prin fața Guvernului, a Ministerului de Interne şi a Palatului Parlamentului.

În cele din urmă s-a dat o OUG – există acum posibilitatea ca ISU să închidă cluburi care pun în pericol viața oamenilor, după ce face verificări. Verificările pot fi făcute de inspectorii ISU însoțiți de jandarmi şi aceştia pot închide clubul respectiv pentru 60 de zile. Pericolul, după cum arată mulți artişti, este să cădem în extrema cealaltă - să fie închise toate cluburile, singurele locuri în care se mai puteau afirma artiştii aflați la început de carieră.

P.S. În clipa în care termin articolul, guvernul demisionează. De la tragedia unui concert rock s-a declanşat criza??

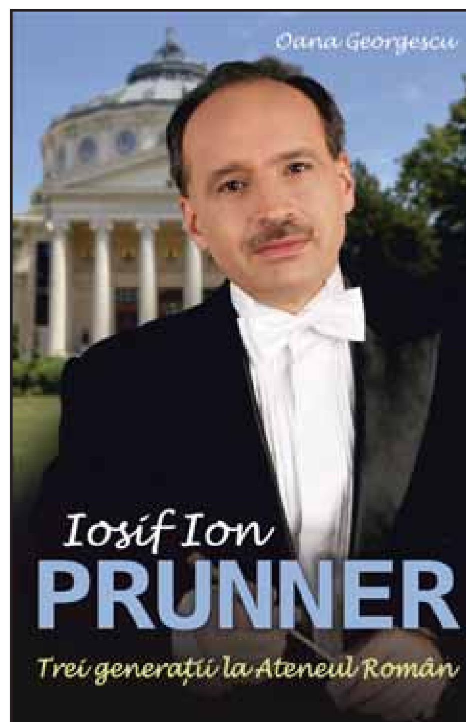
Florin-Silviu URSULESCU

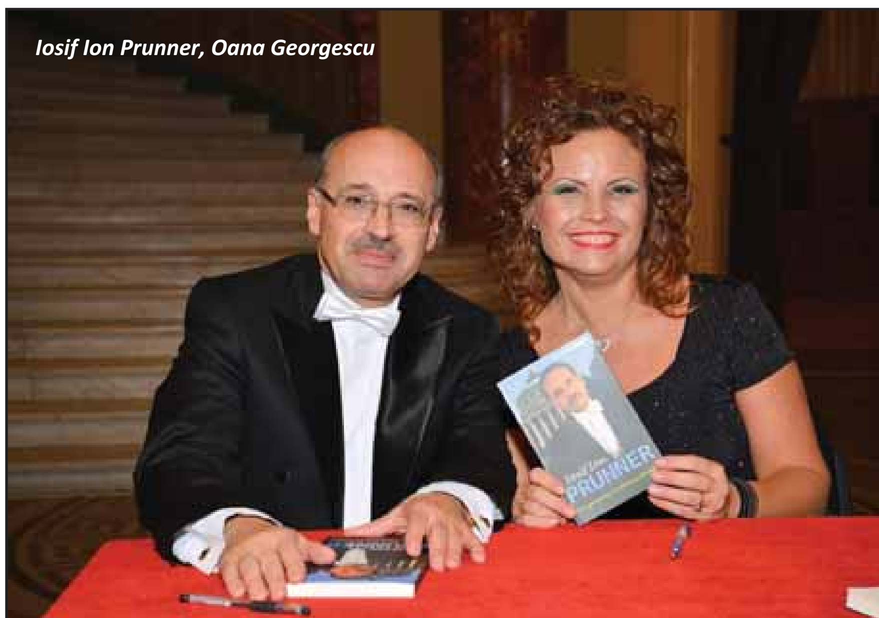
Familia Prunner. Trei generații la Ateneul Român

Motto: *„În sfârşit, a apărut în secolul XX şi un copil-minune care a ajuns dirijor de cor academic, după o promițătoare carieră de pianist. A trebuit să treacă un secol de muzicieni, o dinastie de artişti, cum ar spune istoricii, o pleiadă de instrumentişti, din care să răsară şi un maestru de cor: Iosif Ion Prunner"* - Viorel Cosma, critic muzical.

Rotonda Ateneului Român a găzduit un eveniment aşteptat de melomani şi nu numai: lansarea volumului *„Iosif Ion Prunner. Trei generații la Ateneul Român"* de Oana Georgescu (Editura Allfa). Acesta a fost precedat de Concertul Corului Filarmonicii *„George Enescu"* (dirijor Iosif Ion Prunner), solişti: Iulia Artmanov, Laura Chera, Lăcrămioara Cosmescu-Vasiliu, Ionuț Popescu, Răzvan Georgescu. La pian s-a aflat Andrei Licareț, programul incluzând coruri din opere celebre de Richard Wagner (Corul solilor păcii din *"Rienzi"*, Corul din actul III şi *"Visul Elsei"* din *"Lohengrin"*, Corul mateloților şi Corul țesătoarelor din *"Olandezul zburător"*, Aria Elisabetei, Aria lui Wolfram, Corul cavalerilor şi Corul oaspeților din *"Tannhäuser"*, Moartea Isoldei din *"Tristan şi Isolda"*).

Ministrul Culturii, Ionuț Vulpescu, a transmis mesajul său de apreciere pentru acest proiect editorial de excepție şi şi-a exprimat admirația pentru familia de muzicieni Prunner, reprezentată acum de Iosif Ion Prunner, dirijorul Corului Filarmonicii "George Enescu", dar şi dirijorul Orchestrei Medicilor. Personalități ale vieții cultural-artistice au fost prezente la această lansare de carte – eveniment. Alături de Iosif Ion Prunner, Oana Georgescu (autoarea cărții), Andrei Dimitriu (Directorul Filarmonicii *„George Enescu"*), Nicolae Licareț (Directorul Artistic) şi Prof. Univ. Dr. Mircea Penescu – cel care a semnat postfața acestei cărți (concert-maestru în Orchestra Medicilor Bucureşti, Preşedinte al Fundației *„Medicina şi Muzica"*). Au ținut să fie prezenți şi interpreta Stela Enache, compozitorul Jolt Kerestely, dirijorul Voicu Enăchescu, fondatorul Corului de cameră *"Preludiu"* şi preşedintele Asociației Naționale Corale din România, Octavian Andronic (director AmosNews), Ion Marin, directorul ziarului *"Ultima Oră„* şi Preşedintele Fundației *"România 2000"*, Octavian Ursulescu ş.a. După numai două zile, tot la Ateneul Român a avut loc o nouă sesiune de autografe înainte de concertul simfonic Ludwig van Beethoven (Uvertura *"Prometeu"*, Concertul pentru vioară şi orchestra în Re major - solist Daniel Podlovschi şi Simfonia nr. 7 în La major), dirijor Hyun Jin Yun.

Iosif Ion Prunner, Oana Georgescu

„Este un privilegiu şi dovada unei bune întâlniri cu Dumnezeu să ai şansa de a te naşte într-o familie în care tradiția muzicală să aibă o longevitate şi consistență semnificative. Este cazul maestrului Iosif Ion Prunner, dirijorul Corului Academic al Filarmonicii <<George *Enescu*>>, *muzician cu o prezență remarcabilă pe scenele de concert româneşti şi europene"* – a scris Andrei Dimitriu, Directorul Filarmonicii *„George Enescu"* în *Cuvântul Înainte*. Prunner este un nume unanim recunoscut în domeniul muzicii, purtat de trei generații de artişti care au adus recunoaştere şi apreciere României. Povestea începe cu marele contrabasist Joseph Prunner, care în anul 1909 a părăsit Austria pentru România la rugămintea lui George Enescu, devenind primul contrabasist al Filarmonicii; continuă cu Iosif Prunner Jr., fiul său, un pianist strălucit care a fost timp de două decenii solistul Filarmonicii *„George Enescu"*. Iosif Ion Prunner, fiul lui Iosif Prunner Jr., a dus mai departe această tradiție a excelenței, debutând pe scena Ateneului Român la numai 17 ani. În carte, Iosif Ion Prunner istoriseşte povestea familiei sale, o po-

veste marcată de evenimentele istorice, de contextul politic al vremii şi vremurilor, de decizii profesionale, dar şi personale şi – cel mai important – marcată de talentul excepţional al celor trei muzicieni Prunner. *„Trei generaţii cărora Dumnezeu le-a împărţit talentul, iar ei au adăugat munca. Trei generaţii puse în slujba muzicii şi mai ales în slujba Filarmonicii bucureştene... Ce poate fi mai frumos?*" – nota maestrul Nicolae Licareţ în prefaţa cărţii.

Distins cu "*Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler*" (2003), dirijorul şi pianistul Iosif Ion Prunner s-a născut pe 9 ianuarie 1956 la Bucureşti, într-o familie de muzicieni (pe linia tatălui, Prunner) şi cu vechi tradiţii culturale şi istorice (pe linia mamei, Pârâienii, ctitori ai Mănăstirii Polovragi). Este fiul pianistului Iosif Prunner şi al Ilenei Yvonne Prunner (fostă Pârâianu), regizoare şi poetă. Familia de muzicieni cu trei generaţii de reprezentanţi a sărbătorit, în anul 2009, 100 de ani de prezenţă în *„templul muzicii*". A debutat ca pianist la vârsta de şase ani şi a cântat pe scena Ateneului Român la paisprezece ani. A urmat Liceul de muzică *„Dinu Lipatti*" şi Universitatea de Muzică din Bucureşti. A studiat pianul şi dirijatul cu Zoe Popescu, Ana Pitiş, Maria Fotino, Constantin Bugeanu şi Sergiu Comissiona. După absolvire a fost angajat la Filarmonica *„George Enescu*". În 1991 a înfiinţat Fundaţia şi Orchestra de cameră *„Constantin Silvestri*", iar în 1996 a fost directorul Concursului internaţional de dirijat cu acelaşi nume. În anul 1997, maestrul Cristian Mandeal i-a încredinţat conducerea Corului Filarmonicii, fiind de asemenea solicitat să dirijeze concerte susţinute de Orchestra simfonică şi Orchestra de cameră ale Filarmonicii. Tot din 1997 conduce orchestra semiprofesionistă a medicilor din Bucureşti, preluând o tradiţie a Filarmonicii *„George Enescu*". În decembrie 2007 a fost invitat, alături de Orchestra Capitole Toulouse, Corul Orfeu – San Sebastian să prezinte o producţie cu „Recviemul" de Verdi la San Sebastian, Toulouse şi Paris – Sala Pleyel. În România a colaborat cu principalele orchestre din ţară, Orchestra Naţională Radio şi Orchestra de cameră Radio. A fost invitat să susţină spectacole la Opera Naţională Română. A susţinut concerte în importante centre muzicale din Europa şi Asia şi a luat parte la importante festivaluri în ţară şi străinătate. A colaborat cu personalităţi muzicale marcante, precum: Cristian Mandeal, Sergiu Comissiona, Lawrence Craig, Valentin Gheorghiu, Ludovic Spiess, Eugenia Moldoveanu, Michel Plasson, Krzysztof Penderecki, Ion Marin, Adrian Eröd, Neil Stuart, Tatiana Serjan, Dolora Zajick, Carlo Colombara etc. şi cu orchestre de prestigiu, precum Orchestra Naţională a Franţei, Filarmonica din München, Filarmonica *„Arturo Toscanini*", Orchestra Festivalului din Varşovia, Orchestra Philharmonia din Londra, Orchestra Naţională a Cataluniei, Filarmonica din Ostrava, Orchestra Capitole Toulouse. A fost felicitat de celebrul pianist şi dirijor Daniel Barenboim, care şi-a exprimat *„admiraţia şi afecţiunea*" pentru dirijor şi ansamblul condus de acesta, după colaborarea avută în cadrul Festivalului *„George Enescu*".

O. Georgescu, Andrei Dimitriu, I. I. Prunner

Credem că este mai mult decât sugestivă dedicaţia maestrului Iosif Ion Prunner pe pagina de gardă a acestei cărţi: *"Dedic această carte tuturor celor care au trudit întreaga viaţă pentru Muzică, cu pasiune, suflet şi dăruire, dar despre care nu s-a vorbit niciodată"*…

autoarea între Nicolae şi Andrei Licareţ

(**Melania CREŢU, Foto: Sebastian Oros)**

Aniversare superlativă

Ce-şi poate dori mai mult un organizator de festival decât ca ediţia cu numărul X să fie un triumf? Aşa s-au petrecut lucrurile la Medgidia, la tradiţionala manifestare internaţională omagiindu-l pe Dan Spătaru, originar de pe aceste meleaguri, dar n-a fost o surpriză pentru oaspeţii obişnuiţi ai competiţiei, pentru că aici nimic nu e lăsat la voia întâmplării. Rigoarea organizării este proverbială, tânărul director de festival Daniel Gheorghe trecându-şi cu brio masteratul sau chiar doctoratul în materie: bannere în tot oraşul, panou imens în faţa Casei de cultură a sindicatelor "Lucian Grigorescu", programe de sală mari şi mici, spaţiu special pentru fotografii în foyer-ul sălii (imaginile fiind pe loc gravate pe magneţi de frigider!), scenografie inspirată (Virgil Popa), sunet şi lumini de calitate (Media Rent – totuşi volumul ar trebui redus, după cum ne spunea reputatul Jolt Kerestely, sala e mică şi are acustică bună), 10 sponsori generoşi, în frunte cu cel oficial, CRH Ciment România. Un rol decisiv îl joacă aici primarul Marian Iordache, care refuză orice imixtiune în treburile competiţiei, dând mână liberă directorului, dar care prin prestigiu şi relaţii a edificat o competiţie solidă, la care participă personalităţi (deputaţii Mihai Lupu şi Puiu Haşotti, senatorul Nicu Moga), iar juriul, orchestra şi invitaţii sunt mereu la înălţime. Organizat de Consiliul local Medgidia şi de Asociaţia naţională a Caselor de cultură ale sindicatelor din România (ANCCSR), este un proiect co-finanţat de Ministerul Culturii, care, iată, se implică în manifestări serioase atunci când este cazul. Iar partenerii media au fost şi ei pe măsura importanţei evenimentului: TV Neptun (a transmis în direct, aşa cum face şi de la celelalte două manifestări majore ale genului, "George Grigoriu" la Brăila şi "Trofeul tinereţii" la Amara), Radio România, publicaţiile "Actualitatea Muzicală", "Ultima oră" şi "Literatorul". Ospitalitatea localnicilor este admirabilă, la loc de cinste fiind Poliţia locală, trei dintre membrii juriului amuzându-se când au fost preluaţi de la gară de maşinile acesteia. Au fost şi momente emoţionante, de pildă depunerea de flori la bustul artistului din parcul central al municipiului, chiar în ziua sa de naştere, ca şi evocarea regretatului Cornel Oprea, gazdă fără cusur la fiecare ediţie pentru invitaţi la hotelurile sale.

Parada finaliştilor

© Adrian Dedu

Aminteam cândva de "Triunghiul de aur" al festivalurilor de muzică uşoară din ţara noastră, celelalte două fiind la Brăila şi la Amara. Datorită lor, dispariţia, tristă ce-i drept, a manifestărilor de la Mamaia şi Braşov ("Cerbul de aur") nu se face simţită, singurul regret fiind legat de faptul că TVR ocoleşte cu ob-

Antonio Marino

© Adrian Dedu

stinație aceste evenimente majore. Între ele nu există concurență, ci colaborare și schimb de experiență, dovadă că Daniel Gheorghe merge mereu la Brăila, iar la Medgidia au fost acum în sală, reprezentând cel mai mare festival în aer liber, cel de la Amara, primarul Victor Moraru și directoarea Larisa Mihai. Și le mai leagă ceva: cea mai valoroasă orchestră de acompaniament din țară, condusă de compozitorul Ionel Tudor, cu 3 membri ai UCMR în componență – o garanție a calității și a profesionalismului. Ceilalți eminenți instrumentiști sunt Andrei Tudor (claviaturi), Eugen Tegu (chitară bas), Marian Georgescu, Daniel Bouroșu (chitare), Dan Ioniță (sax, percuție), studentul la UNMB Vlad Ștefan Tohănean (baterie), cubanezul Gilberto Torres Ortega Asen (percuție), un rol important jucându-l și colaboratorii apropiați, Marius Văduva, Octavian Chițu, Cosmin Manea, Liviu Elekeș. Acești muzicieni de top, unii evoluând în big-band-ul Radio, au orchestrat și mai ales au repetat cu răbdare, o parte dintre concurenți evoluând pentru prima dată cu acompaniament "live", iar unii dintre soliștii străini neavând partituri pe măsură; cu toate acestea, totul a decurs perfect pe scenă, secvențe de la repetiții și din culise fiind incluse în reușitul film semnat de Adrian Dedu, semnatar și al fotografiilor alăturate.

M. Iordache înmânând premiul I Elizei Nirlu

Ne-am bucura dacă sugestiile noastre repetate ar fi luate în considerare de organizatori, una din acestea referindu-se la juriul mult prea numeros, 11 persoane, când 7 specialiști ar fi absolut suficienți (la Amara sunt doar 5). Ne-am bucurat să vedem în loja juriului nume unanim respectate, cum ar fi Voicu Enăchescu (președinte), Jolt Kerestely, Stela Enache, Titus Andrei, Andreea Andrei, Adrian Romcescu și, firește, văduva artistului, Sida Spătaru, ei căutând să aleagă cel mai bun concurent dintre cei peste 20. O altă observație avea în vedere interzicerea interpretărilor unor piese etno sau așa-zis preluate din folclor (este totuși un festival de muzică ușoară tradițională!), ca și acceptarea la capitolul piese din repertoriul lui Dan Spătaru (fiecare finalist având obligația ca una din melodii să fi fost lansată de solistul omagiat) a unor "cover"-uri – versiuni de șlagăre internaționale. Spătaru a cântat foarte bine și piese străine, dar noi ne dorim ca la acest festival să vedem cum finaliștii de peste hotare abordează muzica ușoară ro-

Valeria Papiș

mânească, nu "Drumurile noastre" sau "Ştrengarul" (italienii aleg mereu acest din urmă titlu, păcălind regulamentul permisiv, pentru că astfel cântă 2 piese italieneşti!).

Spre deosebire de Brăila, la Medgidia până de curând interpreții autohtoni au făcut față cu brio celor străini (dar competiția n-a fost de la început internațională), câştigătorii de până acum fiind, în ordine, Lucia Dumitrescu, Iuliana Dumitrache, Alina Dincă, Alin Văduva, Alin Ignat, Marcela Scripcaru (e drept, basarabeancă la origine), Diana Antonică, doar în 2011 triumfând Aliona Munteanu-Moon (Republica Moldova), iar anul trecut italianul Amato Scarpellino (neelegant gestul său de a nu veni acum să susțină un micro-recital, aşa cum se obişnuieşte...), în 2009 festivalul neavând loc. Dar se pare că lipsa aceasta de curtoazie față de organizatori şi de public este tipică italienilor, acelaşi lucru făcându-l la momentul respectiv, la Brăila, Antonio Marino, după ce plecase acasă cu un automobil modern! Acesta însă a revenit senin la "G. Grigoriu" ca impresar şi profesor, iar acum a câştigat Trofeul la Medgidia! Bravo lui, poate însă va onora în 2016 scena

Cristian Prăjescu, premiul AM

© Adrian Dedu

unde a cunoscut succesul... Palmaresul a fost echilibrat şi necontestat, poate doar Teodor Manciulea, Sabrina Diacov şi mai ales Elena Petcu meritând să cucerească mențiuni. Ionel Tudor a înmânat două distincții: Premiul orchestrei italianului Giuseppe Torrente şi Premiul "Cornel Fugaru" studentei Adriana Gavrilă din Călăraşi. Jolt Kerestely a remarcat calitățile vocale ale solistei de 18 ani din Botoşani Ioana Miruna Buză, căreia i-a acordat premiul personal, constând în înregistrări efectuate în studioul Midi Sound. Cristian Prăjescu din Roman, student în anul I la UNMB (compoziție muzică uşoară) a intrat în po-

Nico, Daniel Gheorghe

© Adrian Dedu

sesia premiului oferit de revista "Actualitatea Muzicală", în timp ce Ioana Gherghina din Bucureşti a primit distincția oferită de Cetățeanul de onoare Elena Francu. Secretarul general al ANCCSR, Ioan Cristea, a fost inspirat dirijând premiul asociației către Polina Ciusovitina (Rusia), cu simpaticul său "Vania" (anul trecut o compatrioată a sa, din acelaşi oraş Ekaterinburg, ne-a făcut să plecăm acasă fredonând "Cu-cu"!). Două distincții importante au răsplătit evoluțiile soliştilor Emilian Nechifor din Iaşi, student în anul III la UNMB, fost elev al lui Titel Popovici (Premiul publicului), respectiv Alexandru Tărâțeanu din Ucraina, fiul cunoscutului om de litere (Premiul organizatorilor). Reprezentanta CRH, Ramona Vancea, a înmânat premiul III lui Alessio Paddeu (Italia), care a dat viață cu multă sensibilitate piesei "E poi", lansată de Giorgia şi introdusă de cunoscutul specia-

list în muzica uşoară peninsulară, Dorin Irimia, într-un “Top 20” al şlagărelor italiene din toate timpurile. Frumoasa Valeria Papiş, din Ucraina, s-a răzbunat pe, să zicem, neatenţia juriului de la Brăila, cucerind de

Silvia Chifiriuc

justeţe premiul II, iar primarul Marian Iordache a avut bucuria să o felicite pe singura reprezentantă a ţării noastre care a reuşit să se strecoare între primii 5 clasaţi: Eliza Nirlu, fosta studentă a lui Dumitru Lupu la Constanţa şi remarcată de noi şi la “Trofeul Ion Dacian”, a cucerit în ovaţii premiul I printr-o versiune superbă, cu acompaniament de pian, a compoziţiei lui Titel Popovici “Iubirea noastră nu are apus”, şi cealaltă piesă aleasă de ea din repertoriul lui Dan Spătaru fiind una puţin cunoscută, dar de mare sensibilitate, “Cine sunt eu?”, de Camelia Dăscălescu. Decana de vârstă a compozitorilor noştri de muzică uşoară a figurat şi în repertoriul învingătorului, Antonio Marino, cu “Amintiri, amintiri” (de altfel ea l-a lansat pe Dan Spătaru la Casa studenţilor din Bucureşti). Regretabil,

Adriana Gavrilă

din cele 13 melodii cântate la Gala laureaţilor doar 2 au fost creaţii româneşti lansate de Dan Spătaru; pe viitor această anomalie suntem siguri că va fi remediată, altminteri festivalul îşi pierde identitatea şi nu-şi mai atinge scopul – acela de a face cunoscută creaţia românească în lume. Din fericire am avut ocazia să ascultăm versiuni remarcabile, unele absolut surprinzătoare, şi ale unor compoziţii semnate Edmond Deda, Ion Cristinoiu, Temistocle Popa, Alexandru Imre, Horia Moculescu, Marius Ţeicu, Ionel Tudor, Dan Dimitriu, Andrei Tudor, Adrian Romcescu, Paula Seling, Mihai Trăistariu, Natalia Barbu, Mihai Ogă-

Alex. Tărâţeanu, Nico şi directorul festivalului

şanu, cele mai alese titluri fiind "Să cântăm chitara mea", "Nici o lacrimă", "Nu m-am gândit la despărţire", "Pe drumul meu", "Te-aşteaptă un om", "Cine sunt eu?".

Recitalurile au fost oarecum inegale, cel mai "rotund", şi prin specificul manifestării, fiind oferit de Nico, cu vocea sa excepţională, alături de orchestra amfitrioană, la Gală. Laureată la numeroase competiţii internaţionale, Nico n-a ocolit piesele de succes compuse pentru ea de Viorel Gavrilă, Andrei Tudor, Laurenţiu Matei, foarte gustat fiind momentul "Fantoma de la operă", în care partener i-a fost... directorul festivalului! Un recital de muzică uşoară curat şi bine structurat a fost cel al Silviei Chifiriuc, care a optat pentru un repertoriu de autor Yan Raiburg, de pe albumul "E voia ta" (editat de Ovo Music), scris în întregime pentru ea de cunoscutul compozitor de la Chişinău. Chifiriuc a fost alături de Spătaru în zeci de turnee pe litoral, aşa cum marea actriţă Stela Popescu şi-a aflat şi ea perfect locul în festival (noi militãm dintotdeauna să se pună accent în recitaluri atât pe muzica uşoară tradiţională, prezentă în concurs, dar mai ales pe artişti care l-au cunoscut pe cântăreţul omagiat şi care pot povesti ceva despre el, aşa cum este normal). Colegă cu Dan Spătaru în peregrinări în ţară, dar şi peste hotare, actriţa i-a creionat un portret emoţionant. În nota obişnuită, debordând de energie, cu succes la publicul tânăr, au fost Connect-R, cu formaţia proprie (n-au lipsit "Eu vara nu dorm", "Mai dă-ten dragostea mea", "Noi ne potrivim"), Delia, de asemenea cu grup propriu (cea mai veche jurată la "X Factor" a impresionat prin lejeritate, ca şi prin melodia în care a cântat la flaut), senzuala Anna Lesko, care a "ars în flăcări" pe ritmurile compoziţiilor lui Laurenţiu Duţă (de dorit însă era să se scurteze pauza de la mijlocul recitalului...). Aşadar, un melanj de stiluri şi abordări, cu succes mare de public pentru toţi artiştii. Sida Spătaru, Marian Iordache şi Daniel Gheorghe privesc acum cu satisfacţie spre o ediţie festivă extrem de reuşită, dar deja se gândesc, suntem siguri, la viitorul deceniu al competiţiei, care nu trebuie nicidecum să fie mai prejos!

Connect-R nu doarme nici... toamna, înconjurat de finalişti
© Adrian Dedu

Ionel Tudor, Sida Spătaru, Marian Iordache
© Adrian Dedu

Pagini de Octavian URSULESCU

Flash

A avut loc premiera noii realizări semnate **DAN BĂLAN**, videoclipul noului single "**Funny love**". Artistul a lucrat aproape 2 ani în studio la noul album. Regizorul noului clip este **Alan Badoev**. Videoul reprezintă un mix de modă, care reuneşte aproximativ 20 de scene alternante, construcţii unice (inclusiv un bazin construit special pentru acest clip,

Dan Bălan

un teren de fotbal), 300 kg de bagaje (aduse de stilistul James Knox din New-York), 13 modele şi 16 dansatoare, 120 de costume, o soluţie grafică interesantă şi un nou tip de editare. Toate acestea au fost create în decursul a 4 luni.

Tânăra cântăreaţă **ANA BANICIU** a lansat un nou videoclip, pentru single-ul "**Îţi dau un LA**", al doilea din cariera sa solo. Filmările, în regia lui **Anthony Icuagu**, au durat mai bine de 14 ore şi au avut loc atât în Bucureşti, pe străduţe, cât şi în afara oraşului. Muzica şi textul piesei "**Îţi dau un LA**" sunt semnate de **Ionuţ Radu** (John Puzzle) şi **Georgian Mărgărit**.

ŞTEFAN BĂNICĂ a lansat un nou single, însoţit de un videoclip – "**Gură, taci!**" – ce a fost precedat de o campanie cu acelaşi nume, derulată timp de două săptămâni în mediul online, In cadrul acestei campanii, lui Ştefan Bănică i s-au alăturat persoane publice, prieteni şi colegi, din mai multe domenii de activitate. "**Gură, taci!**" este o prima piesă dintr-un proiect mai mare, pe care Ştefan Bănică îl pregăteşte în colaborare cu Ha Ha Ha Production şi MediaPro Music. Lansarea noului single Ştefan Bănică -"Gură, taci!" va aduce cu sine şi derularea unui **turneu naţional** cu acelaşi nume, care va cuprinde 8 oraşe: Galaţi, Constanţa, Timişoara, Craiova, Braşov, Bacău, Iaşi şi Suceava.

ADI CRISTESCU, un nou artist **MediaPro Music**, a lansat un nou videoclip, pentru piesa "**Vara şi vagabondul**", feat. **RappinOn** (Special Guest **Connect – R**). Videoclipul a fost filmat pe litoralul românesc, în regia lui **Dan Petcan**, şi pe un ponton din localitatea Cernica, regizor fiind **Alin Surdu**. Lui Adi i-au fost alături la filmări foarte mulţi colegi artişti: *Chris Mayer, DJ Sava, Rucsi Iliescu (ex-Blaxy Girls), Jimmy Dub, 1st Class, Arando Marquez şi alţii*". **Adi Cristescu** a compus hitul "**Colţ de suflet**", interpretat împreună cu **Andra**, dar şi numeroase alte piese pentru albumele "**Dragostea rămâne**" şi "**Iubeşte-mă astăzi, iubeşte-mă mâine**", ale artistei. Adi a mai compus şi pentru **Elena Gheorghe**, **AMI**, dar şi pentru artiştii internaţionali **Nana** şi **Rafaga**. Adi Cristescu a fost semifinalist în cadrul emisiunii-concurs "**Românii au talent**".

Baroq

BAROQ a lansat un nou videoclip, pentru piesa "**Bela**". Filmările videoclipului, în regia lui **Anton Sandu**, au durat câteva ore şi au avut loc la **Working Art Space & Production**. Tânăra care realizează în clip dansul senzual şi incitant este **Irina Lalciu**, cea mai bună dansatoare de vogue din România.

După succesul înregistrat cu piesa "Într-o zi", interpretată cu Anya, **VALENTIN DINU** revine cu un nou single, "Perfectă", o colaborare cu Colin. Piesa, compusă de Andrei Tostogan şi Călin Goia, solistul formaţiei Voltaj, este de fapt o declaraţie de dragoste. Colin este un tânăr artist pasionat de poezie şi muzică: "Aşa am ajuns să fac hip-hop: pasiunea mea pentru poezii s-a îmbinat cu cea pentru muzică", a explicat el.

GABRIEL MAGA (formaţia Vunk) şi **COSMIN TUDORAN** (ex-Cassa Loco) au lansat un nou single - "**Doamna dirigintă**" - chiar în ziua în care a început un nou an şcolar. **Maga&Tudoran** este un proiect "foarte ne-serios" şi îşi propune piese cu mesaj ironic sau "tongue-in-cheek", cei doi membri considerându-l supapa necesară muzicii româneşti, care "musteşte de suferinţă încrâncenată", după cum declară chiar cei doi artişti.

M. ANTON

"Şalom, Tănase!"

Teatrul de Revistă "*Constantin Tănase*" a participat la un turneu în Israel, unde a susținut trei reprezentații de mare succes cu spectacolul muzical – umoristic "*Şalom, Tănase*!" la Kiriat Haim, lângă Haifa (sala "*Beit Nagler*"), Beer Sheva (sala "*Merkaz Hațeirim*") şi la Tel Aviv (sala "*Beit Zionei America – Keren Hayesod Switzerland Youth Center for Culture and Arts*"). Regia spectacolului - o feerie de costume, muzică,

Sanda Ladoşi

dans şi voie bună "*ca la Tănase*" realizat special pentru acest turneu, a fost semnată de Alexandru Arşinel.

Sute de reprezentanți ai Diaspora, români şi evrei de origine română mari iubitori ai Revistei, gen unic în lume, au venit să îşi vadă şi să îşi aplaude idolii, care s-au simțit ca acasă. De pildă, Stela Popescu se afla pentru a douăzecea oară în Israel, primul său turneu în Țara Sfântă având loc în anul 1969!

Din distribuție au făcut parte actorii Stela Popescu, Alexandru Arşinel, Alexandru Lulescu, Vasile Muraru, Valentina Fătu, Ana Maria Donosa, interpretele Sanda Ladoşi, Daniela Tănase şi Bianca Sârbu. Recitalurilor actoriceşti şi muzicale li s-au adăugat momentul acrobatic al Tatianei Fecioru şi reprizele coregrafice ale ansamblului de balet (coregrafia Cornel Popovici). Conducerea muzicală a

Daniela Tănase

aparținut compozitorului şi dirijorului Dan Dimitriu.

Toată lumea a aplaudat şi a fredonat pe ritmurile pieselor cântate de Alexandru Arşinel (un potpuriu cu cântece din Bucureştii de altădată, "Ultimul dans"), Sanda Ladoşi ("Când vine seara" de Dan Iagnov, text Andreea Andrei, "Fiesta" de Dan Iagnov, text Zoia Alecu), Daniela Tănase ("Prieten drag" de Radu Şerban, piesa lansată de Marina Voica şi Pompilia Stoian, "Asta-i viața") şi Bianca Sârbu ("Drumurile noastre toate" a lui Dan Spătaru, "You" – Ofra Haza) ş.a.

Succesul a fost unul fulminant, sălile de spectacol fiind arhipline cu spectatorii dornici să îşi vadă şi să îşi revadă idolii invitați de onoare în acest turneu

Stela Popescu, Al. Arşinel

organizat de Asociația Scriitorilor de Limbă Română din Israel (președinte: Doina Meiseles), cu sprijinul Primăriei Municipiului București.

Felicitări organizatorilor, inimoșilor Liane Herman, Shosh și Andy Grinberg, dar mai ales formidabilei trupe a Teatrului de Revistă "*Constantin Tănase*", care s-a bucurat de un mare succes, așa cum se întâmplă de fiecare dată, oriunde ar juca, în țară sau în lume.

Text și foto:
Oana GEORGESCU

Femina

DOMINIQUE a lansat "**De mână**", în colaborare cu Lino. Regia și scenariul videoclipului sunt semnate de **Anton Sandu**. Filmările au avut loc atât în București, în parcul Herăstrău și în Centrul Vechi, cât și pe litoralul românesc, în stațiunile Mamaia și Neptun. Dominique (Denise Ioana Guțu) are aproape 17 ani și este elevă în clasa a XI-a la Colegiul Național de Arte "Dinu Lipatti", secția Jazz și muzică ușoară. Face muzică încă din copilărie, iar de mai bine de un an tânăra are și

un band, Triplu Sec, alături de care cântă la diverse evenimente.

SHIVA este o artistă cu o bună experiență în lumea muzicală, având deja la activ trei single-uri și numeroase premii în cadrul concursurilor de specialitate. Recent a lansat melodia "**Heart for a ride**", însoțită de un lyric video inedit, realizat de STUD10 Creative Agency. Cântecul are un sound perfect pentru cluburi și a fost compus și produs de **Liviu Netu** și **Lucian Nagy**, pe versuri scrise de **Shiva** și **Theea Miculescu**. **Shiva** (Paula Cordea, pe numele din buletin) are 23 de ani, este originară din Arad, a studiat canto încă de la vârsta de 11 ani și, tot de atunci, a început să cânte și să aibă apariții TV.

Deși a trecut puțin timp de când a devenit mamă pentru a doua oară, **ANDRA** nu poate sta departe de muzică și de fanii ei: cântăreața a lansat o nouă piesă, "**Niciodată să nu spui niciodată**", o colaborare inedită cu rapperul **Cabron.** Mai mult decât atât, **Andra** a urcat din nou pe scenă, pentru prima dată după naștere, la Sibiu, în cadrul **Media Music Awards**, unde a cântat și "**Falava**", **hitul verii 2015**, care a înregistrat peste 20 de milioane de vizualizări pe YouTube. Tot în cadrul evenimentului, Andrei i-a fost decernat trofeul **Fans Like Award**, după ce a primit cele mai multe voturi online pe pagina de Facebook a evenimentului, fiind considerată astfel **cel mai iubit artist român**. Piesa "**Niciodată să nu spui niciodată**", o coproducție **MediaPro Music/ Andra Records**, este compusă de echipa DeMoga Music. Filmările au avut loc la **MediaPro Studios**, în Buftea, în regia lui **Iulian Moga.** Coregrafia a fost realizată de **Emil Rengle**, cuplul de dansatori fiind format din **Alex Bordea** și **Oana Zara**, foști concurenți "**Românii au talent**".

LOREDANA a lansat un nou videoclip, pentru piesa "**Val după val**" : filmările au avut loc în clubul bucureștean **BOA** din parcul Herăstrău, în regia lui **Laurențiu Rusescu**, și au durat o noapte întreagă, fiind realizate cu participa-

rea a peste 80 de figuranți - a fost, de fapt, o mare petrecere. Coregrafia este realizată de **Andrada Morgovan**, iar costumele spectaculoase au fost asigurate de **Radu Mada**. "*Cântecul este scris de mine și produs împreună cu Cătălin Dascălu și Șerban Cazan de la HaHaHa Production*", a spus **Loredana**.

Gabi MATEI

Fuego: „Rău mă dor, ochii, mă dor”

Neobosit, aşa cum îl ştim, Paul Surugiu-Fuego a lansat de curând un nou album, la casa Euromusic din Cluj-Napoca (producător muzical: Puică Dat Florin). CD-ul anticipează în mod fericit turneul tradiţional de iarnă al artistului, în care cu siguranţă se vor regăsi şi titluri din cuprinsul acestui remarcabil material, înregistrat alături de reputata orchestră “Lăutarii” din Chişinău, dirijor Nicolae Botgros. Albumul dovedeşte convingător că Fuego poate aborda cu lejeritate, datorită calităţilor vocale şi pregătirii actoriceşti, orice gen muzical, de această dată în prim-plan fiind piesele cu tentă folclorică. Astfel, avem cântece preluate de la Ioana Radu, Gică Petrescu sau Nicolae Glib,

compuse de Ion Vasilescu (“În noaptea asta toată lumea e a mea”) sau de Tiberiu Ceia, cu versuri aparţinând colaboratoarei tradiţionale Carmen Aldea Vlad. Un sound de calitate, prezentare grafică elegantă – într-un cuvânt un album destinat succesului de durată.

Experimental Q 2: „Reflux”

Formaţia Experimental Quintet, iniţiată prin 1970 de studenţii de la Conservatorul clujean, s-a reformat în ‘77, cu componenţi de la Modal Q, numindu-se acum Experimental Q 2, doar cu Valentin Farcaş din vechea gardă, devenit pilon-interpretativ chitaristic al muzicii academice în Germania. Alături de el îi găsim pe Ioan Gherman - pian, Peter Gherman - vioară, Vasile Bârsan - baterie, Ioan Kovacs - percuţie, Johnny Bota - bas, vioară. Muzica trece de la rock progresiv la jazz-rock, formaţia impresionând la festivalurile de gen prin prestaţia sa care desfida clasificările.

Şapte vechi înregistrări (una-live) au fost descoperite de Romulus Ar-

hire (Soft Records) şi masterizate de Alexandru Pârlea şi Călin Gibescu.

Un disc document care, aşa cum scrie Florian Lungu, “înfruntă timpul, moda, uitarea” .

Magdalena Tara: „O zi cu tine = Clipe frumoase”

A terminat Facultatea de construcţii în Bucureşti, dar în paralel a urmat şi cursuri de pian, chitară clasică şi canto muzică uşoară, iar acum este jurnalist la Radio România. În 1997 a lansat volumul de versuri şi albumul de autor-interpret, ambele intitulate “Jocul de-a iubirea”. În 2013, după 16 ani, un nou album de autor, “Vreau să zbor”: muzica şi versurile - Magdalena

Tara, care era şi producător, iar orchestraţia – Adrian Ordean.

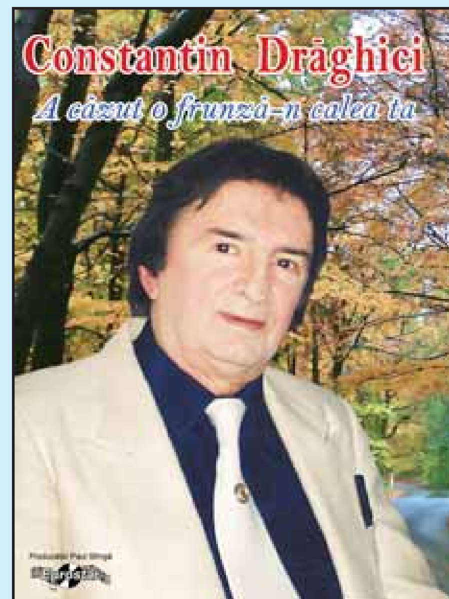
Iată că acum ea îşi pune doar vocea la dispoziţia lui Adrian Ordean, care semnează muzica, versurile şi orchestraţiile celor 12 cântece (backing vocals – Denise Ordean).

Şi de data aceasta avem un disc plasat în cea mai valoroasă tradiţie a muzicii pop româneşti, cu accentele moderne ale orchestratorului şi instrumentistului Ordean: versuri de evidentă calitate literară, melodii inspirate, ritmuri atractive, interpretare vocală cuceritoare, cu un timbru imediat recognoscibil. Remarcăm şi prezentarea modernă, digipack, cu plăcuta grafică semnată Lucian David.

Din nou o reuşită artistică evidentă, eveniment tot mai rar întâlnit într-un peisaj muzical poluat şi incoerent.

Constantin Drăghici: „A căzut o frunză-n calea ta”

Ne-a părăsit anul acesta, după cum se ştie, compozitorul şi interpretul Constantin Drăghici. Solista Ioana Sandu, colaboratoarea sa apropiată din ultima vreme, ne-a

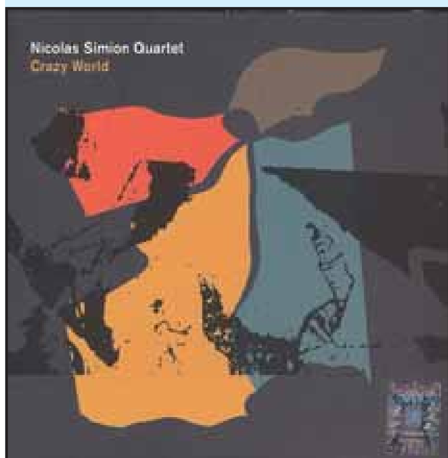

pus la dispoziţie acest DVD editat de Eurostar (din păcate, nepermis, pe copertă nu apar nici compozitorii, nici textierii, măcar ai pieselor româneşti!), ce include 16 cântece binecunoscute. Dintre acestea, 9 sunt interpretate de Drăghici, 4 de soţia sa Olimpia Zaharia Drăghici

(ne amintim că ei au susținut împreună un recital pe scena festivalului de la Mamaia în 1990), celelalte 3 fiind duete ale celor doi. Este o ocazie minunată de a reasculta câteva adevărate bijuterii muzicale, cum ar fi (fireşte, înafara binecunoscutei piese titulare) ”N-ar trebui”, ”O fată mai găseşti”, ”Ploaia şi noi”, ”M-am regăsit”, ”Nici o dragoste nu e ca a noastră”, ”Am strâns toamnă după toamnă”. Frumoasa emisiune a realizatoarei Valentina Spânu, de la Estrada TV, cu aceeaşi Ioana Sandu protagonistă, ne-a dovedit că mai sunt oameni care prețuiesc valorile muzicale româneşti.

Nicolas Simion Quartet: „Crazy World”

Saxofonistul Nicolas Simion a editat la casa sa de discuri, 7Dreams, acest incitant album conținând 10 piese, dintre care 7 îi aparțin, celelalte fiind semnate de Richard Oschanitzky („You Wouldn't Believe”),

Johnny Răducanu („Gluma”), Jancsy Kőrössy („Game with the Ball”). Foarte interesantă este piesa „Sheherazade's Love Song”, inspirată de „Sheherazade” a lui Rimski-Korsakov. Cvartetul îi mai include pe Sorin Romanescu (chitară), Sebastien Boisseau (bass), Ralf Gessler (baterie). Albumul a fost imprimat live în sala Ateneu a Filarmonicii din Bacău, înregistrarea şi masterizarea aparținând lui Dan Spânu. Producător: Nicolas Simion, producător executiv Estefan Prodcom. Un real câştig pentru jazz-ul european, o nouă reuşită semnată Nicolas Simion.

Valeriu Arnăutu: “Où est passée ma Bohème?”

Profesor de limba franceză la Bârlad, interpretul are o voce caldă, nemaivorbind de accentul perfect cu care abordează cele 14 piese. Ele au fost alese din repertoriul unor Julio

Iglesias (piesa titulară), François Feldman, Frank Michael, dar şi Ştefan Bănică jr. Între titlurile celebre se numără “Les valses de Vienne”, “Voulez-vous danser, Madame?”, “Pauvres coeurs de papier”, “Tous les bouquets se fanent”. Ne bucură că mai există solişti care n-au uitat că suntem, totuşi, o țară francofonă...

Ionuț Langa: „Cântări bisericeşti ortodoxe”

Casa de producție General Music din Arad ne oferă acest album de remarcabilă ținută muzicală, conținând zece tulburătoare cântece creştine. Protagonistul, talentatul Ionuț Langa, are în repertoriu şi melodii patriotice, muzici naționale, cum se spune, reluate în cor de spectatori la fiecare concert al său. Am constatat personal acest lucru, recent, alături de un alt Cetățean de onoare, Ioan Matei, la tradiționalele „Zile ale comunei Chiheru de Jos” din jud. Mureş, unde artistul a fost re-invitat de primarul Emanoil Hurdugaci în urma triumfului de anul trecut. Langa a oferit şi cântece de pe acest album, într-un recital echilibrat, compact, alături de propria-i formație. Arădeanul este tânăr şi talentat, numele lui fiind de reținut, ca şi ale unor titluri de pe acest album: „Aşa vorbeşte Domnul slavei”, „Iisuse al meu prieten scump”, „Câte

daruri minunate”, „Doamne, dă-ne iarăşi unitate!”.

Marin Voican-Ghioroiu: „Doina nemuritoare”

Scriitorul şi compozitorul Marin Voican-Ghioroiu a publicat numeroase cărți la Editura muzicală a UCMR. De această dată ne propune un interesant album, ce include atât creații proprii, cât şi ale celebrului naist Gheorghe Zamfir, protagonist al acestei colecții de melodii („Doina zic, doina suspin...”) ce merg la suflet ascultătorului. Partitura vocală

aparține sopranei Rodica Anghelescu, recomandată cu căldură pe coperta CD-ului atât de Emilia Comişel, cât şi de Gheorghe Zamfir. O apariție de calitate, care va interesa cu siguranță pe iubitorii genului.

Pagini de
Florin-Silviu URSULESCU

Muzicieni români din diaspora (XV)

Edițiile „O poveste... cu cântec!" ale emisiunii „Lumea și Noi" se difuzează la TVR Internațional (în fiecare vineri, de la ora 20.30), dar și pe platforma , unde rămân înregistrate și pot fi vizionate oricând.

Ricky & Elvin Dandel (München) Cunoscutul nostru cantautor a fost pe scene, la Sibiu, încă din 1967. Cantonat stilistic în zona pop-rock, la jumătatea anilor '70 era deja cunoscut în toată țara, grație numeroaselor difuzări radio-TV. Cu succese internaționale, muzicianul a plecat totuși din România în 1989, atunci când a simțit că nu se mai poate mișca liber în domeniul său favorit. Din fericire, Revoluția a venit la scurt timp și a putut să-și ducă și familia. Cântând de mic la pian, fiul său Elvin nu putea să nu-i calce pe urme, atât în Germania (unde Ricky și-a continuat cu succes cariera) cât și în România. Cu câteva mari concerte în ultimii ani (dar și apariții ca prezentatori la „Cerbul de Aur"), cei doi se completează uneori în show-uri comune, juniorul acompaniindu-și tatăl alături de propria sa trupă din München.

Ricky & Elvin Dandel

Denisa Smeu - Kirileanu (Sydney) a ajuns în Australia în 1989, urmându-și soțul. Profesoară de muzică și violonistă profesionistă la Piatra Neamț, a fost nevoită să urce de la început toate treptele consacrării. Că au fost diverse ansambluri (între care Willoughby Symphony Orchestra) sau aclamata AVE (Australian Violin Ensemble) din ultimii ani, a păstrat și a dezvoltat și experiența pedagogică, câștigând în 1996 titlul de cel mai bun profesor de muzică din New South Wells. Astăzi ține deopotrivă școli private de muzică și este mai ocupată ca niciodată. Însă și-a făcut timp pentru ediția 2015 a Festivalului „George Enescu"...

Pasărea Rock (Germania / România) Înființat în februarie 2014 de câțiva foști membri Phoenix, proiectul a prins... aripi. După începutul numit Mircea Baniciu & Josef Kappl și o primă înregistrare „Pe Argeș în jos", s-au alăturat pe rând Ovidiu Lipan, Cristi Gram, uneori și Mani Neumann. În ultimul timp au înregistrat două discuri (cu participarea inedită a recitatorului Flaviu Crișan), iar de ultimă... h-oră, Pasărea Rock a devenit simfonică, cântând melodii vechi și noi, dar într-o versiune rescrisă de principalul compozitor Josef Kappl, pentru grupul rock și Orchestra Filarmonicii din Ploiești (în 29 mai 2015 a fost premiera, peste vară au apărut și în București).

Ciprian Mateian este de loc din Baia Mare și s-a afirmat la festivalurile naționale pop-rock în anii '90, cu grupul propriu B'N'G. Chitarist și solist vocal, a fost chemat să cânte în paralel cu nume mai cunoscute, precum Compact ori Paula Seling și Narcisa Suciu (Gașca de-acasă). Până la urmă, pentru a se întreține din ceea ce știa să facă cel mai bine, a luat calea străinătății, mai întâi cu grupurile unor muzicieni români din Germania (Mircea Tudoran, Silviu Hera ș.a.). Apoi, în nume propriu, a cântat împreună cu soția sa Lorena, solistă, pe marile nave de croazieră. De fiecare dată, a revenit la matca maramureșeană... cu cântec!

Dan Andrei Aldea (ex München / Oradea) este muzicianul rock și folk care a trecut granițele genurilor muzicale fără nici un efort; mai mult, a provocat admirația generală cu fiecare melodie, solo ori orchestrație. Aceasta după ce fusese considerat un copil-minune al viorii. În nume propriu sau cu grupul rock Sfinx, a dus „muzica tânără" pe culmi neatinse în România. Din 1981, activitatea sa s-a desfășurat exclusiv la München (în producția muzicală) și pe scenele din Germania, cu realizări notabile. Anul trecut a revenit în premieră în țară, la Oradea, de unde în primăvara lui 2015 a ajuns și la TVR, într-o atât de dorită și amânată ediție „O poveste… cu cântec!". Restul e muzică cu majusculă...

Doru IONESCU

Revistă lunară de informare, opinie și dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:
George BALINT
Redactori:
Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:
Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROȘCA, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Petre Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
M. ANTON, Dumitru AVAKIAN, Dan BUCIU, Carmen CÂRNECI-CAVASSI, Melania CREȚU, Viorel COSMA, Oana GEORGESCU, Doru IONESCU, Ozana KALMUSKI-ZAREA, Olguța LUPU, Florian LUNGU, Marin MARIAN, Gabi MATEI, Mircea ȘTEFĂNESCU, Andrei TĂNĂSESCU, Florin-Silviu URSULESCU, Vlad VĂIDEAN

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect.1, 010071, România. **Tel./Fax**: +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - ERICOM PRINT SRL
TEL: 021-410.64.88 ISSN: 1220-742x